
Visionen om en rättvis världsordning föddes i Bandung

- alternativ till stormaktsdominans

Den 18 april 1955 utanför Gedung Merdeka i Bandung.

President Sukarnos öppningstal på konferensen i Bandung.

Visionen om en rättvis världsordning föddes i Bandung
Thomas Lindh
Vendelsö i oktober 2024

Visionen om en rättvis världsordning föddes i Bandung

Inledning

Alternativ till stormaktsdominans	s. 5
-----------------------------------	------

Kapitel 1: Början på ny era

Ett besök i Bandung	s. 9
Upptakten till Bandungkonferensen	s. 13
President Sukarnos invigningstal kunde hållits idag	s. 17
Asiens och Afrikas frigörelse präglade konferensen	s. 21
Livliga meningsutbyten i Bandung	s. 27
Förenta staternas isolering av Kina bröts i Bandung	s. 33
Visionen om internationell rättvisa och fred	s. 35
Appellen mot rasism välkomnades	s. 37

Kapitel 2: Visionen lever vidare

Konferensen med alliansfria stater i Belgrad 1961	s. 43
FN:s generalförsamling 1974: En ny ekonomisk världsordning	s. 47
Kärnvapenförbud och kärnvapenfria zoner	s. 49

Kapitel 3: Röster om alliansfriheten idag

Sydostasien: Samarbete på egna villkor mot stormaktsdominans	s. 53
Nej, alliansfriheten är inte död och begravnen	s. 61
Ska alliansfriheten överges när den behövs som bäst	s. 69
Rapporten Gemensam säkerhet 2022	s. 81
En alliansfri röst om Rysslands anfallskrig mot Ukraina	s. 85
Sverige - en frontstat för Nato och USA mot Ryssland	s. 93
Territorialförsvar - ett alternativ till Natoberoende	s. 97

Kapitel 4: Norden mellan stormakterna

Norska stortinget – nationellt försvar för landets suveränitet	s. 101
Kommentar om Finlands DCA-avtal	s. 105
Danmark mellan USA och Ryssland i Arktis	s. 109

Kapitel 5: Amerikanska röster om supermaktspolitiken

Röster för fred – mot krigspolitiken	s. 113
Kriget i Ukraina handlar inte om demokrati kontra auktoritärt styre	s. 123
Rädda Ukraina från amerikansk inblandning	s. 127

Kapitel 6: Den ekonomiska världsordningen

Geoekonomi och stormaktsdominans	s. 131
Förenta staternas ekonomiska krigföring mot Kina	s. 137

Efterord

Sverige, stormakterna och alliansfriheten	s. 141
---	--------

Bilagor

A. Käll- och litteraturförteckning	s. 145
B. Slutkommunikén från Bandungkonferensen 1955	s. 147
C. President Sukarnos tal på Bandungkonferensen 1955	s. 149
D. ANC och SAIC på Bandungkonferensen 1955	s. 161
E. Deklarationen från konferensen med alliansfria stater 1961	s. 175
F. FN:s deklaration om ny ekonomisk världsordning 1974	s. 191
G. FN:s konvention om kärnvapenförbud 2017	s. 197
H. Gemensam säkerhet 2022, Olof Palmes internationella center	s. 203
I. Ett handlingsprogram för nedrustning, Palmekommissionen 1982	s. 209
J. Solidaritet utan gränser, tal av Olof Palme 1965	s. 215
K. De inbrända skuggorna i Hiroshima, tal av Olof Palme 1985	s. 221
L. Tal av Olof Palme 1 maj 1985	s. 225
M. Utdrag ur Förenta Nationernas stadga, 1945	s. 229

Inledning

Alternativ till stormaktsdominans och krig

Det pågår krig i vår närhet och risken för en direkt militär konfrontation mellan stormakterna har ökat påtagligt. Stormaktsdominans och inbördes rivalitet präglar vår tid.

Samtidigt pågår omvälvande ekonomiska förändringar i stora delar av världen. Efter befrielsen från koloniala beroenden har allt fler länder, särskilt i Asien, byggt upp självständiga ekonomier med egen avancerad produktion. Dessa förskjutningar i internationell ekonomi innebär att Förenta staternas privilegierade världsordning inte kommer att bestå. Svensk säkerhetspolitik ska även ses i detta perspektiv.

Under loppet av några månader efter Rysslands invasion av Ukraina 2022 ändrades Sveriges säkerhetspolitik radikalt. Den militära alliansfriheten har övergetts i rask takt. Riksdagen har godkänt ett avtal som upplåter svenskt territorium till amerikanska baser och Sverige ingår numera i en militärallians som domineras och leds av Förenta staterna.

Sveriges alliansfria hållning är en tradition med rötterna i förändringen från en regional stormakt till en småstat efter stormaktstidens slut. Under 1900-talets senare del har även koloniernas frigörelse och det växande motståndet mot stormaktsdominans gjort avtryck i utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige var inte medlem i de alliansfria staternas organisation men intog ofta en kritisk och självständig hållning gentemot övergrepp från stormakterna.

Den internationella alliansfria rörelsen har sitt ursprung i den historiska afroasiatiska konferensen i Bandung på västra Java i Indonesien 1955. Där såddes fröet till visionen om en mer demokratisk och rättvis världsordning, en vision som förenar nationellt oberoende mot stormaktsdominans med internationellt samarbete för fred, avspänning, nedrustning och ekonomisk utveckling. Bandungkonferensen följdes av två andra landmärken: bildandet av de alliansfria staternas organisation i Belgrad 1961 och Förenta Nationernas generalförsamlings resolution om en ny ekonomisk världsordning 1974.

Berättelsen om mötet i Bandung 1955 är värd att lyftas fram och föras vidare. Texten i den här skriften bygger på omfattande studier av källmaterial, intervjuer och intryck under en resa i Sydostasien hösten 2023 och samtal med experter och opinionsbildare i Sverige. Skriften innehåller även ett antal artiklar och analyser från fristående debattörer i Sverige och Förenta staterna för att ge en allsidig bild och analys av alliansfrihetens roll i dagens värld.

Syftet är att bidra till en saklig diskussion om alternativ till den stormaktsdominans och -rivalitet som hotar fred, suveränitet, oberoende och människors välfärd. Framtiden blir som bekant aldrig en exakt upprepning av historien men kunskap om alliansfrihetens rötter ger både inspiration och outhärlig insikt för att orientera sig i debatten om vilken världsordning Sverige bör verka för. Skildringen från den historiska sammankomsten i Bandung och den fortsatta utvecklingen samt urvalet av analyser och debattinlägg fyller ett stort tomrum i dagens samhällsdebatt. Sammanställningen av historiska dokument och urvalet av analyser och debattinlägg bidrar förhoppningsvis till en allsidig diskussion.

Förenta staternas privilegierade världsherravälde står i vägen för andra länders och kontinenters legitima behov och krav på inflytande och kommer förr eller senare att falla. Erfarenheterna från Bandung, Belgrad och andra historiska sammankomster ger värdefulla bidrag till utformningen av en ny rättvis världsordning som inte präglas av en eller flera stormakters hegemoni.

Ledande media domineras av den amerikanska världsordningen. Förenta staternas särställning och överhöghet, ofta omskriven som ”den regelbaserade världsordningen”, ifrågasätts inte. Bokens syfte är att lyfta fram visionen om en rättvis, demokratisk och fredlig världsordning från Bandung och den alliansfria hållningen som ett alternativ till stormaktsdominans.

Kapitel 1 - Början på en ny era - skildrar konferensen i Bandung 1955 och dess förhistoria baserat på ett rikt källmaterial och en resa i Sydostasien och besök i Bandung.

Kapitel 2 – Visionen lever vidare - handlar om hur principerna från Bandung fortlevt och vidareutvecklats: de alliansfria staternas första möte i Belgrad

1961, FN:s generalförsamlings resolution om en ny internationell ekonomisk ordning 1974 och konventionen om förbud mot kärnvapen 2017.

Kapitel 3 – Röster om alliansfriheten idag - bygger på samtal och intervjuer om alliansfriheten och världsordningen idag: det regionala samarbetet mot stormaktsdominans i Sydostasien; den växande opinionen för alliansfrihet världen över; NATO och Sveriges ställning mellan stormakterna; principerna om Gemensam säkerhet med rötterna i Palmekommissionens rapport 1982; en alliansfri ståndpunkt om Rysslands anfallskrig mot Ukraina och fredsavtal; risken att Sverige blir en frontstat för USA och NATO mot Ryssland; och att alternativet till beroende av Nato är ett återuppbyggt territorialförsvar.

Kapitel 4 - Norden mellan stormakterna - innehåller tre artiklar från webbplatsen Bevara alliansfriheten om försvars- och säkerhetspolitiska beslut och debatt i Norge, Finland och Danmark.

I kapitel 5 – Amerikanska röster om supermaktspolitiken - ges utrymme för några amerikanska röster om det egna landets supermaktspolitik och Förenta Nationernas roll, röster som inte hörs i ledande svenska medier.

I kapitel 6 – Den ekonomiska världsordningen – speglas kommentarer och analyser av Förenta staternas geoekonomiska strategi för att bevara sin dominans över andra länders ekonomi.

I efterordet finns några reflektioner om betydelsen av visionen från Bandung och alliansfriheten har i dag för Sverige, Norden och Europa.

Bilagorna innehåller en käll- och litteraturförteckning, dokument från konferenserna i Bandung 1955 och Belgrad 1961, FN:s generalförsamlings resolution 1974 om ny ekonomisk världsordning och konventionen om kärnvapenförbud 2017, rekommendationer om Gemensam säkerhet från Olof Palmes internationella center, ett handlingsprogram för nedrustning från Palmekommissionens rapport 1982, tre tal av Olof Palme om solidaritet utan gränser, atombomben över Hiroshima och första majtalet 1985 samt ett utdrag ut Förenta Nationernas stadga från 1945.

Vendelsö i oktober 2024

Thomas Lindh

Kapitel 1

Början på en ny era

Ett besök i Bandung

- Bandung är Asiens och Afrikas centrum och huvudstad, säger Indiens premiärminister Jawaharlal Nehru i sitt avslutningstal på den historiska afro-asiatiska konferens som hölls i staden Bandung på västra Java i Indonesien i april 1955. Där såddes fröet till en ny rättvis världsordning; en vision som fortfarande lever och är högst aktuell i vår tid med pågående krig i vår närhet och stormaktskonflikter.

Jämlikhet mellan alla nationer – stora som små

- Vi minns konferensen i Bandung 1955 där asiatiska och afrikanska utvecklingsländer krävde jämlikhet mellan alla nationer, stora som små. Vi delar fortfarande den gemensamma visionen om en rättvis värld, säger Sydafrikas president Cyril Ramaphosa i ett tal¹ i slutet av augusti 2023 till ledare för ett femtital länder i Afrika och Asien under toppmötet med BRICS-länderna.

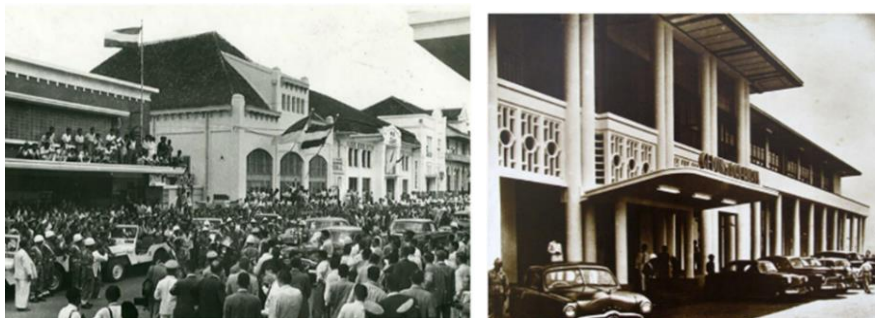
Det är ett av många exempel på det växande intresset idag för alliansfrihetens historiska rötter i stora delar av världen. Den afro-asiatiska konferensen i Bandung 1955 markerade en vändpunkt i internationell politik och är idag en inspirationskälla för den globala södern. Under en resa i Sydostasien besöker jag platsen för den historiska konferensen.

Bandungmötet blev en milstolpe

I hörnet mellan gatorna Jalan Asia-Afrika och Jalan Braga i Bandung ligger en vacker Art déco-byggnad från den holländska kolonialtiden. Den renoverades och döptes om till Gedung (byggnad) Merdeka (självständighet) lagom till konferensen i april 1955, som samlade ledare för 29 länder i Asien och Afrika.

¹ Welcome Remarks by BRICS Chair, President Cyril Ramaphosa, at the BRICS–Africa Outreach and BRICS Plus Dialogue, 24 August 2023.

En stor folkmassa trängdes utmed Jalan Asia-Afrika på invigningsdagen den 18 april för att välkomna presidenter och premiärministrar som vandrade från hotellen Preanger och Savoy Homann till Gedung Merdeka. Förmodligen kunde ingen av deltagarna föreställa sig att promenaden skulle bli ihågkommen som den historiska "Bandung walk" och att konferensen skulle bli upptakten till en ny epok i världshistorien.

Gedung Merdeka den 18 april 1955. Foto: MKAA, Bandung.

Gedung Merdeka och Asia-Afrika Globe 2023.

Ett muséum om upptakten till en ny era

Idag är byggnaden Merdeka ett mycket välbesökt nutidsmuséum för levande historia, Museum Konperensi Asia Afrika (MKAA). Skolklasser, familjer och deltagare i en internationell konferens strömmar in när jag träffar museiguiden Ginanjar Legiansyah. Muséet är öppet fyra dagar i veckan och har 800–1000 besökare per dag. På muséets webbplats erbjuds även en virtuell

rundtur. Ginanjar berättar att gästerna kommer från olika delar av Indonesien men även från övriga världen, bland annat från den tidigare kolonialmakten Nederländerna. Andan från Bandungmötet – the Bandung spirit – är fortfarande högst levande och relevant, menar Ginanjar. Som ett exempel pekar han på hur den orättvisa tillgången till vaccin under pandemin drabbade länderna i den globala södern.

Museiguiden G. Legiansyah och besökare på Museum Konferensi Asia Afrika.

Det svenska kungaparet har besökt muséet i Bandung

Muséet brukar visas för presidenter och ministrar från andra länder. Även det svenska kungaparet fick en visning av Gedung Merdeka under statsbesöket i Indonesien 2017. På hovets webbplats finns information med bilder från alla programpunkter under statsbesöket i Jakarta och Bandung men tyvärr är visningen av det historiska Bandungmötet utelämnad. Det svenska kungaparets besök på muséet uppmärksammades däremot av massmedia i Indonesien.

Upptakten till Bandungkonferensen

Initiativet till konferensen i Bandung kom ursprungligen från premiärminister Ali Sastroamidjojo, som senare utsågs till ordförande för konferensen². Ledarna för den nationella befrielserörelsen mot Nederländernas kolonialvälde hade långt tidigare medverkat i olika initiativ för en bredare internationell enhet mot kolonialism. Vice presidenten Mohammad Hatta deltog bland annat i bildandet av Förbundet mot imperialism och kolonialt förtryck (League against imperialism and colonial oppression). Bland de 174 deltagarna från 37 länder på konferensen i Bryssel fanns även J. Nehru från Kongresspartiet i Indien och representanter från African national congress i Sydafrika. Kända intellektuella som författarna Henri Barbusse, Romain Rolland och Upton Sinclair och fysikern Albert Einstein deltog i och stödde organisationens verksamhet.³

På ett möte i april 1954 i Ceylons huvudstad Colombo med premiärministrarna för Ceylon, Indien, Pakistan och Burma väckte Indonesiens premiärminister Ali Sastroamidjojo förslaget att anordna en internationell konferens för länder i Asien och Afrika. Initiativet mottogs med viss skepsis men till slut enades konferensen i Colombo om att "Indonesiens premiärminister skulle undersöka möjligheten att hålla en sådan konferens"⁴. Det krävdes dock ett antal kontakter och möten mellan ledarna för de fem länderna innan de enades om konferensens inriktning och vilka länder som skulle delta. De avgörande besluten fattades i december 1954 i regeringspalatset i staden Bogor utan Jakarta. Indonesien utsågs till huvudsponsor och organisatör för konferensen som skulle hållas i Bandung på västra Java. Sammanlagt 29 länder bjöds in. Det fanns olika uppfattningar om Folkrepubliken Kinas medverkan. Efter att Burma motsatt sig Chiang Kai-sheks regimens deltagande stod det klart att endast republiken på fastlandet skulle bjudas in.

² George McTurnan Kahin. The Asian-African conference, Bandung, Indonesia, 1955, s. 2.

³ L. Eslava, M. Fakhri, V. Nesiah. Bandung, global history an international law, Cambridge university press, 1980, s. 74.

⁴ Roeslan Abdulgani. The Bandung connection – the Asia-Africa conference in Bandung, 1955, s. 15.

Konferensen i Bogor enades den 29 december 1954 om följande målsättning för konferensen i Bandung:⁵

- a) att främja goodwill och samarbete mellan nationerna i Asien och Afrika, att utforska och främja deras ömsesidiga såväl som gemensamma intressen samt att upprätta och främja vänskaplighet och grannförbindelser;
- b) att beakta sociala, ekonomiska och kulturella problem och företrädde länder;
- c) att behandla problem av särskilt intresse för asiatiska och afrikanska folk, till exempel problem som påverkar den nationella suveräniteten och ras- och kolonialism; och
- d) att betrakta Asiens och Afrikas och deras folks ställning i världen av i dag och deras bidrag till främjandet av världsfred och samarbete.

Ett bilateralt avtal om principer för fredlig samexistens som ingicks mellan Kina och Indien 1954 kom att spela en central roll under Bandungkonferensen. Avtalet var resultatet av förhandlingar mellan premiärministrarna Nehru och Zhou Enlai, där även Burmas ledare U Nu medverkat. Det var ett ramverk för att bilägga de långvariga gränskonflikterna mellan länderna. De fem principerna, kallade Panchsheel⁶, lyder i korthet:⁷

- ömsesidig respekt för varandras territoriella integritet och suveränitet,
- ömsesidig icke-aggression,
- ömsesidig icke-inblandning i varandras inre angelägenheter,
- jämlikhet och samarbete till ömsesidig nytta, och
- fredlig samexistens.

Zhou Enlai var ytterst nära att bli ett av offren i bombattentatet mot flygplanet Kashmir Princess, som störtade den 11 april i Sydkinesiska havet på väg till Jakarta. I flygplanet fanns elva personer från den kinesiska delegationen samt ett antal journalister. Tanken var att även Zhou Enlai skulle rest med Kashmir Princess, men planerna ändrades i sista stund. Roeslan Abdulgani,

⁵ George McTurnan Kahin. The Asian-African conference, Bandung, Indonesia, 1955, s. 3.

⁶ https://www.mea.gov.in/Uploads/PublicationDocs/191_panchsheel.pdf.

⁷ Roeslan Abdulgani. The Bandung connection – the Asia-Africa conference in Bandung 1955, s. 32.

generalsekreterare för Bandungkonferensen och senare Indonesiens utrikesminister, skriver⁸ att det högst troligt var ett sabotage som syftade till att eliminera Zhou Enlai.

Konferensen i Bandung hölls i en tid med skärpta konflikter: kriget i Korea hade pågått mellan 1950 och 1953; Frankrikes slutliga nederlag i Indokina fastställdes i förhandlingarna i Paris 1954; Indonesien, Burma och flera andra länder hade frigjort sig från de europeiska kolonialmakterna; efter den kinesiska revolutionen ingrep Förenta staterna militärt i Taiwansundet för att hindra öns återförening med fastlandet; samtidigt kastade det kalla kriget mellan Förenta staterna och Sovjetunionen och delningen av Europa efter andra världskriget en skugga över mötet i Bandung.

⁸ Roeslan Abdulgani. The Bandung connection – the Asia-Africa conference in Bandung 1955, Museum of Asian-African conference, s. 69.

President Sukarnos invigningstal kunde hållits idag

I Museum Konferensi Asia Afrika i Bandung kan besökarna lyssna till delar invigningstalet som president Sukarno, även kallad Bung (broder) Karno i Indonesien, höll den 18 april 1955. Talet var klarsynt och präglades av den framtidstro som växte i de befriade kolonierna men också av oro över krigshot och stormaktsdominans.

President Sukarno inviger konferensen i Bandung. Foto: MKAA, Bandung.

Första interkontinentala konferensen för färgade folk

Sukarno konstaterade att detta var den första interkontinentala konferensen för färgade folk i mänsklighetens historia och fortsatte.

- Jag ber er att inte bara tänka på kolonialismen i den klassiska form som vi i Indonesien och våra bröder i olika delar av Asien och Afrika kände till. Kolonialismen har också sin moderna dräkt i form av ekonomisk kontroll, intellektuell kontroll.
- Det är en skicklig och beslutsam fiende som uppträder i många skepnader.

Han nämner en historisk parallell 175 år tidigare när amerikanarna utkämpade sitt antikoloniala frihetskrig mot England. Han citerar poeten H. W. Longfellow's välkända dikt om patrioten Paul Reveres midnattsritt den 18 april 1775, samma datum som Sukarno håller sitt öppningstal.

Sukarno erinrar om att flera delegater, som Indiens premiärminister Nehru och Indonesiens vice premiärminister Hatta, trettio år tidigare deltog i bildandet av Förbundet mot imperialism i Bryssel. Idag, säger han, har många kolonier befriats.

- Vi är åter herrar i våra egna hus och behöver inte åka till andra kontinenter för att träffas på en konferens, underströk Sukarno.

Han blickade tillbaka på de omvälvande förändringar som svept fram i de forna kolonierna och beskrev avkoloniseringen som en oemotståndlig storm som svept över de två kontinenterna.

- Vi har verkligen sett en "Sturm über Asien" och även över Afrika. De senaste åren har inneburit enorma förändringar. Nationer och stater har vaknat upp ur århundradens sömn.

Inget är mer angeläget än att bevara freden

Sukarno varnade för att den pågående avkoloniseringen äventyras av upprustningen under kalla kriget och hotet om förödande krig med atomvapen.

- Ingen uppgift är mer angelägen än att bevara freden. Utan fred betyder vår självständighet föga.

Han manade till mobilisering för fred.

- Vi kan mobilisera hela Asiens och Afrikas andliga, moraliska och politiska krafter på fredens sida. Vi, folken i Asien och Afrika är 1 400 000 000, långt mer än hälften av världens befolkning och kan mobilisera vad jag har kallat nationernas moraliska våld till förmån för fred.

En broderskapskonferens med både enhet och mångfald

Konferensen samlade länder med sinsemellan stora olikheter och vitt skilda åsikter i många frågor. Sukarno såg dock inte mångfalden som ett hinder.

- Små och stora nationer är representerade här, människor som bekänner sig till nästan alla religioner under solen: buddhism, islam, kristendom, konfucianism, hinduism, jainism, sikhism, shintoism och andra.

Han påpekade att nästan alla politiska riktningar möts på konferensen och att praktiskt taget varje ekonomisk doktrin var representerad.

- Vad är det för fel med mångfald när det finns en önskan om enhet, frågade Sukarno och svarade själv.

- Konferensen hålls inte för att vi ska motarbeta varandra, det är en broderskapskonferens. Det är inte en islamkonferens, inte heller en kristen konferens, inte heller en buddhistisk konferens, betonade Sukarno.

Han avslutar med mottot ”enhet i mångfald” och ”att i vänliga, ohämmade diskussioner hitta lösningar och metoder så att var och en av oss kan leva sitt liv, och låta andra leva sina liv, i harmoni och i fred”.

Sukarnos tal finns återgivet i sin helhet i [bilaga C](#).

Asiens och Afrikas frigörelse präglade konferensen

På Asien-Afrikakonferensen, som var det officiella namnet, samlades två tusen gäster och fyra hundra journalister. Delegaterna kom från länder med ungefär 1,5 miljarder invånare, mer än hälften av jordens dåvarande befolkning.

I Bandung möttes en rad av dåtidens kända statsmän under en vecka i april 1955: värdlandets president Sukarno, Indiens premiärminister Jawaharlal Nehru som blev landets första premiärminister efter frigörelsen från Storbritannien 1947; Egyptens president Gamal Abdel Nasser som året därefter ledde nationaliseringen av Suezkanalen; Zhou Enlai som var Folkrepubliken Kinas premiärminister mellan 1954 och 1976; vice premiärminister Pham Van Dong som representerade Demokratiska republiken Vietnam (Nordvietnam) under förhandlingarna om Indokina i Genève 1954, som blev slutpunkten för Frankrikes kolonialvälde i Indokina; prins Norodom Sihanouk som var Kambodjas statschef efter frigörelsen från Frankrike 1953 fram till 1970; U Nu som var Burmas (Myanmars) första premiärminister efter befrielsen 1948 och hans medarbetare U Thant, senare utsedd till FN:s generalsekreterare.

Konferensen hölls i en brytningstid när länder som Indonesien, Indien, Burma, Nordvietnam och Kina frigjort sig från kolonialt förtryck och ockupation efter andra världskrigets slut. Ett flertal länder i Afrika och en del i Asien var fortfarande koloniserade och förhindrade att delta i Bandungmötet officiellt. De var i stället inbjudna som observatörer, bland andra de franska kolonierna Tunisien, Marocko och Algeriet, de brittiska kolonierna Malaysia och Cypern, Palestina och anti-apartheidrörelsen ANC (African National Congress) i Sydafrika.

Följande 29 länder deltog på konferensen: Afghanistan, Burma, Ceylon, Egypten, Etiopien, Filippinerna, Indien, Indonesien, Irak, Iran, Japan, Jemen, Jordanien, Kambodja, Kina, Laos, Libanon, Liberia, Libyen, Nepal, Pakistan, Saudiarabien, Sudan, Syrien, Thailand, Turkiet, Nord- och Sydvietnam och Guldkusten.

Dessutom fanns observatörer från Cypern, stormuftin av Jerusalem i Palestina, självständighetsrörelser i Algeriet, Marocko. Tunisien, Sydafrika och

enskilda personer som författaren Richard Wright, politikern Adam Clayton Powell och professor George McTurnan Kahin från Förenta staterna.

Zhou Enlai, Sukarno och Nasser samtalar i en paus på konferensen.
Foto: MKAA.

Indiens premiärminister J. Nehru talar i Bandung. Foto: MKAA.

Burmas premiärminister U Nu och prins Sihanouk från Kambodja. Foto: MKAA.

Plenumsalen i Gedung Merdeka i Bandung 1955. Foto MKAA.

Gedung Merdeka i Bandung 1955. Foto MKAA.

Flera av delegaterna bodde på hotell Preanger i Bandung. Foto MKAA.

Överst: Indonesiens, Indiens och Guineas delegater i Bandung.
Mitten: Zhou Enlai talar i Bandung.
Nederst: Kinas och Egyptens delegater i Bandung. Foton MKAA.

Två minnesmärken i Bandung över den afro-asiatiska konferensen.

Livliga meningsutbyten under konferensen

President Sukarnos öppningsanförande på Bandungkonferensen följdes av tal från flertalet av ledarna för de deltagande ländernas delegationer.

President Nasser och andra arabländer talade om palestiniernas rättigheter, om fransk kolonialism i Nordafrika, fördömde rasdiskrimineringen i Sydafrika och betecknade sionismen som en kolonial rörelse.

Prins Sihanouk från Kambodja och delegationen från Laos uttalade stöd för de fem principerna om fredlig samexistens mellan stater och framhöll att stormakterna inte respekterar andra länders oberoende och neutralitet.

Ett antal länder, som på olika sätt var knutna till Förenta staterna, varnade för kommunism, sovjetisk kolonialism och omstörtande verksamhet. Prins Wan från Thailand ifrågasatte Kinas avsikter med de fem principerna för fredliga relationer mellan stater. Han menade att det även fanns risk för kinesisk infiltration i Thailand och att det stora antalet kineser med dubbelt medborgarskap i flera länder i Sydostasien kan utnyttjas av Kina.⁹

Flera representanter för stater som ansågs vara lierade med Förenta staterna blev förvånade och förbryllade över premiärminister Zhou Enlais försonande agerande på konferensen. Han deklarerade direkt i sitt inledande tal att den kinesiska delegationen kommit till Bandung för att söka enighet, inte för att skapa motsättningar. Den gemensamma nämnaren för konferensen borde enligt den kinesiske premiärministern vara att ”den överväldigande majoriteten av de asiatiska och afrikanska länderna och folken har lidit och fortfarande lider av kolonialismens katastrofer”. Att deltagarländerna har olika politiska ideologier och sociala system, säger Zhou Enlai, ska inte vara ett hinder för att söka en gemensam grund och stå enade.

Konferensen avslutades den 24 april efter en veckas diskussioner med att slutkommunikén antogs i konsensus. De starka fördömandena av

⁹ Roeslan Abdulgani. The Bandung connection – the Asia-Africa conference in Bandung 1955, Museum of Asian-African conference, s. 83.

George McTurnan Kahin. The Asian-African conference, Bandung, Indonesia, 1955, s. 11.

kolonialism och stormaktsdominans från statsledarna under konferensens inledande plenum avspeglades tydligt i slutkommunikén.

I flera frågor var processen fram till enighet dock inte enkel och krävde ett antal kompromisser i frågor som rörde den internationella situationen i början på 1950-talet. Företrädare från länder som stod Förenta staterna nära ville att Sovjetunionen och "kommunismen" skulle betecknas som en form av kolonialism. Till slut kunde man enas om formuleringen att motsätta sig "kolonialism i alla dess former".

Inför konferensen fanns även delvis olika synsätt på Israels politik men i slutkommunikén uttalas stöd för palestiniernas rättigheter och att Förenta Nationernas resolutioner om Palestina ska genomföras med fredliga medel.

Inställningen till de fem principerna om fredlig samlevnad mellan nationer, som Indien och Kina kom överens året innan Bandungkonferensen, väckte debatt. Indien, Kina, Indonesien, Burma, Egypten och andra länder uttalade sitt stöd för de fem principerna. Pakistan, Turkiet, Filippinerna och Thailand som var medlemmar i NATO eller SEATO såg militärpakterna som ett skydd. Särskilt Indiens premiärminister Nehru argumenterade kraftfullt och bestämt för att stå utanför militära allianser och att inta en neutral position. Förenta staternas strategi under efterkrigstiden var att fördöma "neutralism" och alliansfrihet med motiveringen: "om ni inte är med så är ni emot oss".¹⁰ Förenta staternas utrikesminister Dulles hade betecknat neutralitetsprincipen som "omoralisk".¹¹

I den slutliga texten nåddes en kompromiss där skrivningen om "fredlig samexistens" ersattes med att nationer ska "leva tillsammans i fred som goda grannar och utveckla fredligt samarbete".

I slutkommunikén slås även fast att länderna har rätt till eget eller kollektivt självförsvar (5 §) men ska "avstå från att använda arrangemang för kollektivt

¹⁰ Se exempelvis H.W. Brands *The specter of neutralism*, 1989.

¹¹ David van Reybrouck, *Revolusi – Indonesiens frigörelse och den moderna världens ursprung*, Natur & Kultur, 2024, s. 453.

försvar för att tjäna någon av stormakternas särskilda intressen” (6a §) och att ”varje land ska avstå från att utöva påtryckningar på andra länder” (6b §).

Förenta staternas isolering av Kina bröts i Bandung

Kina hade i likhet med stora delar av övriga Asien utsatts för exploatering av västerländska makter och Japan. Att frigöra landet från kolonialmakternas ekonomiska och politiska inflytande var därför ett av de första målen för Folkrepubliken Kinas regering efter revolutionen 1949.

Förenta staterna bedrev en hårdför konfrontationspolitik för att isolera Kina. Den amerikanska flottan intervenerade militärt i Taiwansundet i juni 1950 på Chiang Kai Shek-regimens sida. I december 1954 ingick Förenta staterna ett militäravtal med Taiwanregimen för att blockera öns återförening med fastlandet¹². Kina förhindrades även att inta sin plats i Förenta Nationerna (fram till 1971).

I början på 1950-talet pågick kriget i Korea med omfattande amerikanska militära insatser och stridsflyg i Kinas omedelbara närhet. Flera länder i Asien knöts till Förenta staterna genom militära allianser med udden riktad mot Kina. Så sent som några månader innan Bandungkonferensen bildades militärpakten South East Asia Treaty Organisation (SEATO), där bland andra Thailand och Filippinerna ingick.

Kina gjorde diplomatiska ansträngningar för att stabilisera relationerna till sina närmaste grannar. I juni 1954 undertecknades avtalet om fredlig samexistens och att respektera varandras territorium med Indien respektive Burma, enligt de fem principerna i Panchsheel.

Under Bandungmötet valde Kina att avstå från att väcka frågor som kunde äventyra enigheten. Målsättning var att söka enhet mot kolonialism och att främja ekonomiskt och politiskt samarbete med andra länder i Asien och Afrika. Zhou Enlai kommenterade dock de anklagelser som framförts av andra delegater på konferensen. Han bemötte farhågor om att Kina skulle exportera socialismen till andra länder genom omstörtande verksamhet.

¹² L. Eslava, M. Fakhri, V. Nesiah. Bandung, global history an international law, Cambridge university press, 1980, s. 180.

- Vi motsätter oss extern inblandning och omstörtande verksamhet i och från andra länder, säger Zhou Enlai, och citerar ordspråket "gör inte mot andra vad du själv inte önskar". Han säger att Kina vill lösa problem i relationer med andra länder genom förhandlingar, att Kina inte vill ha krig med Förenta staterna och att konflikterna ska lösas med fredligt. Zhou Enlai uttalade även sitt stöd för Förenta Nationernas stadga om mänskliga rättigheter¹³.

Politiska analytiker är överens om att Zhou Enlais agerande bidrog till den breda enigheten på Bandungmötet och att dörren öppnades för utvidgat samarbete mellan Kina och utvecklingsländerna framför allt i Asien och även i Afrika. Efter Bandungmötet upprättade Kina diplomatiska förbindelse med ytterligare tolv länder i Asien och Afrika och slöt avtal som reglerade tidigare territoriella tvister från kolonialtiden med grannländer. Överenskommelser ingicks även med Indonesien, Thailand och Burma om att de stora minoriteterna kineser i dessa länder inte längre kunde inneha dubbelt medborgarskap.

Sammantaget utgjorde Bandungmötet ett avstamp för ökad handel och utbyte med övriga Asien och Afrika och att Kina alltmer kom att betrakta sig som en del av den tredje världen. Det framgångsrika regionala samarbetet inom ASEAN i Sydostasien och mellan Kina och ASEAN-länder kan även spåras tillbaka till konferensen i Bandung.¹⁴

Kinas agerande i Bandung kom även att ses som en markering av självständighet i förhållande till Sovjetunionen, som man även tidigare kritiserat Sovjetunionen för chauvinism mot länder i östra Europa¹⁵. Fem år efter Bandungmötet var brytningen mellan Kina och Sovjetunionen öppen och officiell.

¹³ George McTurnan Kahin. The Asian-African conference, Bandung, Indonesia 1955, s. 54 och s. 62.

L. Eslava, M. Fakhri, V. Nesiah. Bandung, global history and international law, Cambridge university press, 1980, s. 184.

¹⁴ L. Eslava, M. Fakhri, V. Nesiah. Bandung, global history and international law, Cambridge university press, 1980, s. 192

¹⁵ L. Eslava, M. Fakhri, V. Nesiah. Bandung, global history and international law, Cambridge university press, 1980, s. 188.

I februari 1972 publicerades den så kallade Shanghaikommunikén där Förenta staterna och Folkrepubliken Kina enades om att normalisera sina diplomatiska förbindelser. I kommunikén ansluter sig Förenta staterna till uppfattningen att det finns ett Kina och att Taiwan är en del av detta Kina:

”USA erkänner att alla kineser på båda sidor om Taiwansundet hävdar att det bara finns ett Kina och att Taiwan är en del av Kina. Förenta staternas regering har inte bestritt denna ståndpunkt. Det bekräftar sitt intresse av en fredlig lösning av Taiwanfrågan av kineserna själva.”¹⁶

Året innan hade Kina återtagit sin plats i Förenta Nationernas säkerhetsråd, som Taiwanregimen innehaft från 1949 fram till dess.

¹⁶ <https://www.ait.org.tw/u-s-prc-joint-communicue-1972/>

Visionen om internationell rättvisa och fred

I slutkommunikén¹⁷ från Bandungkonferensen den 24 april 1955 enades de 29 länderna från Asien och Afrika om att verka för ett fördjupat ekonomiskt och kulturellt samarbete, mänskliga rättigheter, nationell självbestämmanderätt, avskaffande av kolonialism och rasism och att verka för fred, internationellt samarbete, nedrustning och förbud mot kärnvapen.

Kommunikén avslutas med de tio principerna, Dasa-sila, för fred och samarbete mellan världens länder.

1. *Respekt för de grundläggande mänskliga rättigheterna och för syftena och principerna i Förenta Nationernas stadga.*
2. *Respekt för alla nationers suveränitet och territoriella integritet.*
3. *Erkännande av alla rasers jämlikhet och jämlikhet mellan alla nationer, stora och små.*
4. *Att avstå från att ingripa eller blanda sig i ett annat lands inre angelägenheter.*
5. *Respekt för varje nations rätt att försvara sig enskilt eller kollektivt, i enlighet med Förenta Nationernas stadga.*
6. *a) Avhållande från att använda arrangemang för kollektivt försvar för att tjäna någon av stormakternas särskilda intressen.
b) Att ett land avstår från att utöva påtryckningar på andra länder.*
7. *Att avstå från handlingar eller hot om aggression eller användning av våld mot något lands territoriella integritet eller politiska oberoende.*
8. *Lösande av alla internationella tvister med fredliga medel, såsom förhandling, förlikning, skiljedom eller rättslig lösning samt andra fredliga medel som parterna själva väljer, i enlighet med Förenta Nationernas stadga.*
9. *Främjande av ömsesidiga intressen och samarbete.*
10. *Respekt för rättvisa och internationella förpliktelser.*

¹⁷ https://www.cvce.eu/en/obj/final_communique_of_the_asian_african_conference_of_bandung_24_april_1955-en-676237bd-72f7-471f-949a-88b6ae513585.html

Resultatet av Bandungmötet blev ett upprop för en *demokratisk och rättvis världsordning*:

- nationell suveränitet och territoriell integritet;
- fred, nedrustning och förbud mot kärnvapen;
- ekonomiskt och kulturellt sam-arbete mellan utvecklingsländer;
- alliansfrihet mot stormaktsdominans;
- avskaffande av rasism och diskriminering;
- mänskliga rättigheter i enlighet med Förenta Nationernas stadga; och
- det palestinska folkets rättigheter.

David van Reybrouck stora verk *Revolusi* om betecknar Indonesiens frigörelse och Bandungkonferensen som ”den moderna världens ursprung”. Han skriver:

”Det finns konferenser som ritar om världskartan och det finns konferenser som understryker att världen är mer än en karta. Kongresserna i Wien (1815), Berlin (1885), Versailles (1919), Jalta och Potsdam (1945) hörde till den första kategorin. Bandung var annorlunda: här drogs inga gränser, här ingicks inga territoriella avtal, här utlöstes i stället nya dynamiska processer över landsgränserna.”¹⁸

Slutkommunikén från Bandungkonferensen som antogs den 24 april 1955 finns återgiven i sin helhet i [bilaga B](#).

I [bilaga C](#) finns även president Sukarnos öppningsanförande i Gedung Merdeka i Bandung den 18 april 1955.

¹⁸ David van Reybrouck. *Revolusi – Indonesiens frigörelse och den moderna världens ursprung*, Natur & Kultur, 2024, s. 451.

Appellen mot rasism välkomnades

Två observatörer från anti-apartheidrörelsen i Sydafrika var inbjudna till Bandungmötet, Moses Kotane från African national congress (ANC) och Maulvi Cachalia från South African Indian Congress (SAIC). Engelsmännen hade tidigare hämtat arbetskraft från Indien till sockerplantagen i Sydafrika. Mahatma Gandhi, som levde i Sydafrika under många år, var en av SAIC:s medgrundare.

Trots att de sydafrikanska myndigheterna vägrade att utfärda pass till Moses Kotane och Maulvi Cachalia lyckades de ändå ta sig till London där de bland andra träffade Indiens premiärminister Nehru och fick hjälp med giltiga resehandlingar. Under en mellanlandning i Kairo på vägen till Indonesien blev de arresterade med hänvisning till att Kotane var upptagen på den amerikanska kongressens lista över "de 500 farligaste kommunisterna i världen". De lyckades dock klargöra sitt uppdrag för de egyptiska myndigheterna och fick även ett samtal med president Nasser, som skulle representera Egypten på konferensen i Bandung. Innan Kotane och Cachalia anlände till Bandung gjorde de ett uppehåll i New Delhi där de återigen träffade premiärminister Nehru.¹⁹

Under Bandungmötet hade Kotane och Cachalia möjlighet att förklara förhållandena i Sydafrika. Konferensen enades om ett kraftfullt fördömande av rasism till stöd för de svartas och färgades kamp mot apartheid. Kotanes och Cachalias pressmeddelande under Bandungkonferensen finns återgivet i [bilaga D](#).

Bandung och Mandelas batikskjortor

Banden mellan Indonesien och det demokratiska Sydafrika har varit starka. Strax efter sin frigivning 1990 besökte Nelson Mandela Jakarta och även muséet till minnet av den afro-asiatiska konferensen i Bandung. Som ett tecken på sin uppskattning av Indonesien bar Mandela ofta landets typiska batikskjortor under olika offentliga uppdrag. Han fick sin första batikskjorta

¹⁹ <https://www.marxists.org/subject/africa/bunting-brian/kotane/ch12.htm>

som gåva under besöket i Indonesien 1990. Sedan dess har ”Madiba shirts” varit välkända i Indonesien och Sydafrika.

”Madiba shirts”. Foto: Embassy of the Republic of Indonesia, South Africa.

I en föreläsning på Rajiv Ghandi Foundation i januari 1995 sa Nelson Mandela att när framstående ledare som Nehrus, Nasser, Nkurumah, Sukarno, Luthuli, Allende och andra försökte bygga vidare på andan i Bandung handlade det inte enbart om militär alliansfrihet. Deras främsta mål var politisk frihet och socioekonomisk utveckling, framhöll Mandela.²⁰

Medborgarrättsrörelsen i Förenta staterna inspirerades av Bandung-mötet

Vid sidan av George Kahins klassiska rapport²¹ från Bandungkonferensen är den amerikanske författaren Richard Wrights bok *The Color Curtain*²² en av de mer välkända skildringarna. Förordet är skrivet av Gunnar Myrdal, som nio år tidigare publicerat studien *An American Dilemma* och senare *Asian drama* (1968). I Bandung möter Richard Wright människor från olika religioner, raser

²⁰ Nelson Mandela tal på YouTube: <https://youtube.com/watch?v=wKdP-vx6Bjs&si=y3CQYK7SEtvzZjOJ>. Utskrift av talet finns på denna länk från Sydafrikas regering: http://www.mandela.gov.za/mandela_speeches/1995/950125_lecture.htm.

²¹ Kahin, George McTurnan. *The Asian-African Conference: Bandung, Indonesia*, April 1955. Ithaca: Cornell University Press, 1956.

²² Wright, Richard. *The Color Curtain: A Report on the Bandung Conference*. The World Publishing Company, Cleveland, OH, 1956.

och politiska inriktningar. The Color Curtain är en personligt hållen reseskildring i skönlitterär form som lyfter fram ”de färgade folken” och även religionens stora betydelse.

På konferensen deltog dessutom kongressledamoten Adam Clayton Powell, som var aktiv i medborgarrättsrörelsen i Förenta staterna. Han reste till Bandung trots avrådan och övertalningsförsök från den amerikanska utrikesledningen.²³

Paul Robeson – On this platform I take my stand

Den berömde amerikanske sångaren, skådespelaren och medborgarrättskämpen Paul Robeson hade planerat att delta i Bandungmötet. Han blev dock fråntagen sitt pass under McCarthytiden, anklagad för "oamerikansk verksamhet", och därmed förhindrad att resa. I sin skriftliga hälsning hoppades han att konferensen i Bandung skulle bidra till världsfreden och förhindra ett nytt världskrig. Han välkomnade Bandungkonferensens appell mot kolonialism och rasism.

– Vi har utkämpat den striden i 300 år och har ett eget intresse av konferensens resultat, skrev Robeson i sin hälsning till Bandungmötet.

I boken Here I stand, som utkom tre år efter Bandungkonferensen, ger Robeson sitt helhjärtade stöd till de tio principerna i slutkommunikén och skriver att ”on this platform I take my stand”.

Robeson var även en inspirerande mentor och förebild för andra färgade artister som Harry Belafonte med flera.

The dawn of a new era

Robeson grundade även organisationen Council on African affairs²⁴ som i tidskriften Spotlight on Africa²⁵ beskriver Bandungmötet som upptakten till en

²³ <https://history.house.gov/People/Listing/P/POWELL,-Adam-Clayton,-Jr--%28P000477%29/>

²⁴ <https://africanactivist.msu.edu/organization/210-813-673/?page=1&date-range=1950>

²⁵ <http://historicalpapers-atom.wits.ac.za/uploads/r/historical-papers-research-archive-library-university-of->

ny era - "the dawn of a new era". I tidskriften finns även hälsningar från ANC:s ordförande Albert Luthuli och generalsekreterare O.R. Tambo, en talesperson för South African Indian Congress, andra afrikanska ledare, kyrkliga ledare i Förenta staterna samt Paul Robeson som ordförande i Council on African Affairs.

Council on African Affairs var en amerikansk solidaritetsorganisation till stöd för kampen mot kolonialism och apartheid i Afrika som bildades i början på 1940-talet. Under kalla kriget stämplade amerikanska myndigheter organisationens stöd till ANC och andra frihetsrörelser i Afrika som opatriotisk och omstörtande verksamhet.²⁶

Martin Luther King hämtade inspiration från Bandungmötet

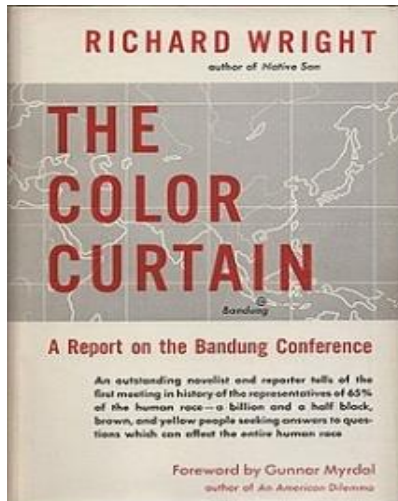
I sitt tal (A Realistic Look at the Question of Progress in the Area of Race Relations) under St. Louis Freedom Rally den 10 april 1957, två år efter Bandungkonferensen, påpekar Martin Luther King att två tredjedelar av världens befolkning är färgade. Han säger att mer än en miljard trehundra miljoner av de färgade folken i världen brutit sig loss från kolonialismen och imperialismen: "De samlades i Bandung för några månader sedan, och det var orden som ekade från Bandung: Rasism och kolonialism måste försvinna."²⁷

Även medborgarrättsaktivister som W.E.B. Du Bois och Malcolm X inspirerades av Bandungmötets kraftfulla fördömanden av rasism och kolonialism.

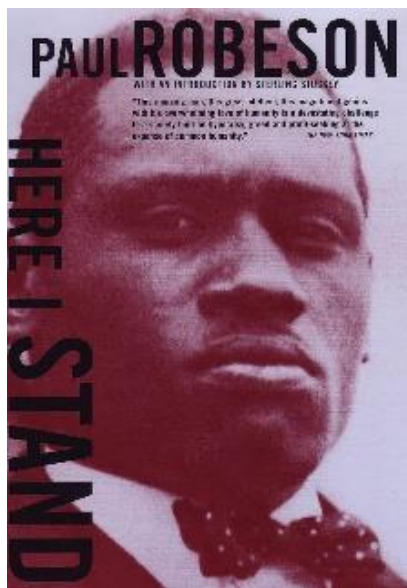
waters-
rand/a/c/6/ac6f7d0491c942a00dac6a757ee6b808009f2ea234d51f48d2f77fee947ccd0c/A
D1812-Eb2-2-001-jpeg.pdf

²⁶ <https://africanactivist.msu.edu/organization/210-813-673/?page=1&date-range=1950>

²⁷ <https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/realistic-look-question-progress-area-race-relations-address-delivered-st>

The Color Curtain och författaren Richard Wright.

Here I stand av Paul Robeson och tidskriften Spotlight on Africa (1955)

Kapitel 2

Visionen förs vidare

Konferensen med alliansfria stater i Belgrad 1961

Upprinnelsen till mötet mellan de alliansfria staterna i Belgrad är den afro-asiatiska konferensen sex år tidigare i Bandung. Den koloniala frigörelsen hade fortsatt, särskilt i Afrika, och motsättningarna mellan stormakterna skärptes alltmer under kalla kriget. Knappt två veckor efter konferensen i Belgrad sköts flygplanet med FN:s generalsekreterare Hammarskjöld ner i Kongo den 18 september 1961. Till Hammarskjölds efterträdare valdes U Thant från Burma, som var delegat på konferensen i Belgrad och även på det afro-asiatiska mötet i Bandung 1955.

I Bandung deltog endast de sex afrikanska länderna Egypten, Etiopien, Guldkusten, Liberia, Libyen och Sudan. Efter att fler kolonier frigjort sig kom Afrika att spela en större roll i bildandet av de alliansfria ländernas organisation i Belgrad på hösten 1961.

När president Nasser återvände från Bandung, skriver David van Reybrouck i den utomordentliga boken *Revolusi*, hängde banderoller över vägen till Kairo: "Välkommen, hjälte från Bandung, du fredens och finhetens försvarare, "Välkommen du mästare av Asien och Afrika!". Först hade inte Nasser tänkt åka till Bandung, skriver Reybrouck, men efteråt sa han att det var "en av de två viktigaste händelserna i modern historia; den andra var upptäckten av kärne-²⁸energi."

Året efter Bandungmötet nationaliserade Egypten Suezkanalen. Det hyllades i hela arabvärlden och signalerade att Storbritanniens och Frankrikes storhetstid som kolonialmakter var över.

²⁸ David van Reybrouck. *Revolusi – Indonesiens frigörelse och den moderna världens ursprung*, s. 455.

Bandungmötet inspirerade även strävandena att ena Afrika mot kolonialmakterna. Ghana (tidigare Guldkusten) blev 1957 det första självständiga landet söder om Sahara med Kwame Nkrumah som statschef. Han gifte sig samma år med Fathia Halim Ritzk från Egypten. Efter bröllopet tilldelades Nkrumah Stora korset av Nilenorden av Nasser. Parets första son döptes till Gamal, samma förnamn som Nasser, skriver Reybrouck.

Ghanas premiärminister Nkrumah ledde den första All-African People's Conference 1958 i Accra. Konferensen har kallats "det afrikanska Bandung" med en rad nationella ledare som Tom Mboya (Kenya), Karnuzu Banda (Malawi), Patrice Lumumba (Kongo), Kenneth Kaunda (Zambia), Holden Roberto (Angola) och Joshua Nkomo (Zimbabwe).

1960 blev Afrikas år: arton länder blev självständiga, de flesta tidigare franska kolonier.

Efter ett förberedande möte i Kairo i juni 1961 med Indien, Indonesien, Jugoslavien, Egypten och Ghana beslutades att konferensen skulle hållas i Belgrad mellan 1–6 september 1961. De tjugofem länder som deltog på konferensen var Afghanistan, Algeriet, Burma, Kambodja, Ceylon, Kongo, Kuba, Cypern, Etiopien, Ghana, Guinea, Indien, Indonesien, Irak, Libanon, Mali, Marocko, Nepal, Saudiarabien, Somalia, Sudan, Tunisien, Egypten, Yemen och värdlandet Jugoslavien. Bolivia, Brasilien och Ecuador, liksom ANC och andra befrielserörelser i södra Afrika, hade observatörsstatus.

Konferensen dominerades av den växande faran för ett större krig i världen och en stark önskan och vädjan om fred. I ett uttalande skriver stats- och regeringscheferna att "i denna tid av kärnvapen och ackumulering av massförstörelsekraft skulle en sådan konflikt och ett sådant krig oundvikligen leda till förödelse i en omfattning som dittills varit okänd, om inte till världens utplåning."

Ghanas premiärminister Nkruma, Egyptens president Nasser, Indonesiens president Sukarno och Jugoslaviens president Tito under det först mötet mellan icke-allierade stater i Belgrad 1961.

I slutdeklarationen som antogs den 6 september 1961 konstateras att det finns risk för kris och konflikter under en ”övergång från en gammal ordning baserad på dominans till en ny ordning baserad på samarbete mellan nationer som bygger på frihet, jämlikhet och social rättvisa för att främja välbefinnande”. Stormaktsrivaliteten hotar världsfreden och ”krig har aldrig hotat mänskligheten med allvarigare konsekvenser än i dag”, heter det i deklarationen.

Samtidigt framhålls att ”stora framgångar har uppnåtts i många folks kamp för nationellt oberoende och jämlikhet”. De stora framstegen inom vetenskap, teknik och ekonomisk utveckling gör att flertalet människor blir ”alltmer medvetna om att krig mellan folk inte bara utgör en anakronism utan också ett brott mot mänskligheten”. Slutsatsen är att folken i världen kan bli en moralisk kraft som kan påverka internationella relationer.

I deklarationen betonas att ”varje försök att påtvinga folken ett annat socialt eller politiskt system med våld utifrån är ett direkt hot mot världsfreden” och att ”regeringar skall avhålla sig från varje användning av ideologier i syfte att föra kallt krig, utöva påtryckningar eller påtvinga sin vilja.”

Stats- och regeringscheferna för de alliansfria staterna ville verka för allmän avrustning och ”ett totalförbud mot produktion, innehav och användning av kärnvapen och termonukleära vapen” och att arvet med ekonomisk obalans från kolonialism och imperialismen ska undanröjas.

Konferensen rekommenderade även att generalförsamlingen godtar Folkrepubliken Kinas regering som den enda legitima företrädaren i Förenta Nationerna.

Deklarationen i sin helhet finns i [bilaga E](#).

FN:s generalförsamling 1974: En ny ekonomisk världsordning

G77-gruppen (G77) bildades den 15 juni 1964 av sjuttiosju utvecklingsländer som undertecknade en gemensam deklaration i samband med den första sessionen av FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD) i Genève. Idag ingår 134 länder i G77, som är den största mellanstatliga organisationen för utvecklingsländer i Förenta Nationerna. G77-gruppen kan ses som "fackförening för de fattiga" som har gemensamma historiska erfarenheter och behov²⁹.

Den afro-asiatiska konferensen i Bandung 1955 och det första mötet mellan icke-allierade stater i Belgrad 1961 lade grunden för G77-gruppens arbete. Riktlinjerna formulerades i den så kallade Algerstadgan 1967³⁰.

De alliansfria ländernas agerande, liksom G77-gruppens och de oljeproducerande ländernas organisation OPEC:s verksamhet, ledde fram till initiativet från Algeriets president Boumedienne att en FN:s generalförsamling skulle behandla förslaget om ny internationell ekonomisk ordning.

Den 1 maj antog FN:s generalförsamlings sjätte extrasession en deklaration och handlingsprogram för att upprätta en ny internationell ekonomisk ordning (NIEO). Den innebär sammanfattningsvis att FN kräver en allsidig och jämlik utveckling av alla världens länder och regioner, särskilt för den tredje världens länder, genom en mer demokratisk och rättvis ekonomisk världsordning.

Huvudprinciperna för en ny internationell ekonomisk ordning (NIEO) är:

- Jämlikt förhållande mellan suveräna stater utan inblandning i deras inre angelägenheter och rätten till att utforma sina egna ekonomiska och social system.

²⁹ <https://www.un.org/en/chronicle/article/early-days-group-77>

³⁰ <https://www.g77.org/doc/algier~1.htm>

- Varje stats fullständiga suveränitet över sina naturresurser och annan ekonomisk verksamhet och rätt att reglera transnationella företag.
- Ett rättvist och skäligt förhållande mellan priset på råvaror och andra varor som exporteras av utvecklingsländerna och priserna på råvaror och andra varor som exporteras av industriländerna.
- Förstärkning av bilateralt och multilateralt internationellt bistånd för att främja industrialiseringen i utvecklingsländerna, särskilt tillgång till finansiella resurser och lämplig teknik och teknologi.

De viktigaste reformerna som krävs enligt NIEO är följande:

- En översyn av reglerna för internationell handel, särskilt de som rör råvaror, livsmedel, preferenssystemet och ömsesidighet, råvaruavtal, transport och försäkringar.
- En reform av det internationella monetära systemet och andra finansieringsmekanismer för att anpassa dem till utvecklingsbehoven.
- Både incitament för ekonomisk och teknologisk överföring och stöd till industrialiseringsprojekt i utvecklingsländer för diversifieringen av ekonomier, som under kolonisationen fokuserade på ett mycket begränsat utbud av råvaror.
- Främjande av ekonomiskt samarbete mellan utvecklingsländer som ersätter kolonialt beroende.

Resolutionen i sin helhet återges i [bilaga F](#).

Kärnvapenförbud och kärnvapenfria zoner

Den 20 september 2017 öppnades Förenta Nationernas konvention om förbud mot kärnvapen för undertecknande i New York den och trädde i kraft den 22 januari 2021. Konventionen återges i sin helhet i [bilaga G](#). För närvarande (april 2024) har 93 stater undertecknat avtalet. Sverige är inte en av dessa. Sveriges agerande är ett avsteg från den tidigare respekterade och välkända hållningen om kärnvapen efter andra världskriget.

Alva Myrdal: alliansfri hållning mot supermakternas kapprustning³¹

Efter en tid som ambassadör i Indien utsågs Alva Myrdal till ordförande i den svenska delegationen i nedrustningskonferensen i Genève mellan 1962 och 1973. Hon tilldelades Nobels fredspris 1982 tillsammans med mexikanen Alfonso Garcia Robles.

I sin bok *Spelet om nedrustningen* (Rabén & Sjögren, 1976) beskriver Alva Myrdal kapprustningen mellan supermakterna Förenta staterna och Sovjetunionen. Hennes utgångspunkt är Sveriges alliansfria hållning som redovisades av den socialdemokratiska regeringens utlåtande i samband med anslutningen till Förenta Nationerna 1945 där man inte vill ha en politisk uppdelning av staterna i varandra motstående grupper” och om det finns en tendens till uppdelning av stormakterna i två läger så måste vår politik vara att icke drivas in i en sådan gruppering eller blockbildning”.³²

Alva Myrdal redovisar sin utgångspunkt så här:

”En alliansfri hållning, medvetet vald och ständigt försvarad, är givetvis lättare att hävda ju mera relativt oberoende en nation är, ekonomiskt och teknologiskt. Sverige är speciellt gynnat i det avseendet. Den ’aktiva neutralitet’, för vilken Sverige vill gå i spetsen, återspeglas i det faktum, att Sverige varit så enastående frispråkigt i fördömandet av det amerikanska kriget i Indokina, av Sovjetblockets invasion av Tjeckoslovakien, av den grekiska militärjuntans

³¹ Citaten i texten är hämtade från Alva Myrdals *Spelet om nedrustningen*, s. 14 - 15 och s. 387.

³² Regeringsuttalande 22 oktober 1945 återgivet i *Spelet om nedrustningen* s. 15.

undertryckande av grundläggande mänskliga rättigheter, av Sydafrikas omänskliga apartheidpolitik och av den blodiga militärkuppen i Chile.”

Alva Myrdal skriver att de mindre ländernas syn på upprustningen sällan eller aldrig tränger in i världspressen och supermakternas massmedia. Det gäller särskilt Förenta staterna ”som utnyttjar egna väldiga resurser för att spela upp sin egen version av det som förekommer i de multinationella debatterna och därigenom förstärker bilden av dem som en enbart bipolär tävlan”. Hon menar att ”de böcker är ännu oskrivna, som återspeglar alliansfria synpunkter på nedrustningspolitiken” och vill med sin bok fylla ”ett mycket olyckligt intellektuellt och politiskt tomrum i informationen om nedrustningsfrågor. Hon klargör sin egen ”inställning beträffande maktkonstellationerna i världen”:

”Den tar icke parti vare sig för det ena eller det andra av de båda blocken, inte heller det bör också vara självklart tar den hänsyn till snäva svenska nationella intressen. Mitt mål har ständigt varit att eftersträva en hållning som är internationell och icke partitagande.”

Hon skriver att då skådeplatsen domineras av supermakterna ligger hennes ”sympatier avgjort hemma hos det som motsvarar intressena bland alla de nationer som är mindre makter i världens maktspel, svagare som de är militärt, och oftast också ekonomiskt”.

En stor tillgång att få representera ett alliansfritt land

Alva Myrdals erfarenhet är att ”då de icke-allierade nationer rent begreppsmässigt inte är bundna av maktblockens restriktioner, kan de tala och rösta mera fritt”. Hon sätter stort värde på att få föra ett alliansfritt lands talan mot kapprustningen:

”Jag har betraktat det som en stor tillgång att jag under de många årens deltagande i nedrustningsförhandlingar har representerat ett alliansfritt land, Sverige.”

Hon karakteriserar sin bok Spelet om nedrustningen som ”icke partitagande”, ”internationell” och ”FN-centrerad”.

Alva Myrdal argumenterar i det avslutande kapitlet i *Spelet om nedrustningen* för två principiella säkerhetsgarantier från kärnvapenmakterna.

”Den första skulle vara ett *bindande löfte att icke inleda någon kärnvapenkrigshandling*. Det andra löftet skulle vara att *icke angripa något kärnvapenfritt land med kärnvapen*.”

Norden som kärnvapenfri zon

Stora delar av världen ingår i de regionala kärnvapenfria zoner³³ som upprättats.

- Treaty of Tlatelolco – Treaty for the Prohibition of Nuclear Weapons in Latin America and the Caribbean (1967).
- Treaty of Rarotonga – South Pacific Nuclear Free Zone Treaty (1985).
- Treaty of Bangkok – Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone (1995).
- Treaty of Pelindaba – African Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty (1996).
- Treaty on a Nuclear-Weapon-Free Zone in Central Asia (2006).

Österrike har även förklarat sig som en kärnvapenfri zon (1999).

Allt sedan 1960-talet har olika initiativ tagits för att åstadkomma en kärnvapenfri zon i Norden: den så kallade Undénplanen 1961 i Förenta Nationerna om kärnvapenfria zoner, president Kekkonens förslag om en nordisk kärnvapenfri zon 1963, Palmekommissionens förslag 1982 om att skapa en kärnvapenfri korridor i Centraleuropa, motioner från Socialdemokraterna och Centerpartiet under 1980-talet om upprättande av en nordiska kärnvapenfri zon med flera.

Varför backar Sverige från stödet till FN:s konvention om kärnvapenförbud

Den 7 juli 2017 röstade Sverige för konventionen om kärnvapenförbud i FN:s generalförsamling. Sedan dess har den dåvarande och nuvarande regeringen valt att inte underteckna och ratificera konventionen. Den enda rimliga förklaringen till förändringen är att hänsynstaganden till Förenta staternas och

³³ <https://www.un.org/nwzf/fr/content/overview-nuclear-weapon-free-zones>

NATO:s position om kärnvapenförbud har företräde framför den tidigare svenska alliansfria hållningen om kärnvapen. Detta trots att kraven från civilsamhället och många politiker på att Sverige ska underteckna konventionen varit omfattande: organisationen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) som tilldelades Nobels fredpris 2017, Olof Palmes internationella center, Svenska FN-förbundet, Svenska läkare mot kärnvapen, Vi måste skriva under förbud mot kärnvapen (100 S-profiler³⁴) med flera.

Olof Palmes tal i Storkyrkan i Stockholm 40 år efter bomberna över Hiroshima och Nagasaki finns i [bilaga K](#) (De inbrända skuggorna i Hiroshima).

³⁴ <https://www.palmecenter.se/vi-maste-skriva-under-forbud-mot-karnvapen>

Kapitel 3

Röster om alliansfriheten idag

Sydostasien idag:

Samarbete på egna villkor mot stormaktsdominans

Även om de pågående krigen i Ukraina och Gaza dominerar tidningsrubrikerna idag anses Asien bli den arena där konflikten mellan världens två ledande stormakter kommer att utspelas och avgöras. Förenta staterna har pekat ut Kina som sin strategiska motståndare. Under en resa i Sydostasien under hösten 2023 samtalar jag med analytiker och skribenter om de växande spänningarna mellan stormakterna och om det regionala samarbetet inom ASEAN, vars syfte är att främja ekonomisk utveckling, fred och att motverka stormaktsdominans. Frågeställningar som är lika aktuella och angelägna även för oss i Norden och Europa.

Framgångsrikt regionalt samarbete

De tio sydostasiatiska länderna i samarbetsorganisationen ASEAN, som alla varit koloniserade av europeiska stormakter, har gjort betydande ekonomiska framsteg sedan bildandet 1967.

ASEAN, med ungefär 685 miljoner invånare, räknas idag som världens femte största ekonomi. Temat under Indonesiens ordförandeskap förra året, "ASEAN matters - the epicenter of growth", vittnar om viss framtidstro och självtillit.

Dr. Peter Chang, forskare på University of Malaya i Kuala Lumpur i Malaysia och krönikör, menar att ASEAN är både enat och samtidigt mycket mångfacetterat. Samarbetet präglas därför av stor flexibilitet och medlemsländerna är inte strikt förbundna till att alltid inta en gemensam ståndpunkt. Vissa ser detta som en svaghet men Peter Chang menar att det är en styrka och tillgång för länderna i Sydostasien.

De tio medlemsländerna i ASEAN: Indonesien, Malaysia, Brunei, Singapore, Myanmar, Thailand, Laos, Kambodja, Vietnam och Filippinerna.

Bunn Nagara, senior analytiker och publicist i Malaysia, listar en rad faktorer som bidragit till ASEAN:s framgångar: en inkluderande strategi där ASEAN inte uppträder aggressivt mot andra länder; att ASEAN anslutit sig till FN:s grundläggande principer och tillämpar en form av neutralitet; den pragmatiska inställningen, samförståndsandan och solidariteten mellan medlemsländerna.

Enhet och mångfald

Peter Chang pekar på att ASEAN rymmer en större mångfald än exempelvis Europa. Indonesien och Malaysia är muslimska länder, Thailand och Burma har en buddhistisk tradition och Filippinerna är ett katolskt land. Den sociala och ekonomiska utvecklingen i ASEAN är mycket ojämnt fördelad, till exempel är Singapore ett högt utvecklat land medan Laos är ett utvecklingsland. De politiska systemen uppvisar också en stor spännvidd. Några länder har flerpartisystem, vissa länder är i praktiken enpartistater, ett land styrs av en militärjunta och ett annat har absolut monarki. Dessutom är ASEAN flerspråkigt och mångkulturellt med ett flertal olika etniska tillhörigheter.

- Trots skillnaderna i religion, ras och kultur har ASEAN behållit sin enighet, betonar Peter Chang.

- Varje land genomför politiska och sociala reformer på olika sätt och i olika takt. Vi är inte alltid överens men det finns en förståelse för att folken i Sydostasien måste leva med olikheter, tillägger han.

Respekt för varandras olikheter och självständighet

Det finns en tydlig skillnad mellan ASEAN:s och den Europeiska unionens syn på enhetlighet och svängrum för medlemsländernas suveränitet. Bunn Nagara menar att förklaringen till stor del återfinns i Sydostasiens koloniala historia och inre konflikter i regionen.

- Medlemsländerna har bittra erfarenheter av kolonisering och krig. De är fast beslutna att upprätthålla sin nationella suveränitet. ASEAN ger medlemmarna ett nödvändigt utrymme för att behålla sina egna identiteter till skillnad från till exempel EU som kräver enhetlighet och konformitet, vilket bland annat resulterat i Brexit. I samhällen som levt med mångfald genom hela sin historia finns det en naturlig acceptans för varandras olikheter, menar Bunn Nagara.

Han förklarar att bakgrunden till bildandet av ASEAN var en önskan att komma till rätta med allvarliga meningsskiljaktigheter, ömsesidig misstänksamhet och brist på förtroende mellan länderna i regionen. När ASEAN bildades 1967 var syftet var att garantera regional säkerhet, vänskap och stabilitet. Länderna enades om att inte blanda sig i varandras inre angelägenheter, att visa ömsesidig respekt och att kollektiva beslut fattas i konsensus. Detta har även minskat stormakternas inflytande, säger Bunn Nagara.

Peter Chang pekar samtidigt på att ASEAN har allvarliga problem och utmaningar.

- Förhållandena för rohingyafolket i Myanmar och situationen i Kambodja tidigare är exempel på interna problem som ASEAN inte förmått att lösa.

- Ibland kan man få intrycket att vi inte håller fast vid våra åtaganden om mänskliga rättigheter. Men det finns förståelse för att vissa frågor är komplexa och tar tid att lösa. Detta återspeglas också i vår kultur.

Samarbetar gärna med Kina och Förenta staterna men vägrar välja sida

- ASEAN representerar medlemsländernas kollektiva neutralitet, vilket även stärker de enskilda ländernas självständighet, framhåller Bunn Nagara. Han anser att ASEAN de facto är alliansfritt. Medlemsländerna ingår i den alliansfria rörelsen, även om en del länder under vissa perioder sökt stöd hos en stormakt mot en annan för att skydda sig.

- Stormaktsrivaliteten och skuggboxningen mellan USA och Kina är mycket oroande. ASEAN vill att de två stormakterna ska ta ett steg tillbaka och kyla ner den upphettade atmosfären, säger Peter Chang.

- Vi intar en alliansfri ståndpunkt. Det ligger i medlemsländernas intresse att de två supermakterna kan samexistera och samarbeta. Vi behöver både Kina och Förenta staterna. Malaysia har gynnats mycket av handel, investeringar och tekniköverföring från väst under 1900-talets senare del.

- Idag har Kina en omfattande ekonomisk närvaro i hela Sydostasien. Belt and Road Initiative (BRI) är mycket betydelsefullt för regionen. Att frikopplas från Kina, vilket Förenta staterna vill, är inget alternativ för oss. Vi behöver samarbetet med Kina och hoppas verkligen att Förenta staterna och Kina hittar ett sätt att leva tillsammans. Det är en existentiell fråga för oss, menar Peter Chang.

- Vi vill inte välja sida mellan stormakterna, vi är alliansfria. När det gäller ekonomi tenderar Malaysia och andra länder att ha en mer "Kina-vänlig" alliansfrihet. Å andra sidan lutar sig andra ASEAN-länder mer mot Förenta staterna när det gäller säkerhetsarrangemang för att balansera inflytandet från Kina.

En inkluderande strategi mot stormaktsrivalitet

Bunn Nagara framhåller att ASEAN strävar efter regional säkerhet även utanför Sydostasien. Man har initierat ASEAN Plus Three där de tio medlemsländerna samt Kina, Japan och Sydkorea ingår. ASEAN Regional Forum (ARF) är en plattform för konsultationer om fred och säkerhet i Asien och Stillahavsområdet tillsammans med Australien, Kanada, Kina, EU, Indien, Japan, Nya Zeeland, Sydkorea och Förenta staterna. East Asia Summit (EAS) är ett forum

för dialog och samarbete i östra Asien mellan ASEAN och åtta andra länder. Världens största frihandelsavtal, Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP), mellan ASEAN-länderna, Australien, Nya Zeeland, Kina, Japan och Sydkorea trädde i kraft 2022.

Dr. Rizal Sukma, som är seniorforskare vid Centrum för strategiska och internationella studier (CSIS) i Jakarta och tidigare Indonesiens ambassadör i Storbritannien och Irland, anser att stormaktsrivaliteten underminerar ASEAN:s centrala ställning. ASEAN måste driva geopolitiska frågor mer aktivt i bland annat ARF och EAS för att Asien och Stillahavsområdet inte ska bli en arena för maktkamp mellan Förenta staterna och Kina, enligt Rizal Sukma.

Konflikterna i Sydkinesiska havet ska lösas fredligt

Peter Chang nämner Taiwansundet och gränstvisterna i Sydkinesiska havet som ytterst farliga konfliktområden.

- Vietnam, Filippinerna, Malaysia och Brunei är inblandade i dispyter med Kina om gränsdragningen i Sydkinesiska havet. Malaysia har, till skillnad från Vietnam och Filippinerna, valt en lågmäld och icke-konfrontativ strategi för att kunna lösa konflikten på diplomatisk väg. Den senaste tiden har Filippinerna anpassat sig till USA och intagit en mycket hårdare hållning i konflikten, vilket är djupt problematiskt, säger Peter Chang.

- ASEAN:s ståndpunkt är att konflikterna om Sydkinesiska havet ska lösas på fredlig väg. Det finns en stor oro för att makter med stora militära resurser som USA, Japan och Australien ska lägga sig i konflikten, vilket skulle öka spänningarna ytterligare, enligt Peter Chang.

- Den kinesiska inställningen är inte ny. Den så kallade niostreckslinjen och territoriella anspråk var Chiang Kai-sheckregimens ståndpunkt före 1949 och är även Taiwanregimens position idag. De historiska och rättsliga grunderna för de olika ståndpunkterna i tvisterna om Sydkinesiska havet är komplicerade. Naturresurser som olja, mineraler och fiske kan också bidra till att området är omtvistat, menar Peter Chang.

AUKUS väcker oro i en kärnvapenfri region

Ett nyckelbegrepp i det sydostasiatiska samarbetet är "ASEAN centrality".

- ASEAN vill liksom andra regionala block ha en central ställning i frågor som rör den egna regionens intressen. Men detta är inte alltid fallet, säger Peter Chang.
- Ett exempel är den nya militäralliansen AUKUS mellan USA, Australien och Storbritannien, som har allvarliga konsekvenser för hela regionen. Inget av medlemsländer i ASEAN har tillfrågats och har inte haft något att säga till om, anser Peter Chang och tillägger.
- ASEAN vill behålla regionen som en kärnvapenfri zon. Därför är AUKUS mycket oroande med tanke på konflikterna om Taiwan och Sydkinesiska havet.

Mer än någonsin behöver världssamfundet ett alliansfritt block

I sina krönikor i South China Morning Post skriver Peter Chang att ASEAN måste dra lärdom av Ukrainas plågsamma erfarenheter.

- Ska ASEAN lyckas bevara sitt oberoende går det inte att luta sig tungt mot den ena eller andra stormakten, menar Peter Chang. Han lyfter fram de sydostasiatiska ländernas roll som en tredje kraft.
- Tillsammans med likasinnade länder kan ASEAN återuppliva det alliansfria blocket som en betydelsefull tredje kraft som förespråkar medling och försoning för att mildra den farliga konflikten mellan USA och Kina.

Peter Chang drar slutsatsen att mer än någonsin behöver världssamfundet ett alliansfritt block som buffert mot den allt bittrare tävlingen mellan supermakterna.

Visionen från Bandung om en ny världsordning lever vidare

Indonesien, som med sina 275 miljoner invånare är regionens ledande land, var initiativtagare till den historiska afro-asiatiska konferensen i Bandung på västra Java 1955. Konferensen, som samlade 29 länder från Asien och Afrika, hölls i en brytningstid när Indonesien, Indien, Burma, Nordvietnam och Kina frigjort sig från kolonialt förtryck och ockupation efter andra världskrigets slut. Länder som fortfarande var koloniserade deltog som observatörer, bland andra de franska kolonierna Tunisien, Marocko, Algeriet och Centralafrika,

den brittiska kolonin Malaysia, Palestina, Cypern och anti-apartheidrörelsen ANC i Sydafrika.

Principer för internationell rättvisa och fred

Konferensen i Bandung enades i konsensus om tio principer (Dasa sila) för umgänget mellan nationer. Därmed såddes ett frö till en ny rättvis världsordning som bygger på nationellt oberoende, fred, mänskliga rättigheter och ekonomiskt välbefinnande.

De alliansfria staternas organisation, som bildades sex år senare i Belgrad, ärvde idéerna från den afro-asiatiska konferensen i Indonesien. Ytterligare ett decennium senare antog FN:s generalförsamling 1974 deklarationen om en ny internationell ekonomisk världsordning (NIEO), som är en fördjupning av principerna om ekonomisk utveckling och rättvisa från Bandung. Dessa tre konferenser är milstolpar i utvecklingen av en alternativ, demokratisk och rättvis världsordning som föddes ur kolonialt förtryck, imperialism och stormaktsdominans.

Resultatet av Bandungmötet blev ett upprop för en ny världsordning: fred, nedrustning och förbud mot kärnvapen; ekonomiskt och kulturellt samarbete mellan utvecklingsländer; alliansfrihet mot stormaktsdominans; avskaffande av rasism och diskriminering; mänskliga rättigheter i enlighet med FN-stadgan; det palestinska folkets rättigheter.

ASEAN, Europa och världsordningen

ASEAN räknas till det som idag kallas den globala södern som hämtar inspiration och erfarenhet från den historiska konferensen i Bandung 1955. Den bärande tanken, då liksom nu, är att små och medelstora länder behöver hålla samma och övervinna sina egna konflikter för att kunna utvecklas självständigt och motstå stormaktsdominans. ASEAN-länderna har på sitt pragmatiska sätt fullföljt och anpassat dessa principer. I grund och botten brottas Norden och Europa med likartade problem och intressekonflikter som länderna i Sydostasien.

Nej, alliansfriheten är inte död och begravnen

Den allenarådande uppfattningen i svensk politisk debatt och medier tycks vara att Sveriges traditionella alliansfria säkerhetspolitik nu är död och begravnen. Men reaktionerna i stora delar av världen tyder snarare på att alliansfriheten fått en renässans efter Rysslands invasion av Ukraina. Thomas Lindh lyfter fram några röster från Afrika, Asien, Latinamerika och även Förenta staterna. Han frågar sig om det förestående NATO-inträdet har följts av en ängslig självzensur som ödelägger en öppen debatt om Sveriges självständiga hållning mot all stormaktsdominans.

Större delen av den globala södern (global south³⁵) har tagit avstånd från den ryska invasionen som de anser strider mot FN-stadgan men har inte anslutit sig till sanktionerna som USA och EU infört mot Ryssland. Många länder har även avstått från att stödja FN-resolutioner från Förenta staterna om Ukraina och att utesluta Ryssland från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter. Flera bedömare i internationella tidskrifter och media ser nu tecken på en nystart för en alliansfri rörelse mot stormaktsdominans i den globala södern.

En nystart för den alliansfria rörelsen

Ett växande antal länder vill inte fastna i en stormaktsstrid igen, skriver den indiske diplomaten Shivshankar Menon i den amerikanska [tidskriften Foreign Policy](#). Han erinrar om att Indien varit en tidig förespråkare för alliansfrihet alltsedan konferensen i Bandung 1955. Han konstaterar att: "Efter Rysslands invasion av Ukraina har alliansfrihet blivit ett attraktivt val för länder i den globala södern".

Kolumnisten James Traub, som är knuten till en tankesmedja på New York University, drar samma slutsats. Han [skriver i Foreign Policy](#): "Ett nytt kallt krig 2.0 kommer även att leda till en alliansfri rörelse 2.0".

Den globala södern vill inte välja sida mellan stormakterna, konstaterar utrikeskrönikören Jonathan Guyer i [nätmagasinet Vox](#) efter sina samtal med en

³⁵ I princip de länder i Asien, Afrika och Latinamerika som tidigare benämndes den Tredje världen.

rad företrädare i FN för länder i Afrika, Asien och Latinamerika. Hans bedömning är att alliansfriheten är lika relevant idag som under 1950- och 1960-talet i den globala södern.

Stormakternas tävlan om hegemoni föder krig

Sydafrika uppmanade i ett [uttalande](#) den 24 februari 2022 Ryssland att dra tillbaka sina styrkor från Ukraina i enlighet med FN-stadgan. Sydafrika har tillsammans med andra länder betonat FN:s uppgift att verka för eldupphör och fredsförhandlingar, något man även saknat i FN:s resolutioner.

Samtidigt har talespersoner för Sydafrika framhållit att Ukrainakriget även handlar om stormakternas kamp om makt och inflytande. Sydafrikas vice utrikesminister [Alvin Botes skriver](#) i ett inlägg i maj 2022:

”Kriget i Ukraina är den senaste fasen i stormakternas tävlan om hegemoni genom krig via ombud. Liksom i Ukraina har dessa krig varit olagliga enligt internationell rätt och inte sanktionerade av FN. Andra exempel är västmakternas invasioner av Irak, Afghanistan och Jugoslavien. Då ställdes inga till svars för sina grova brott mot internationell rätt”.

Under debatten i FN:s generalförsamling i slutet av 2022 uppmanade ett stort antal länder till omedelbara förhandlingar mellan Ryssland och Ukraina för att få slut på kriget. Under debatten höll Kongos representant Jean-Claude Gakosso ett [uppmärksammat tal](#) för fred i Ukraina.

”Nu vill jag vända mig direkt till mina kära ryska och ukrainska vänner. Alltför mycket blod har spillts – det heliga blodet av era kära barn. Det är tid att stoppa denna massiva förstörelse. Det är tid att stoppa detta krig. Hela världen iakttar er. Det är tid att slåss för livet, på samma sätt som ni så modigt och osjälviskt slogs tillsammans mot nazisterna under Andra världskriget, speciellt i Leningrad, Stalingrad, Kursk och Berlin”.

Den alliansfria traditionen är mer relevant än någonsin

Sydafrikas långa tradition i den alliansfria rörelsen började redan när ANC deltog som observatör på konferensen i Bandung i Indonesien 1955. Några veckor efter det första demokratiska valet 1994 blev Sydafrika medlem i NAM

(Non-Aligned Movement). Nelson Mandela var även dess ordförande under några år.

I debatten i Sydafrika efter Rysslands invasion görs även delvis olika bedömningar. [Elisabeth Sidiropoulos](#), direktör för South African institute of international affairs, menar att invasionen av Ukraina avslöjade Rysslands nyimperialistiska vision för ett återskapat imperium. Hon anser att den sydafrikanska regeringens uttalanden om den ryska invasionen varit otydliga och inte alltid i enlighet med en alliansfri hållning.

Afrika vill forma sin framtid genom regionalt samarbete

Samarbetsorganisationen [SADC](#) (Southern African development community), som grundades 1980, är betydelsefull för södra Afrikas självständiga ekonomiska utveckling och därmed även för att motstå stormaktsdominans. Ett ytterligare steg mot ökat pan-afrikanskt samarbete togs när frihandelsområdet [AfCFTA](#) (African continental free trade area) beslutades 2018. Det väntas bli världens största handelsblock.

De sexton länderna i södra Afrika [markerade på SADC:s 42:a toppmöte](#) sitt starka missnöje med att ha blivit måltavla för ensidiga bestraffningar från För-
enta staterna. Detta efter den amerikanska kongressens försök att hindra handel med Ryssland och tvinga in Afrika i sanktionerna genom lagen Countering malign Russian activities in Africa act. Medlemsländerna bekräftade även sin principiella alliansfria ståndpunkt.

ASEAN väljer inte sida mellan stormakterna

Den framgångsrika regionala samarbetsorganisationen [ASEAN](#) (Association of Southeast Asian nations), som grundades 1967, består idag av Indonesien, Malaysia, Filippinerna, Singapore, Thailand, Brunei, Vietnam, Laos, Myanmar och Kambodja.

ASEAN uppmanar i ett [uttalande](#) i mars 2022 till omedelbart eldupphör i Ukraina, fortsatt politisk dialog och fredsförhandlingar. Organisationen har inte ställt sig bakom sanktionerna från västmakterna mot Ryssland.

De amerikanska handelshindren mot Kina och de USA-ledda allianserna [QUAD](#) och [AUKUS](#) är exempel på de skärpta motsättningarna i Asien. Trots

amerikanska påtryckningar har länderna i Sydostasien inte anslutit sig till USA:s ansträngningar att isolera Kina.

Gör den alliansfria rörelsen comeback i Asien? Det frågar sig en politisk [kommentator i East Asia forum](#), som menar att ASEAN kan bli en förebild för en regionalt baserad alliansfri rörelse för små och medelstora länder.

Mer än någonsin behöver världssamfundet ett alliansfritt block

ASEAN måste dra lärdom av Ukrainas plågsamma erfarenheter, [skriver Peter T. C. Chang](#) från Institute for China studies på University of Malaya i South China morning post. Ska ASEAN lyckas bevara sitt oberoende går det inte att luta sig tungt mot den ena eller andra stormakten utan i stället sträva efter att förverkliga en multipolär värld, menar Peter Chang. Han lyfter fram de sydostasiatiska ländernas roll som en tredje kraft: "Tillsammans med likasinnade länder kan ASEAN återuppliva det alliansfria blocket som en betydelsefull tredje kraft som förespråkar medling och försoning för att mildra den farliga konflikten mellan USA och Kina". Han pekar också på Indonesiens centrala roll som världens befolkningsrikaste muslimska land och värd för konferensen i Bandung 1955 där den alliansfria rörelsen föddes. Peter Chang drar slutsatsen: "Mer än någonsin behöver världssamfundet ett alliansfritt block som buffert mot den allt bittrare tävlingen mellan supermakterna".

En liknande bedömning gör även Sarang Shidore, senior forskare vid det amerikanska [Quincyinstitutet](#). Han [skriver i nätmagasinet Responsible Statecraft](#) att många ASEAN-länder inte är nära vänner till Kina men att regionen är alliansfri i förhållande till stormakterna. Bidenadministrationens sätt att framställa rivaliteten med Ryssland och Kina som en strid mellan "demokratier mot autokratier" har misslyckats. Strategin har inte något större stöd i Sydostasien eller i den globala södern, enligt Shidore.

Det kan även noteras att ledarna för ASEAN på [toppmötet](#) i Kambodja 2022 klargjorde sin inställning till Taiwan och stödet för principen om ett Kina, som Taiwan är en del av. Förenta staternas politik att isolera Kina och hindra landets ekonomiska utveckling genom embargo och handelskrig har inte gått hem i Sydostasien.

Aktiv alliansfrihet - regionalt initiativ i Latinamerika

Förenta staterna har länge betraktat Latinamerika som sin bakgård med exklusiv rätt att införa embargo och blockader och att intervensera politiskt, ekonomiskt och militärt allt sedan Monroedoktrinen på 1800-talet. Under senare år har dock handel och ekonomiskt utbyte med andra länder ökat betydligt, särskilt med Kina. Samtidigt saknas ett utbyggt regionalt samarbete, vilket försvårat en självständig utveckling.

Mot denna bakgrund pågår en diskussion om en strategi för kontinentens relation till stormakterna som kallas [aktiv alliansfrihet](#). Förslaget har väckts av forskarna och diplomaterna Jorge Heine, Carlos Fortin och Carlos Ominami i boken *Latin American foreign policies in the new world order - the active non-alignment option* (Anthem press). De menar att USA:s enda budskap till Latinamerika är att välja sida mellan Washington och Peking; goda relationer med både USA och Kina är inte tillåtet. Latinamerika förväntas begränsa sin handel med Kina och att förhindra ytterligare kinesiska investeringar. Författarnas alternativ är att Latinamerika tillsammans med sina grannländer i regionen i stället väljer en aktiv alliansfri hållning gentemot omvärlden.

En agenda för aktiv alliansfrihet

Handlingsprogrammet för aktiv alliansfrihet kan sammanfattas i [fyra punkter](#).

- Stärk det regionala samarbetet. Idag är Latinamerika alltför fragmenterat.
- Lägg om utrikespolitik och handel. Trots att handel och investeringar mellan länder i den globala södern idag utgör ungefär hälften av flödena i världsekonomin är Latinamerika fortfarande beroende av Nordamerika och Västeuropa.
- Använd även nya internationella finansieringsinstitut, som exempelvis den asiatiska investerings- och infrastrukturbanken (AIIB) och New Development Bank (NDB), även kallad BRICS-banken.
- Håll supermakterna och deras politiska och ekonomiska rivalitet på avstånd.

Supermaktsrollen ifrågasätts starkt - även i Förenta staterna

Förenta staternas roll i förhållande till utvecklingsländerna i den globala södern och det framväxande Kina ifrågasätts även på hemmaplan. På Quincyinstitutets webbsidor och i nätmagasinet Responsible Statecraft granskas och diskuteras Förenta staternas roll i den globala södern och även i Ukraina och östra Europa. Sarang Shidore, senior forskare vid Quincyinstitutet, föreslår en kursändring i **fem punkter**, som skulle innebära en omvälvande förändring av supermaktens förhållningssätt till omvärlden.

- Acceptera den globala söderns alliansfrihet och inse att isolering och instängning av Ryssland och Kina är orealistiskt.
- Upphör med retoriken om "demokrati mot envælde" och "regelbaserad ordning". Den är inte trovärdig.
- Möt inte konkurrensen med Kina och Ryssland genom blockbildning och ytterligare militarisering.
- Behandla den globala södern jämlikt, särskilt medelstora utvecklingsländer som har stor betydelse för handel, leveranskedjor och innovation.
- Stärk G20 och utöka representationen från Afrika för att möta globala utmaningar som klimatförändringar, livsmedelssäkerhet, hälsa och ekonomi.

Har en ängslig självzensur spritt sig i svenska medier

Det hastiga beslutet att ansöka om NATO-inträde föregicks inte av en allsidig debatt. Därefter blev det helt tyst i alla etablerade medier om den alliansfrihet som Sverige hållit fast vid under två hundra år. Rösterna i denna essä från den globala södern om alliansfrihet och ifrågasättandet i USA av supermaktsrollen släpps inte fram i våra etablerade medier.

Varför undviks dessa frågor i det politiska samtalet i Sverige? En oroväckande förklaring till att den amerikanska supermaktsbilden ensidigt dominerar i våra medier kan vara att en ängslig självzensur spritt sig, som tystar debatt och självständig journalistik.

Ett inträde i NATO innebär inte en förpliktelse för politiska partier, medier, opinionsbildare eller statsledning att underordna sig USA:s egenintressen och anpassa sig till den världsbild som ledande amerikanska tankesmedjor

och mediahus pumpar ut. Det är tvärtom både tillåtet och mer angeläget än någonsin att diskutera behovet av Sveriges och Nordens självständiga hållning mot all stormaktsdominans och -rivalitet.

Samtal om alliansfrihetens rötter:

Ska alliansfriheten överges när den behövs som bäst

Ska Sverige överge eller hålla fast vid alliansfriheten? För att belysa den frågan går Thomas Lindh tillbaka till alliansfrihetens historiska rötter i ett samtal med Sven Hirdman, tidigare statssekreterare och ambassadör med bred kunskap om säkerhetspolitik, och Pierre Schori, tidigare FN-ambassadör med mångårig utrikespolitisk erfarenhet. Essän avslutas med en tillbakablick på principerna för mellanstatliga relationer som den alliansfria rörelsen enades om på konferenserna i Bandung 1955 och Belgrad 1961. De är fortfarande i allra högsta grad aktuella och tillämpliga.

Alliansfrihet är ett medel för att bevara frihet och fred

Sven Hirdman utvecklar sin syn på alliansfrihetens historiska förankring och varför det inte finns skäl att söka sig till NATO.

- Alliansfriheten har hela tiden varit medlet. Målet är att vi ska få leva i fred och bevara vår frihet.
- Min syn är att alla länder måste utgå från sitt eget läge. Vi ligger mellan öst och väst, mellan stormakterna. På ena sidan har vi Ryssland och på den andra sidan har vi genom tiderna haft stormakter som Frankrike, Tyskland och nu främst USA. Det har varit de givna förutsättningarna för alliansfriheten.
- Sverige har historiskt varit inblandat i en rad krig mot europeiska stormakter. Efter alla dessa krig drogs slutsatsen i början på 1800-talet att inte inleda strider med stormakterna.

Sverige ligger mellan stormaktsblocken

- Man kan fråga sig om läget förändrats. Nej, vi ligger fortfarande mellan stormakten Ryssland och västmakterna, främst USA. Detta faktum har i grund och botten inte förändrats.
- Vi har ett stort territorium med bra förutsättningar att försvara oss, stora naturtillgångar och relativt stor försvarskraft. Det har medfört att båda

stormaktsblocken haft ett intresse av att det andra blocket inte dominerar Sverige.

- Under andra världskriget var det ett ryskt intresse att Tyskland inte dominerade Sverige och ett tyskt intresse att ryssarna inte behärskade Sverige. Det gällde även under kalla kriget då både USA och Ryssland hade intresse av att Sverige inte dominerades av den andra stormakten. Sammantaget har vårt läge, vår storlek, våra naturresurser och vår försvarsindustri varit viktiga för alliansfriheten.

Sverige har definitivt upplevt farligare säkerhetspolitiska lägen

- Vi har definitivt haft tider då det säkerhetspolitiska läget varit minst lika allvarligt som idag. Det globala säkerhetspolitiska läget under Kubakrisen 1962 var mycket farligt. I vår region under 1800-talet var det främst Krimkriget när engelska och ryska flottan var aktiva i Östersjön. Ryssland ockuperade Åland och landsteg på Gotland. Sverige riskerade att dras in i kriget. Under första världskriget fanns det krafter i Sverige som ville föra in Sverige i kriget.

- Under andra världskriget var läget utomordentligt farligt med ockupationen av Danmark och Norge, tyska hot mot Sverige, fortsättningskriget i Finland med mera. Det var oerhört mycket farligare än idag med krigshandlingar runt Sveriges gränser.

Målet under andra världskriget var att trygga rikets säkerhet

- Det pågår en egendomlig diskussion om alliansfriheten under andra världskriget. Målet var att Sverige inte skulle bli anfallet och förstört. Vi förklarade oss neutrala den 3 september 1939. Om någon anföll Sverige skulle vi försvara oss, men inte delta i kriget på annat sätt. När vi sattes under hård press gjordes vissa eftergifter för att säkra vår frihet, vilket var moraliskt riktigt. Målet var att klara rikets säkerhet.

Här kan inflikas att Dan Andersson, tidigare chefsekonom på Landsorganisationen, på ett förtjänstfullt sätt granskat hur historieskrivningen om andra världskriget nu revideras i syfte att byta svenska säkerhetspolitik i ett [inlägg i Dagens Arena](#).

Alliansfriheten har inte övergivits under kriser och krig

- Det har inte varit aktuellt att överge den alliansfria politiken under tidigare kriser och krig. Andra världskriget var givetvis den viktigaste prövningen. Situationen förändrades helt under kalla kriget med Sovjetunionen som en hotfull granne. Under 50-talet var debatten om alliansfriheten väldigt het. Herbert Tingsten, som var en kraftfull opinionsbildare, argumenterade för en NATO-anslutning. Men regeringarna Erlander och Palme var aldrig inne på att överge neutraliteten och alliansfriheten under kriser som Ungernrevolten, Praghändelserna 1948, Kubakrisen 1962 eller ockupationen av Tjeckoslovakien 1968. Palme uttalade sig under 1970- och 1980-talen i mycket kraftfulla ordalag om att båda supermakterna hotade fred och frihet. Det var aldrig tal om att lämna alliansfriheten.

Invasionen av Ukraina är inget argument mot alliansfriheten

- Jag anser inte att Ukrainakriget är så unikt att det motiverar att överge alliansfriheten. Risken att Ryssland anfaller Sverige nu är inte större än att Tyskland skulle anfallit Sverige under andra världskriget. Det är dock ett riskfullt läge med ett oresonligt, brutalt och oförsvarligt krig som Ryssland startat i Ukraina. Det har sin egen historiska bakgrund med Sovjetunionens sönderfall och är inte direkt riktat mot Sverige.

- Kriget har sina rötter i att Ukraina varit en del av det ryska tsarväldet och det sovjetiska imperiet, som båda har kollapsat. Den andra dimensionen är konflikten mellan USA och Ryssland. USA har flyttat fram sina positioner nära Ryssland och Ryssland har anfallit Ukraina. USA utgår från att det blir ett långvarigt krig och har ett strategiskt mål att permanent försvaga Ryssland militärt och ekonomiskt. Kriget kan utvecklas till en öppen konfrontation mellan NATO och Ryssland.

Som NATO-land blir Sverige ett förstahandsmål

- Tror man att Ryssland kommer att anfalla och lägga under sig land efter land i Europa som Hitlertyskland gjorde kan ett skydd i NATO vara bra. Det finns dock inga som helst belegg för denna hotbild.

- Ett mer realistiskt hot mot Sverige är att konfrontationen mellan öst och väst trappas upp i Östersjöområdet, vilket kan utlösa ett större krig i vår region. Som medlem i NATO blir vi då ett förstahandsmål. Står vi utanför NATO och inte har amerikanska baser är förutsättningar större att vi inte bli anfallna.

Försvar av Baltikum är inget skäl för svenskt NATO-inträde

- En del vill att Sverige ska gå med i NATO för att försvara de baltiska länderna. Jag menar att det är felaktigt. Det skulle leda till att vi blir indragna i ett krig med Ryssland och blir ett förstahandsmål för ryska robotar. Vi kan jämföra med debatten i Finland där solidaritetsargumentet med andra länder knappt förekommer. I Finland gäller det att försvara Finland. Det är en realistisk politik i likhet med Sveriges under andra världskriget. Även om vi stödde grannländerna på olika sätt gick vi inte i krig för Norges eller Finlands sak.

- Om det blir ryska angrepp mot de baltiska länder ska vi naturligtvis ta ställning och hjälpa på alla möjliga sätt som vi nu gör för Ukraina, men inte gå ut i krig. Vi ska vara solidariska men inte sätta rikets säkerhet på spel.

Det alliansfria Sverige har ett gott internationellt rykte

- Den alliansfria politiken har gett oss en särskild identitet internationellt, en positiv värdering och ett gott rykte. Sverige har spelat en roll i FN och varit en attraktiv samarbetspartner. Ett lands rykte är viktigt för handel, turism och att det finns ett intresse för oss. I internationell debatt noteras dock att Sverige under senare tid rört sig från en självständig hållning till ett närmare samarbete med USA genom bland annat världlandsavtalet med NATO.

Den traditionella intressepolitiken har tyvärr bytts ut

- Vi har i decennier fört en utrikes- och säkerhetspolitik som grundats på svenska intressen. Det ligger i vårt intresse att ha normala relationer med alla andra länder. Vi upprättade tidigt relationer med till exempel Kina, Östtyskland och Nordkorea. Vi kan kritisera men ska behålla normala förbindelser.

- Under senare år har detta bytts ut mot en värdebaserad politik. Sverige har nästan börjat tävla om att ha sämst relationer med länder som vi inte delar värderingar med, som till exempel Ryssland, Turkiet, Israel och Ungern. Det är felaktigt. Utrikespolitik måste utgå från våra intressen. Där ingår även att

ha utbyten mellan länder för att få en fredligare värld. En värdebaserad utrikespolitik riskerar dessutom att bli dagsberoende. Ett exempel är fallet med Gui Minhai, som fått styra stora delar av vår Kina-politik.

Finland har andra historiska erfarenheter än Sverige

- Man kan fråga sig varför Finland är ivrigt att gå med i NATO. Ett skäl är att kriget i Ukraina väcker till liv erfarenheter från Vinterkriget. Finland har även under århundranden behärskats av andra länder, först Sverige, sedan Tsar-Ryssland och därefter Sovjetunionen. När detta upphörde 1990–91 strävade Finland med stor bestämdhet att närma sig Europa och införde även Euron. Att man nu vill gå med i NATO ska ses mot denna bakgrund. Sverige har andra historiska erfarenheter, inget vinterkrig och inga utländska makter har dominerat oss sedan länge.

- Från svenska regeringens sida har det varit ett viktigt argument att ta stor hänsyn till vad Finland tycker. I Finland fattas beslut i första hand utifrån de egna intressena. Finland går med i NATO oavsett vilket beslut Sverige fattar, även om man föredrar att även Sverige går med.

Strategiskt amerikanskt intresse att Sverige inte faller i ryska händer

- Det är ett amerikanskt strategiskt intresse att Sverige inte faller under ryskt herravälde. USA kommer att agera utifrån strategiska analyser, inte om ett land formellt är medlem i NATO eller inte.

- Det var känt och uttalat under kalla kriget att Sverige skulle få hjälp om vi inte kunde motstå ett angrepp. Det var ett amerikanskt intresse att Sverige hade ett starkt försvar, vilket även gav Norge och Danmark ett slags ryggstöd. Sverige fick omfattande militärteknisk hjälp från USA. Vi hade ett närmare militärtekniskt samarbete med USA än flera andra NATO-medlemmar.

Den amerikanska senaten avgör om artikel 5 ska tillämpas

- Det bara är den amerikanska kongressen som kan förklara krig. USA sa redan 1948 att NATO-fördraget inte står över den amerikanska senatens befogenhet. Man ska vara medveten om att säkerhetsgarantierna kräver en viss procedur.

- Min bedömning är att Ryssland, efter att ha invaderats flera gånger genom historien, kommer att slå till snabbt om man anser sig existentiellt hotat. Detta för att undvika krig på sitt eget territorium. I så fall kan man fråga sig om NATO-garantin hinner komma fram.

- I bland annat Norge diskuteras om USA:s garantier kommer i tid och om USA provocerar Ryssland till ett krig på Nordkalotten. Den norska politiken har varit att verka för ett avspänt förhållande till Ryssland. Nu har läget i stället blivit mer spänt med ökad amerikansk aktivitet i Nordnorge, där man nu har baser och patrullerar.

- Det finns även en oro i de baltiska länderna om USA är berett att riskera att själv bli angripen av robotar och kärnvapen för att försvara några länder som de flesta amerikaner knappt vet var de ligger.

Enfaldig svensk ensidig solidaritetsförklaring

- Sverige har under utrikesministrarna Carl Bildt och Anna Lind avgett ensidiga solidaritetsförklaringar till våra nordiska grannar och de baltiska länderna. Om andra länder blir utsatta har Sverige lovat bistå i försvaret. Vare sig Finland, Norge, Danmark eller de baltiska länderna har svarat att de är beredda att försvara Sverige. Denna ensidiga solidaritetsförklaring är rätt enfaldig.

Vi borde inte deltagit i Afghanistankriget

- Jag anser att vi inte borde deltagit i Afghanistankriget, som kostade 20–25 miljarder kronor. Den norska utredningen menar att den enda poängen var att förtroendet på amerikansk sida möjligen stärktes, i klartext att man ställde in sig lite mer hos amerikanerna. Den svenska utredningen kom till samma slutsats, fast inte med samma klarspråk.

USA ger aldrig garantier om kärnvapen på andras territorium

- Norge och Danmark har sagt sig ha garantier mot kärnvapen på deras territorium. Amerikanernas policy är att varken bekräfta eller dementera om deras flyg eller fartyg bär kärnvapen. I själva verket finns det fartyg och flyg med kärnvapen i Nordnorge. Hyckleriet håller på att spricka.

- När Nya Zeeland, som har ett försvarsavtal med USA, ville inspektera att kärnvapen inte fanns på de amerikanska fartygen blev de uteslagna från försvarssamarbetet. Efter 15 år fick Nya Zeeland krypa till korset och ge sig. Svenska regeringen kan naturligtvis deklarerat att man inte accepterar kärnvapen i Sverige, men vi kan aldrig vara säkra på det.

Undantaget för NATO-baser i grannländerna är urholkat

- Norge och Danmark hade ett undantag för utländska baser, men det har urholkats. För två år sedan gick den norska regeringen med på att områden i bland annat Nordnorge får användas som baser och att amerikanska bestämmelser gäller där. Den danska regeringen har beslutat att tillåta utländska baser på Bornholm.

Territorialförsvar och värnplikt är inte intressant för NATO

- Sverige har idag ett värdlandsavtal där utländska trupper kan öva på svensk mark. Som medlemsstat får vi ingå i NATO:s militära infrastruktur med anpassningar av flygplatser, depåer för materiel med mera. Det gör oss mera utsatta om det blir ett krig med Ryssland.

- I Norge har amerikanerna drivit på för att prioritera anskaffning av F35-flygplan, nya ubåtsspaningsplan och nya fregatter som de anser behövs gentemot de ryska baserna på Kolahalvön, i stället för uppbyggnad av den egna norska armén. Den norska försvarsplaneringen styrs mycket utifrån de amerikanska strategiska intressena.

- På motsvarande sätt skulle det säkert bli om Sverige ingår i NATO. Flygvapnet och flottan är ett amerikanskt intresse, men inte territorialförsvar och värnplikt. Det blir mer av ett högteknologiskt tröskelförsvar.

Inget svenskt intresse att NATO globaliseras

- En globalisering av NATO utanför Europa innebär en förändring av den klassiska rollen. Detta påbörjades med krigen i Afghanistan och Irak. Det är inte ett svenskt intresse. Vi ligger i Europa och har inget intresse av att försvara Sverige genom att försvara Taiwan mot Kina. Vi tror inte att Kina har militära ambitioner mot Sverige idag.

Pierre Schori: NATO är en kärnvapenallians

Den tidigare FN-ambassadören och statssekreteraren Pierre Schori utvecklar sin syn på alliansfrihetens historiska rötter och betydelse idag. Han lyfter särskilt fram traditionen av arbete för fred, nedrustning och kärnvapenförbud - en internationell röst och handlingsfrihet som alliansfriheten möjliggjort.

- Ryska stridsvagnar invaderade "broderlandet" Ungern 1956 för att slå ned ett folkligt uppror. Sverige övervägde då att skaffa kärnvapen. Det förordades livligt av Högerpartiet och krigsmakten som ville ha svenska taktiska kärnvapen. Detta fick starkt stöd från Herbert Tingsten på Dagens Nyheter, som också ville att Sverige skulle gå med i NATO.

- Tage Erlander och Olof Palme beslutade att skrinlägga atombomsplanerna. Vi skulle automatisk bli ett mål för ryska missiler, menade statsministern. Opinionen mot atombomben hade letts av Socialdemokratiska Kvinnoförbundet. Det stöddes i regeringen av Ulla Lindström, utrikesministern Östen Undén och Gunnar Sträng.

Alliansfriheten har gett oss handlingsfrihet

- Vi har som alliansfria haft en handlingsfrihet som inget NATO-land har haft. Det gäller kärnvapenfrågan, nedrustning, avspänning, FN:s roll och andra frågor.

- Alliansfriheten och Palmes ledarskap bidrog till att han kunde samla en kommission med framträdande politiker från både nord och syd, öst och väst. Huvudbudskapet i kommissionens slutrapport 1982 var: "Det finns inga segrare i ett kärnvapenkrig. Den internationella säkerheten måste vila på samarbete för gemensam överlevnad i stället för på hot om ömsesidig förstörelse".

- Presidenterna Michail Gorbatsjov och Ronald Reagan kommenterade rapporten så här: "Vi har kommit överens om att ett nukleärt krig inte kan vinnas och får aldrig utkämpas". Denna insikt banade väg för det första avtalet om kärnvapennedrustning: INF-avtalet 1987 mellan USA och Sovjetunionen om att avskaffa kärnvapenbärande medel- och kortdistans-robotar i Europa.

- Detta visar på vikten av alliansfria stater med uthålligt freds- och säkerhetsfrämjande arbete. Därför fick Alva Myrdal Nobels fredspris 1982. Om vi varit inlåsta i en kärnvapenallians som NATO hade detta inte varit möjligt.

Alva Myrdal: Två säkerhetsgarantier om kärnvapen

Här kan påminnas om Alva Myrdals bok "Spelet om nedrustningen" (Rabén och Sjögren, 1976). Den innehåller en gedigen genomgång av kapprustningen mellan supermakterna USA och Sovjetunionen och förslag på åtgärder från FN:s sida. Alva Myrdal argumenterar för en världskonferens om nedrustning och två principiella säkerhetsgarantier.

"Den första skulle vara ett *bindande löfte att icke inleda någon kärnvapenkrigshandling*. Det andra löftet skulle vara att *icke angripa något kärnvapenfritt land med kärnvapen*." (sidan 387)

Afghanistankriget: svensk lojalitetsbetygelse till NATO och USA

- 2003 bytte svenska soldater insignier och flagga. Från att ha ingått i FN:s fredsbevarande styrkor skulle man tjäna i det Pentagonledda Afghanistankriget under NATO:s ledning. Resultatet blev ett tjugoårigt militärt fiasko. Snart fanns det inga svenska blå baskrar som skapades under Dag Hammarskjölds tid som generalsekreterare i FN.

- Utredningen från 2017 om Sveriges deltagande i kriget i Afghanistan 2012–2014 kom fram till den bittra slutsatsen att inget av målen för insatsen – kvinnors rättigheter, fattigdomsbekämpning och demokrati – hade uppnåtts. Den enda påtagliga effekten var att vi underströk vår lojalitet med NATO. En norsk utredning från 2016 kom fram till samma insikt: "Det viktigaste för Norge var att säkra ett gott förhållande till USA och bevara NATO:s relevans".

Ska kampen för ett kärnvapenförbud ges upp när hoten ökar

- NATO är en militär kärnvapenallians, inget annat. Det är kärnan i NATO:s doktrin. Nato ska förbli en kärnvapenallians så länge kärnvapen finns, enligt alliansens webbplats. Där står också att USA ska ha "absolut kontroll" över kärnvapnen.

- Ingen NATO-stat har skrivit under FN-konventionen om förbud mot dessa världens domedagsvapen. Disciplinen är nu lika hård som under medlemmen Portugals kolonialkrig i Afrika och under USA:s Vietnamkrig. Sverige fick smaka på den karamellen efter att Margot Wallström röstade för konventionen 2017. Både Pentagon och NATO uttalade sin oro. Resultatet blev att vi inte längre tillhör de stater som drev igenom förbudet i FN.

- Går vi med i NATO ger vi upp alla möjligheter att främja det mål vi har haft sedan 1960-talets början, en kärnvapenfri värld.

- Irland och Österrike har ratificerat kärnvapenförbudet och tänker förbli alliansfria. De länder som undertecknat konventionen ska på Österrikes inbjudan i sommar diskutera hur avtalet ska kunna stärkas. Det mötet har ju fått en helt annan betydelse efter Putins kärnvapenutspel, kommenterar organisationen ICAN som mottog Nobels fredspris.

En illusion att säkerheten tryggas under ett kärnvapenparaply

- Det är en illusion att tro att vår säkerhet tryggas under ett radioaktivt kärnvapenparaply, som ytterst tillhandahålls av den som sitter i Vita huset. Faran är inte bara att det kan komma en ny Trump. Även Nixon hotade med kärnvapen i Vietnam.

- Efter den 11 september var budskapet från George Bush till världen: "är du inte med oss är du mot oss". England, Spanien och Danmark svarade med att delta i det illegala Irakkriget som bidrog till fullt kaos i regionen och jihads spridning i Afrika.

- Kärnvapenstaterna håller oss alla som gisslan, sa Olof Palme. Då var de fem, nu är de nio. Kärnvapenålderns grymma budskap är att den rådande terrorbalansen hotar allt mänskligt liv och gagnar samvetslösa despoter. Vår oförmåga att eliminera kärnvapenarsenalerna har skapat mardrömmen att en hänsynslös våldsverkare som hotar med atombomb också får ett övertag.

Det är nu alliansfriheten verkligen behövs

En reflektion efter samtalen är att det krävs historisk insikt för att orientera sig i en debatt som minst sagt rör sig snabbt. Vi ska inte i all hast överge

alliansfriheten när den behövs som mest. Den var inte enbart avsedd för relativt fredliga tider utan i synnerhet när konflikter övergår i krig och freden hotas.

Rapporten Gemensam säkerhet 2022

I rapporten Common security 2022³⁶ från Olof Palmes internationella center finns ett antal rekommendationer (bilaga H) om global struktur för fred, överföring av resurser från militära ändamål till fredlig utveckling, kontroll och nedrustning av kärnvapen samt reglering och förbud för nya högteknologiska vapensystem. Rapporten bygger på Palmekommissionens rapport och handlingsprogram från 1982 (bilaga I).

Bland de tjugofem rekommendationerna märks bland annat stöd för att olika regionala samarbetsorganisationer som Afrikanska unionen, Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater (CELAC), Sydasiatiska sammanslutningen för regionalt samarbete (SAARC), Golfstaternas samarbetsråd och Sydostasiatiska nationers förbund (ASEAN) utvecklar principerna om gemensam säkerhet och motverka bildandet av nya militära allianser och omvärdera befintliga militära allianser – med samarbete baserat på gemensam säkerhet som ett alternativ.

Underteckna förbudet mot kärnvapen – upprätta kärnvapenfria zoner

I rapporten rekommenderas alla stater att underteckna och ratificera fördraget om förbud mot kärnvapen (TPNW) och kärnvapenstater bör engagera sig i fördraget och skicka observatörer till statspartsmötet.

I rekommendationerna sägs även att alla kärnvapenstater måste garantera att inte vara först att använda kärnvapen (no first use) och att länder i Europa, Nordostasien och Mellanöstern att ompröva idén om att upprätta kärnvapenfria zoner.

Ett globalt åtagande föreslås för att minska militärutgifterna och att avskaffa kärnvapen, vilket skulle frigöra mer än 72 miljarder US-dollar årligen. Dessutom rekommenderas minskade militära utgifterna för att finansiera FN:s mål för hållbar utveckling, FN:s fredsbyggande och en rättvis övergång till klimatvänliga jobb.

³⁶ https://www.palmecenter.se/wp-content/uploads/2022/10/CommonSecurity_Report_2022.pdf

Olof Palme: Solidaritet utan gränser och nationalismens kraft

I sitt tal på Broderskapsrörelsens kongress 1965 knyter Olof Palme an till avkoloniseringen ([bilaga J](#)) och de gamla kolonialmakternas roll.

”De gamla kolonialmakterna och västerlandets industriländer över huvud har ett syndaregister i Asiens och Afrikas länder som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Med den industriella revolutionen började liberalismens frihetsidéer få genomslagskraft i Europas länder. Men samma industriella revolution drev fram en territoriell expansion i kolonierna för att nå råvarorna med förtryck och förföljelse i släptåg. Så uppstod en situation av skärande hyckleri och dubbelspel. Samtidigt som man förkunnade frihetsidéer för det egna landets medborgare drevs man i de främmande länder där man hade makt över människorna till ett allt hårdare förtryck. En engelsk drottning kunde högtidligt förklara att ”all politisk makt som utövas över människor bör utövas till deras förmån” i samma stund som hennes guvernörer och paradregementen i Indien med brutalt övervåld slog ned ett försök från indiernas sida att hävda sina förmåner och rättigheter.”

Palme noterar den allt starkare strävan efter nationell och social frigörelse i Asien och Afrika från ”folk som under århundraden levat under främmande herravälde och förtryck begär sin frihet, att få ett eget land”.

Han säger att nationalismen har en stor sprängkraft och de senaste decennierna gått fram ”som en stormvåg, ofta under kamp mot gamla makthavare med hänsynslösa offer i mänskligt lidande och stundom med metoder inför vilka vi står främmande”. Men, menar Palme, ”alltid till slut segrande, därför att drivkraften och viljan varit så stark”.

För folken i Asien och Afrika betyder nationalismen jämlikhet och hämtar kraft ur den gamla idén om människans lika värde oavsett ras och hudfärg, säger Palme.

Han framhåller att fattigdomen i de forna kolonierna inte är ödesbestämd och ”kampen för nationell frihet oupplösligen förbunden med strävan till social och ekonomisk frigörelse” och ser paralleller mellan den borgerliga frihetsrörelsen och arbetarrörelsen i Europa.

”Det vi möter ute i världen är i stort sett den franska revolutionens gamla paroller om frihet och jämlikhet och broder-skap. Det vi bevittnar är en folkens resning mot de privilegierade grupperna. Det vi lyssnar till är samma krav på frihet och jämlikhet för de stora massorna av befolkningen som en gång tände hoppet och stimulerade framtidstron hos den framväxande arbetarrörelsen i Europas länder. Skillnaden är att kraven i dag åtminstone delvis riktas mot oss. Den demokratiska socialismens grund-läggande moraliska värderingar förpliktar oss i varje fall att stå på de för-trycktas sida mot förtryckarna, på de eländigas och fattigas sida mot deras utsugare och herrar.”

En alliansfri röst om Rysslands anfallskrig mot Ukraina

Sven Hirdman, tidigare mångårig ambassadör i bland annat Ryssland, skrev följande text på webbplatsen [Bevara alliansfriheten](#) den 26 mars 2023.

Kriget i Ukraina

Det ryska anfallskriget mot Ukraina är det värsta som hänt i Europa sedan andra världskriget. Ett dåraktigt och brutalt anfallskrig. Det strider mot folk-rätten och alla andra normer. Det är en katastrof för Ukraina och en tragedi för Ryssland. Det får stora konsekvenser för den säkerhetspolitiska situationen i hela Europa och även globalt.

Det finns inga ursäkter för den ryska invasionen den 24 februari 2022 och ännu mindre för de krigsbrott som den ryska militären gjort sig skyldig till i Ukraina. Däremot finns det faktorer som bidrar till att förklara varför konflikten uppstod, något jag återkommer till.

Detta sagt har konflikten mellan Ryssland och Ukraina två dimensioner:

- De mer än 30-åriga bilaterala motsättningarna mellan Ryssland och Ukraina rörande Krim och Svarta havsflottan, försäljning och transit av rysk gas genom Ukraina; tillvaratagande av den rysk-etniska befolkningens i Ukraina språkliga, kulturella och religiösa intressen; handels- och integrationstvister i Sovjetunionens arvtagarinstitutioner; frågan om Kievs politiska orientering mellan Moskva och Bryssel; frågan om ukrainskt medlemskap i Nato; samt den mer djupgående frågan om Ukrainas historiska identitet i förhållande till Ryssland.
- Den mer än 75-åriga säkerhetspolitiska konfrontationen mellan USA och Ryssland, som efter det kalla krigets slut återigen har blivit mycket akut. På rysk sida anser man att USA har ignorerat Rysslands legitima säkerhetspolitiska intressen genom sitt målmedvetna stöd för Natos utvidgning allt närmare Rysslands gränser i strid med tidigare givna löften; genom mot Ryssland uppbyggda missilbaser i Polen och Rumänien; genom uppsägning av praktiskt taget alla bilaterala rustningsbegränsningsavtal med

Ryssland; och nu genom ett kraftfullt militärt stöd till Ukraina i syfte att långsiktigt försvaga Ryssland.

Varken de bilaterala motsättningarna till Ukraina eller den strategiska konfrontationen med USA är en ursäkt eller en rimlig grund för det ryska anfallskriget mot Ukraina. Ansvar för detta brutala, orimliga och idiotiska krig ligger hos den ryska ledningen, enkannerligen hos president Putin.

Det allra viktigaste i dagens läge är att få till stånd ett eldupphör. Tiotusentals människor har redan dött, hundratals dör varje dag. Det ankommer i första hand på ryssarna att avsluta krigshandlingarna och få till stånd ett eldupphör. Västmakterna har bidragit till att förlänga kriget genom sina stora vapenleveranser. De måste nu påverka den ukrainska ledningen att gå med på förhandlingar med ryssarna.

Militärt har den ryska krigsmakten gått på flera stora bakslag på det ukrainska slagfältet. Ukraina har haft militära framgångar, men det är en illusion att tro att Ukraina kan vinna kriget och återta Donbass och Krim. Ju längre kriget fortsätter desto mer förstörs Ukraina och desto fler ukrainare dör. Samtidigt blir de ekonomiska, politiska och mänskliga konsekvenserna allt värre för Ryssland. Det är ett för Europa och hela världen farligt krig som pågår i Ukraina. En eskalering till den nukleära nivån är dock inte sannolik.

Eftersom relationen till USA är den allvarligaste frågan för Ryssland, är en förutsättning för stilleståndsförhandlingar i Ukraina att den amerikanska administrationen återupptar seriösa kontakter med Ryssland om de strategiska säkerhetspolitiska och militära frågor som så oroar ryssarna. Om och när detta sker torde ryssarna vara mer beredda att kompromissa med ukrainarna om en vapenvila och ett slutligt fredsavtal. Beståndsdelarna i en sådan uppgörelse är ganska klara:

1. Ett militärt eldupphör
2. Ett ryskt partiellt militärt trupptillbakadragande till i princip status quo ante 24 februari 2022 i utbyte mot sanktionslättnader, innebärande att Krim i praktiken förblir ryskt, möjligen också en del av östra Dnieprstranden vid Cherson för att säkra vattenförsörjningen till Krim; att de

rysk-etniska befolkningarna i Lugansk och Donetsk får garantier för lokal självständighet enligt Minsk-avtalen.

3. Ukrainas återgång till den säkerhetspolitik man förde fram till 2014, dvs militär alliansfrihet och inget medlemskap i Nato.
4. Bindande, bilaterala säkerhetsgarantier för Ukraina från USA:s och andra västmakters sida och även från Ryssland.
5. Ukrainskt medlemskap i en eller annan form i EU.
6. Avvecklande av Västs ekonomiska och politiska sanktioner mot Ryssland och Vitryssland.
7. Internationellt samarbete för att återuppbygga Ukraina.

Gick kriget att förutse? Både ja och nej. Det fanns en amerikansk och en europeisk tolkning av de ryska truppsammandragningarna vid Ukrainas gräns. Amerikanerna trodde/visste i kraft av sina överlägsna underrättelseresurser att Ryssland skulle gå till anfall. President Zelenskyj, vår ambassad i Kiev och jag trodde alla på den europeiska tolkningen, att det främst var fråga om en styrkedemonstration och politiska påtryckningar. Vi hade fel.

Beslutet att gå i krig mot Ukraina torde ha tagits av president Putin efter det att han inte ansåg sig ha fått gehör av USA och Nato för de förslag om en reformerad europeisk säkerhetsordning, som enligt honom bättre skulle tillgodose Rysslands säkerhet, och som han förelade dem den 17 december 2021. Hade USA och Nato tagit fasta på de konkreta ryska förslagen om rustningskontroll- och avspänningsåtgärder och ignorerat de omöjliga ryska idéerna om Natos utvidgning, hade kriget i Ukraina möjligen kunnat undvikas.

Ett eventuellt anfall på Ukraina torde hur som helst ha förberetts tidigare. Putins anförande måndagen den 21 februari 2022 i rysk TV gjorde ett egendomligt intryck. Hans ifrågasättande av Ukrainas existensberättigande kom där till klart uttryck, men talet födde bara en råtta – att Ryssland skulle erkänna ”folkrepublikerna” i Donetsk och Lugansk som självständiga, därmed bekräftande att de inte längre tillhörde Ukraina. Putins inställning att Ryssland är omgivet av fiender överallt kom ännu mer till uttryck i hans tal den 18 mars 2022 om alla förrädare och femtekolonnare i Ryssland, som det gäller att spotta ur munnen som insekter.

Att vapenvilan dröjer torde bero på att ryssarna i kraft av sin militära överlägsenhet vill tvinga ukrainarna till så stora förhandlingseftergifter som möjligt. Ukrainarna å sin sida känner framgång med stöd av de stora vapenleveranserna från Väst och det politiska stöd de har från praktiskt taget alla håll med beslutet om kandidatstatus i EU som den senaste framgången.

Men en vapenvila är bara första steget. Därefter återstår en uppgörelse om att alla ryska trupper verkligen lämnar Ukraina. För detta kommer Ryssland att kräva att västmakterna ger avkall på sina sanktioner mot Ryssland. Kommer USA/amerikanska kongressen/Nato att lita på Putin? Utrikesminister Blinken har antytt att sanktionerna i sak är tidsbegränsade. Är alla överens om detta? USA måste i detta scenario på allvar komma in i förhandlingarna såväl rörande säkerhetsgarantier för Ukraina som sanktionerna mot Ryssland.

Om det överhuvudtaget skall bli en fredskompromiss måste det från alla håll bli mindre av presskonferensdiplomati eller public diplomacy, vilket leder till låsta positioner, och mer av tyst diplomati, eller back channel contacts. Det var endast så den svåra Kubakrisen löstes 1962.

Det här är ett bästa fall-scenario. Vi vet idag inte om det kommer att förverkligas. Om parterna inte kan komma överens om en vapenvila fortsätter kriget och sanktionerna. Vi får ett ödelagt Ukraina och ett förbittrat Ryssland som ett gigantiskt, isolerat Nordkorea i Europas mitt. Det betyder slutet på den globalisering som tjänat oss så väl under de senaste decennierna. Många länder kommer att satsa mer på självförsörjning och mindre beroende av utlandet. Det kan förstärka känslan av skillnaden mellan oss och dom och leda till mer konflikter mellan stater som går sina egna vägar. Kinas, Indiens och Turkiets utveckling är några exempel.

Har Putin territoriella avsikter utanför Ukraina, till exempel gentemot Baltikum, Polen, Norden? Jag tror inte det. Det är det klassiska slaviska Ryssland han vill återupprätta, ett Ryssland som omges av områden där Ryssland har privilegierade intressen, som hans presidentkollega Medvedev uttryckte det 2008. Man kan jämföra med hur Kina och USA ser på sin grannskapspolitik.

Mer om förhållandet mellan Ryssland och Ukraina

Ryssland och Ukraina har varit förenade i många århundraden. De delar etnicitet, språk, religion, kultur, varu- och produktionsutbyte samt familjeband; fram till 2015 skedde 30 procent av Ukrainas utrikeshandel med Ryssland. Denna bild kompliceras dock av de skiftande gränser som krig och andra händelser förorsakat under historiens gång.

Sedan Ukraina blev självständigt 1991 har en självständig ukrainsk identitet vuxit sig allt starkare och ytterligare förstärkts av det pågående kriget. Det är något som man på rysk sida, och särskilt inte Putin, velat inse.

Sedan 1991 har det funnits flera allvarliga tvistefrågor mellan Ryssland och Ukraina:

1. Den olika synen på Ukrainas identitet: Ett självständigt historiskt rike eller med större delen av östra och södra nuvarande Ukraina som integrerade regioner i 200–300 år i det ryska tsarriket med ryska guvernement i Kiev, Charkov, Azov, Cherson och så vidare.
2. Den sovjetiska marinbasen i Sevastopol på Krim, som Ryssland från 1992 arrenderade av Ukraina och 2014 annekterade och införlivade med Ryssland.
3. De ryska gasleveranserna genom och till Ukraina, rörande vars pris-sättning man har grälat i 30 år.
4. Krim och dess 1,5 miljoner ryssars tillhörighet, åter införlivade med Ryssland 2014 efter 60 år.
5. Innebörden av den orangea revolutionen i Ukraina 2004, då den rysk-stödde presidentkandidaten Janukovitj förlorade.
6. Innebörden av Majdan revolutionen 2014. En av västmakterna understödd statskupp enligt Ryssland – en frihetsrevolution enligt Ukraina.
7. De ukrainska regeringarnas val sedan 2014 av Bryssel framför Moskva vad gäller handel och säkerhet.
8. Det ryska språkets och den ryska kulturens ställning i Ukraina, diskriminerade enligt Ryssland.

9. Moskva-patriarkatets och dess församlingars ställning i Ukraina, inte minst rätten till det historiska Lavra-klostret i Kiev.
10. Status för de rysk-etniska separatistgrupperna i det ukrainska rostbältet i Donbass, vars befolkning nu håller på att införlivas med Ryssland.
11. Kontrollen av sjöfarten i Azovska sjön och dess utlopp i Svarta havet.
12. Den ryska ledningens farhågor, oberättigade eller ej, för att Ukraina på sikt skulle bli ett militärt basområde för USA och Nato och därmed ett hot för Rysslands säkerhet.

Ingen av dessa tvistefrågor, enskilt eller i förening, motiverade som tidigare sagt ett ryskt militärt anfall på Ukraina. Det var ett irrationellt ryskt beslut framdrivet av en isolerad och misstänksam Putin, som helt felbedömde den ukrainska situationen, den internationella reaktionen och den ryska krigsmaktens kompetens. Det sista är viktigt. Ryssland har stora militära resurser, men använder dem ofta fel. Trots viktiga militärreformer efter kriget med Georgien 2008 lever mycket av den sovjetiska stuprörsmentaliteten kvar liksom den överdrivet hierarkiska ordningen.

Sanktionerna mot Ryssland

De ekonomiska sanktionerna mot Ryssland är exceptionellt hårda och syftar till att knäcka den ryska ekonomin. Det kommer icke att lyckas. Ryssland kan i viss utsträckning kompensera sig på andra håll. Sanktionerna förorsakar dock skada och kommer att leda till sänkt levnadsstandard i Ryssland så länge de varar, men det ryska folket har upplevt värre tider. Kriget är impopulärt hos stora delar av befolkningen, men något folkligt uppror som leder till att Putin störtas från makten skall man inte vänta sig. Om kriget fortsätter en längre tid utan politisk och militär framgång för Ryssland, skall man kanske inte helt utesluta ett försök till palatskupp mot presidenten – jfr avsättningen av Nikita Chrusjtjov i oktober 1964 – men det är inte särskilt troligt att det äger rum eller att det lyckas.

Jag är principiell motståndare till sanktioner som en form av ekonomisk krigföring. Som har framgått i så många andra fall leder de inte till önskat resultat, det vill säga ändrar beteendet hos den stat som avses. De träffar som regel inte statsledningen utan främst landets befolkning. De är svåra att

politiskt avsluta och tenderar att bli långvariga och får olyckliga verkningar för det globala varu- och finansutbytet. Visst måste politiska åtgärder vidtas i ett fall som Putins anfallskrig mot Ukraina, men det gäller att vidta åtgärder som leder till målet.

Under senare år har vi sett alltmer av värderingskonflikter mellan väst och öst. USA och dess allierade hävdar att utrikespolitiken skall bedrivas inom ramen för vad man kallar "a rules-based international order". Med detta menas enligt dess belackare amerikanskt ledarskap, prioritet för västerländska värderingar och så kallade humanitära interventioner. På andra sidan står länder som Ryssland, Kina, Iran, Turkiet, Ungern, vilka säger sig vilja hävda traditionell folkrätt, FN:s överhöghet, icke-inblandning i andra staters angelägenheter – egoistiska auktoritära stater, säger motståndarna. Denna nygamla ideologiska konflikt kan förvärras, om inte mer sansade krafter tar kommandot på ömse sidor. Det är mycket svårare att kompromissa om värderingar än om intressen.

Vad jag särskilt vänder mig mot är försöken från vissa östeuropeiska stater att bojkotta allt ryskt, inklusive att införa inreseförbud i Schengenområdet för alla ryssar. Hitlers ambition var att göra Europa Judenrein. Skall Europa nu göras Russenfrei? Är det riktigt att bojkotta all rysk kultur? Man kan jämföra med åtgärderna mot Tyskland i Versaillesfreden 1919. De bidrog 20 år senare till att utlösa det andra världskriget. Ett långvarigt isolerat och förbittrat Ryssland skulle komma att utgöra en säkerhetspolitisk varböld i ett instabilt Europa. Ingen upprustning på västsidan skulle råda bot på detta. Den ryska civilisationen är en omistlig del av den europeiska civilisationen. Den kan inte bara tänkas bort.

Man skall inte tro att Kina kommer att vidta åtgärder mot Putin. Förhållandet mellan Ryssland och Kina, och personligen mellan Vladimir Putin och Xi Jinping, är alldeles för starkt och långtgående. Det framgick åter mycket tydligt vid toppmötet i Moskva i mitten av mars.

Mer sannolikt är att efter stilleståndsförhandlingar och några ukrainska eftergifter Putin deklarerar seger i de etniskt ryska områdena i östra och södra Ukraina, därmed säkrande landvägen till Krim, och drar tillbaka sina trupper i

utbyte mot vissa sanktionseftergifter. Därefter måste han snabbt vända opinionläget i Ryssland och framstå som den gode fursten som efter väl förrättat värv pensionerar sig vid utgången av sin mandatperiod som president våren 2024. Han är då 72 år och har lett landet i 24 år och kan låta en ny generation politiker/ämbetsmän överta styret av riket i hans anda.

I västlänternas ögon kommer Putin att förbli en paria, men viktigast för honom torde vara hans ryska eftermäle.

Sven Hirdman

fd statssekreterare i Försvarsdepartementet och ambassadör i Moskva

Sverige en frontstat för Nato och USA mot Ryssland

Sven Hirdman, före detta statssekreterare i Försvarsdepartementet och ambassadör i Moskva, skrev följande [debattartikel](#) i Dagens Arena 2024-03-18.

Vi borde i stället eftersträva en minskning av stormaktsspänningen

Sveriges säkerhetspolitik, liksom andra länders, syftar till att bevara landets fred och säkerhet. Baserat på tidigare århundradens dåliga krigserfarenheter har vi genomfört denna politik baserat på militär alliansfrihet, en förhållandevis stark försvarsförmåga samt en utrikespolitik inriktad på fredliga relationer. Vi klarade oss väl genom de bägge världskrigen. Under det kalla kriget, när Sovjetunionen utgjorde ett stort hot mot säkerheten i Europa, visste vi att vi – genom vår tydliga västorientering och det faktum att vårt då starka försvar utgjorde ett ryggstöd för våra skandinaviska Nato-grannländer – kunde påräkna hjälp från främst USA, om vi inte skulle klara av vårt försvar själva.

På sovjetisk sida visste man att Sverige inte utgjorde något militärt hot mot Sovjetunionen och att vår främsta målsättning var att hålla oss utanför krig. Samtidigt upprätthöll vi normala, om och inte alltid goda relationer med Sovjetunionen. Med Sverker Åströms ord var vår strävan att undvika att väcka förväntningar hos den ena supermakten att vi skulle gå i krig med dem, men ej heller farhågor hos den andre att vi skulle gå i krig mot dem.

Militärt blir Sverige en vasall till USA

Nu är denna politik övergiven och kastad på historiens sophög. Det har skett genom det värdlandsavtal Sverige ingick med Nato 2014, vårt medlemskap i Nato per 7 mars 2024 samt det den 6 december 2023 undertecknade militära samarbetsavtalet med USA, DCA, vilket främst tillgodoser USA:s strategiska intressen. Genom detta avtal på 10 år får USA:s försvarsmakt rätt att utnyttja 17 militära baser i Sverige från Luleå till Ronneby via Visby; (49 basområden i hela Norden). USA får obehindrad tillgång till dessa baser för övningar, rotation av stridskrafter, lagring av krigsmateriel, operationer utanför Skandinavien, det vill säga inga tillstånd krävs från svensk sida.

Militärt blir Sverige en vasall till USA. Detta avtal står på egna ben och är inte beroende av att Sverige är medlem av Nato; kanske en viktig förutsättning i Trump-tider. På rysk sida uppfattas den amerikanska militära närvaron i Norden som ett hot mot de ryska baserna på Kolahalvön och mot Sankt Petersburg och Kaliningrad.

Som motiv för denna omsvängning av Sveriges politik åberopas det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa, inklusive i vår region, till följd av Rysslands politik, särskilt det oförsvarliga militära anfallet på Ukraina i februari 2022.

Det är slående hur snabbt och, vill jag hävda, med hur liten eftertänksamhet denna omsvängning skett. Natobeslutet togs på ett par veckor våren 2022 i en i och för sig förståelig upprördhet över anfallet på Ukraina och fruktan för konsekvenser för Sverige. Det mer långtgående DCA-avtalet skrevs under av regeringen utan att någon offentlig debatt ägt rum och skall ratificeras av Riksdagen inom några månader.

Ingen kan bestrida att den säkerhetspolitiska situationen i Nordeuropa har försämrats. En skarp militär, politisk och ekonomisk konfrontation pågår sedan flera år mellan å ena sidan USA/Nato/EU, å andra sidan Ryssland. Det tar sig i vårt närområde uttryck i en påtagligt ökad amerikansk militär närvaro, som inte förelåg i Östersjöområdet under det kalla kriget, samt i att praktiskt taget alla bilaterala förbindelser med Ryssland är brutna.

Den springande punkten är emellertid om det ryska anfallet på Ukraina och det allmänt försämrade säkerhetspolitiska läget innebär att det militära hotet mot Sverige ökat i form av ett isolerat och oprovocerat ryskt anfall mot Sverige eller för den delen mot ett annat medlemsland i EU eller i Nato. Tror man för svensk del detta, är värdlandsavtalet, medlemskapet i Nato och DCA-avtalet med USA logiska.

Ukraina utgör inget prejudikat för ett ryskt anfall på Sverige

Jag är för egen del övertygad om att det förfärliga kriget i Ukraina har sina orsaker i våra bilaterala motsättningar mellan Ryssland och Ukraina och inte minst i den allvarliga stormaktskonfrontation som sedan länge föreligger

mellan USA och Ryssland och som kommit till uttryck i Natos utvidgning österut. Ukraina utgör inget prejudikat för ett ryskt anfall på Sverige. Det finns inga rimliga skäl att anta att den ryska statsmakten skulle vilja initiera ett krig mot ett medlemsland i Nato eller EU, om inte Rysslands existens står på spel. Ryssland skulle inte vinna något på ett sådant krig, som skulle bli förödande för landet till följd av västmakternas totala militära och ekonomiska övermakt. Att hävda att det ligger i Rysslands genetiska DNA att angripa andra länder är inte seriöst.

Den allvarliga krigsrisk som föreligger för Sverige är att stormaktskonfrontationen i Europa förvärras och att det, av misstag eller ej, leder till ett nytt världskrig. Då blir Sverige till följd av de nya avtalen med Nato och USA, och till skillnad från under det kalla kriget, med omedelbar verkan indraget i ett för oss helt förödande krig, eftersom vi från och med nu, som ÖB påpekar, kommer att utgöra en frontstat för USA och Nato gentemot Ryssland.

Några genmäler att vi genom de nya avtalen kommer att få en sådan avskräckningsförmåga att vi inte blir angripna ens i ett storkrig. Fan tro't. I stället är det snarare så att Natos och USA:s påtagligt ökade militära närvaro i Sverige och Finland, manifesterat i basering av militär personal och utrustning på våra territorier för utnyttjande utanför våra länder, kommer att öka spänningen i området och göra oss till mer direkta måltavlor för ryska åtgärder. Det innebär inte ökad säkerhet för Sverige.

Vad vi i stället borde eftersträva i linje med vår klassiska politik är att tillsammans med andra fredsälskande stater verka för en minskning av stormakts-spänningen i Europa genom rustningskontrollåtgärder, förtroendeskapande åtgärder och överhuvudtaget mer dialog och bilaterala kontakter för att dämpa den uppåtgående spiralen mot vad som kan komma att bli ett kärnvapenkrig.

Sven Hirdman

fd statssekreterare i Försvarsdepartementet och ambassadör i Moskva

Territorialförsvar ett alternativ till Natoberoende

Lars-Gunnar Liljestrand, utgivare av sajten alliansfriheten.se, skriver i en [debattartikel](#) i Dagens Nyheter den 14 mars ett svar på frågan om det finns ett alternativ till ett medlemskap i Nato.

Återskapat territorialförsvar ett alternativ till Natoberoende

Alternativet är det vi byggt den svenska säkerhetspolitiken på under decennier, nämligen alliansfrihet och ett starkt territorialförsvar.

I dag står vi praktiskt taget utan ett försvar för det egna territoriet. Försvars-satsningarna har ensidigt varit på flyg och i viss mån örlogsfartyg, men framför allt ubåtar.

Det är ett insatsförsvar för operationer utanför landets gränser. Armén har rustats ned under en följd av år och det som skulle vara ett territorialförsvar består av två motoriserade brigader. Med Natomedlemskapet ställs långtgående krav på att Sverige ska fortsätta bygga upp styrkor för insatser utomlands.

Överbefälhavarens brev till regeringen i november pekar ut riktningen. De planerade ytterligare två brigaderna skjuts på framtiden och de brigader vi har ska öronmärkas för Nato i Baltikum eller norra Finland. Det som finns av eget territorialförsvar är egentligen hemvärn och några bataljoner. De senare ska dock i första hand användas för skydda Natostyrkors transport över vårt territorium.

Natomedlemskapet ger oss inga försvarsgarantier. Det är upp till varje medlemsland att själv avgöra vilket stöd man vill ge. I det nyligen publicerade försvarssamarbetsavtalet (DCA) med USA finns inte heller några åtaganden från USA:s sida att ge Sverige militärt stöd.

När Nato bildades 1949 ville flera länder i Europa att stadgan skulle förpliktiga medlemmarna att ge en angripen medlemsstat militärt stöd. Detta avvisades av USA där regeringen och kongressen kategoriskt sade nej till att

bindas av försvarsgarantier till andra stater. Stormakter ger inga garantier om stöd till småstater om det inte ligger i deras eget nationella intresse.

USA vänder sig mer och mer bort från Europa och rustar sig för en kommande konfrontation med Kina. Den här utvecklingen har lett flera stater i Europa till att börja ompröva försvarspolitiken och många inser att de enda försvarsgarantier som finns är eget nationellt försvar.

Utan ett återskapat territorialförsvar kan vi inte försvara landet i krig och vid en säkerhetspolitisk kris riskerar vi att utsättas för utpressning av främmande makt genom hot om militärt våld och gråzonskrig där främmande makts specialstyrkor besätter delar av landet.

Ett territorialförsvar för hela landet kräver stora markstyrkor. Därför bör allmän värnplikt återinföras och alla som uppnått myndighetsålder mönstra, vilket skulle möjliggöra ett territorialförsvar. Exemplet från Finland visar att ett sådant försvar blir billigare än ett yrkesförsvar och det blir då ett folkförsvar som är bästa garantin att vi kan stå emot en angripare.

Ryssland är nu försvagat och vi skulle säkert ha tio år på oss att återskapa territorialförsvaret. Det är fullt möjligt om den politiska viljan finns och en sådan försvarspolitik skulle troligen få stöd hos befolkningen.

Försvarsviljan i Sverige är stark, vilket bland annat tillströmningen till hemvärnet visar. Natomedlemskapet binder oss vid en utveckling av försvaret i fel riktning. Vi riskerar nu att bli förstahandsmål vid en konflikt.

Lars-Gunnar Liljestrand, utgivare av alliansfriheten.se och tidigare forskningsingenjör

Kapitel 4

Norden mellan stormakterna

Goda relationerna och samarbete med våra nordiska grannländer är av största vikt för fred, frihet och säkerhet i norra Europa. Att samtliga länder numera ingår i militäralliansen Nato har inte förändrat Nordens faktiska position i spänningsfältet mellan rivaliserande stormakter. Natomedlemskap ska inte tolkas som att Sverige eller våra grannländer på förhand underkastar sig Förenta staternas stormakts- och krigspolitik.

Den säkerhets- och försvarspolitiska debatten och beslut i parlamenten i både Finland och Norge illustrerar balansgången mellan nationella intressen och en supermakts egenintressen, dominans och rivalitet med andra stormakter. Många länder har fått erfara att en "allians" med Förenta staterna kan vara ytterst otillförlitlig, riskfylld och förödande såväl ekonomiskt som militärt; "America first" gäller oavsett om presidenten heter Biden eller Trump.

Sverige och Norden har inget intresse av att dras in konflikter och krig för att upprätthålla Förenta staternas privilegier och särställning gentemot andra länder och kontinenter. Det ligger inte heller i de nordiska länderna intresse bli beroende av, eller anpassa sina försvarsmakter till, Förenta staterna globala militära strategi på bekostnad av ett starkt territorialförsvar. Sverige har i likhet med våra grannländer ingått separata avtal som ger Förenta staterna

Utgivarna av webbplatsen Bevara alliansfriheten Lars-Gunnar Liljestrand och Rolf Andersson har löpande rapporterat om och kommenterat försvarsdebatten i Norden. På följande sidor finns tre artiklar som belyser försvarsdebatten i Norge, Finland och Danmark.

Norska Stortinget enigt – nationellt försvar krävs för att hävda landets suveränitet

Utgivarna av webbplatsen Bevara alliansfriheten, 16 juni 2024.

Sverige saknar ett territorialförsvar för hela landet, och i planen fram till 2035 står inget om uppbyggnaden av ett eget starkt landbaserat försvar.

Två svenska brigader av totalt tre skall enligt ÖB öronmärkas för Nato utanför våra gränser.

Arméchefen har varnat för att det kan leda till att Sverige står utan annat försvar än hemvärn och att vårt territorium blir ett strategiskt vakuum. Detta tomrum kommer inte att fyllas med svenska styrkor med den försvarspolitik som nu förs.

Istället kommer det enligt försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA-avtalet) att finnas 17 baser i Sverige för USA att disponera, och amerikanska styrkor kommer att ges rätt till obehindrad genomfart av svenskt territorium till lands, till sjöss och i luftrummet.

Sverige blir därmed extra sårbart för påtryckningar och krav från USA vad gäller utnyttjandet av vårt territorium som inte ligger i linje med svenskt säkerhetsintresse och som kan dra in oss i stormakternas allt skärptare motsättningar. Utan eget territorialförsvar har vi lite att sätta emot en stormakt.

I Norge, som har ett liknande utgångsläge som Sverige vad gäller försvaret, har man dragit slutsatsen att en upprustning av det egna nationella försvaret är nödvändig för att landet skall kunna hävda sin suveränitet, bidra till att sänka spänningarna på Nordkalotten och minska risken att dras med i en farlig säkerhetspolitisk situation som en följd av att USA och Ryssland ökar rustningarna kring det strategiskt viktiga området i norr som rymmer kärnvapenbaserna på Kolahalvön.

Norge har liksom Sverige under många år dragit ned på försvaret och var först med att teckna ett DCA-avtal som gav USA fyra baser. Senare har man gått

med på USA:s krav om ytterligare åtta baser i ett tilläggsavtal. Avtalen har tillkommit på USA:s initiativ, och från början krävde USA 20 baser. Basavtalen har lett till en debatt i Norge där flera analytiker har varnat för att norskt försvar helt håller på att tas över av USA.

I den långtidsplan som föreligger för det norska försvaret skall en upprustning av armén ske som visserligen kommer att vara mindre än i slutet av 1990-talet men innebär en betydande förstärkning jämfört med dagens försvar. Brigaderna blir större och ökas från en till tre. Det blir fler självständiga artilleribataljoner, fältpataljoner och ökat luftvärn med mera.

Tisdagen den 11 juni antog ett enigt Storting den nya långtidsplanen. Enigheten om planen var historisk. Alla partier från höger till vänster röstade för. Det beslutades också om en mycket större budget än tidigare. Under de närmaste tolv åren kommer försvarsbudgeten att öka med 611 miljarder norska kronor.

Men än mer intressant var Stortingets motivering till budgetbeslutet.

Det handlade om Norges självständighet och att en småstat måste kunna påverka säkerhetssituationen i närområdena, främst Nordkalotten.

Genom att ha ständig närvaro i dessa områden och hävda landets suveränitet ”bidrar vi till att minska möjligheterna till missförstånd, konflikter och stormaktsrivalitet i regionen”, säger Stortinget.

Vidare säger Stortinget att stärkt eget försvar ökar förutsättningarna för nationell självständighet och gör Norge bättre rustat för att trygga landets befolkning, demokrati, självbestämmanderätt och territoriella integritet.

Och det norska parlamentet förklarar vidare: ”Detta är icke minst aktuellt i nordområdena som blir allt viktigare militärt för både Ryssland och Nato-allierade.”

Det nya med uppgörelsen i Stortinget är att de båda vänsterpartierna Rødt och Sosialistisk Venstreparti (SV) är med.

Bjørnar Moxnes, utrikes- och försvarspolitik talesperson i Rødt, säger att uppgörelsen ger ett starkare nationellt försvar med ökad lokal förankring.

”Hären, hemvärnet och sjöförsvaret skall stärkas. Vi får en historisk satsning på luftvärn, med långräckviddigt luftvärn för att också skydda civilbefolkningen, infrastruktur och demokrati.”

Vidare säger Moxnes: ”Efter 30 år med nedmontering av det nationella territorialförsvaret skall vi de kommande tio åren stärka försvaret.” Och han motiverar sitt partis ställningstagande med att ”beslutet ökar den egna militära förmågan i linje med våra nationella behov”.

Norges satsning på det egna försvaret har alltså det uttalade syftet att bidra till att minska spänningarna i norr, undvika att dras in i stormaktrivalitet och hävda norsk suveränitet.

Det går igen i Norges hållning att, trots DCA-avtalet med USA, stå fast vid att inte tillåta militärt flyg öster om 24 grader longitud för att inte i onödan provocera Ryssland. Dessutom har man i avtalet tryckt starkt på respekten för norsk självbestämmanderätt och man förbehåller sig rätten att bestämma när främmande militära luftfartyg får utnyttja norskt territorium, till skillnad från det svenska DCA-avtalet som ger USA rätt till fri tillgång till svenskt territorium.

För både Norge och Sverige innebär DCA-avtalen ytterst farliga utmaningar för den nationella självbestämmanderätten. Att släppa in en stormakt som USA så nära in på livet som avtalen medger innebär att småstaterna öppnar sig för ett svåröverblickbart inflytande över den egna nationella kursen. Norge har i viss mån försökt att balansera detta.

Den norska säkerhets- och försvarspolitikerna skiljer sig således från den svenska inte bara genom tydligare förbehåll i DCA-avtalet utan genom synen på försvarets uppgifter. Den svenska Försvarsberedningen talar inte om eget territorialförsvaret som ett prioriterat område. Istället är det satsning på att ställa Sveriges styrkor till Natos förfogande utanför våra gränser som gäller.

Vi behöver en stark försvarsupinion i Sverige för återupprätta ett territorialförsvaret för hela landet. Förutsättningarna finns för detta då försvarsviljan är hög i Sverige och tillströmningen ökar till de frivilliga försvarsorganisationerna.

Finlands DCA-avtal:

Med mer eller mindre öppna ögon på väg mot det svåröverblickbara och svårkontrollerade

Rolf Andersson, utgivare av webbplatsen Bevara alliansfriheten, 3 juli 2024.

Danmark, Finland och Sverige är på väg att öppna sina territorier för fri amerikansk militär närvaro. I Norges fall handlar det om en utvidgning av antalet baser som ställs till USA:s disposition.

De DCA-avtal som envar av de fyra staterna tecknat med USA bygger på samma amerikanska modellavtal och är tämligen likalydande. Men det finns skillnader. Dessa avvikelser hänger samman med den omsorg respektive stat visat om det egna landets suveränitet. Detta är en fråga som behandlas seriöst i Finland, i alla fall seriösare än i Sverige.

I det finska försvarsutskottets yttrande över regeringens proposition om DCA-avtalet görs ett flertal påpekanden som är av intresse även ur ett svenskt perspektiv.

Det framgår där att det var USA, som efter ett möte i mars 2022 mellan presidenterna Niinistö och Biden, under våren föreslog att länderna skulle ta fram ett DCA-avtal. Detta avtal undertecknades i december förra året och är nu alltså föremål för behandling i riksdagen.

Utskottet gör i sitt utlåtande en övergripande bedömning av avtalet:

”Utskottet anser att DCA-avtalet ur Finlands perspektiv är en exceptionellt långtgående överenskommelse som baserar sig på djupt ömsesidigt förtroende, eftersom avtalet ger de amerikanska styrkorna många olika befogenheter i Finland.”

Det är en vederhäftig värdering av avtalet. Genom det sakliga anslaget skiljer den sig starkt från vad som uttalats från den svenska statsledningens sida och svenska riksdagsutskott om Sveriges motsvarande DCA-avtal.

Det är verkligen fråga om en ”exceptionellt långgående överenskommelse”. Sådana ensidiga avtal brukar inte gärna träffas under normala förhållande utan det påminner mer om något som kan aktualiseras under undantagsliknande förhållanden. Det är svårt att se att läget är sådant att det motiverar ett så extremt steg

Att basen för avtalet enligt utskottets bedömning är ett ”djupt ömsesidigt förtroende” mellan USA och Finland, fångar en central problematik inbyggd i avtalet. Frågan om förtroendet, tilliten mellan parterna, skjuts i förgrunden som bestämmande i stället för själva regleringen i avtalet av rättigheter och skyldigheter och därmed förknippade restriktioner att utnyttja det finska territoriet. Detta återspeglar att avtalet är medvetet otydligt. Det öppnar för amerikanska militära aktiviteter i Finland utan tydliga spärrar. Men konstaterandet att avtalet bygger på att Finland ytterst kan och har att lita till USA:s välvilja har utskottet uppenbarligen funnit inte vara helt tillfredsställande. Till stöd för Finlands suveränitet strävar utskottet även efter att ta spjörn i konkreta avtalsbestämmelser.

Det finns flera formuleringar i avtalet med krav på att Finland suveränitet ska respekteras. Bortsett från artikel 1, som är övergripande och generellt hållen, så upprepas kravet i de tre viktigaste bestämmelserna i avtalet, nämligen artikel 3 (obehindrad tillgång till de 15 baserna), artikel 4 (lagring av krigsmateriel i Finland) och artikel 11 (fri tillgång till Finlands territorium).

Utskottet hävdar att kravet på respekt för suveräniteten innebär att båda parter ”synpunkter ska höras och beaktas” och att de ska ”konsultera varandra på olika nivåer”, bland annat avseende användningen av styrkorna och den operativa verksamheten.

Nyckelordet är ”konsultera”; att samråda alltså. Det är begreppet som används i artikel 29 som behandlar genomförandet av avtalet och lösning av tvister. Utskottet framhåller att ett syfte med konsultationerna är att ”säkerställa att Finland har tillräcklig situationsmedvetenhet”. Det får väl tolkas så att finnar gärna vill veta vilka aktiviteter som amerikansk militär ägnar sig åt i Finland. Ett annat syfte med konsultationerna är enligt utskottet att ”möjliggöra beaktandet av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska aspekter” då

avtalet tillämpas. Detta bör vara en kritisk punkt. Finland har som frontstat till Ryssland en känslig mellanstatlig relation att ta hänsyn till. Medlemskapet i Nato i kombination med DCA-avtalet har lett till ökade spänningar. Det ligger knappast i Finlands intresse att i onödan skärpa ett redan spänt läge. Det är emellertid inte säkert att USA:s och Finlands intressen överensstämmer. Då är det inte fel att samråda. Men det är inte säkert ens att finnarna hålls informerade om vad som är på gång. Och vems ord väger tyngst om det vid ett samråd visar sig att parterna inte kan komma överens och USA bara delvis kan beakta de finska synpunkterna?

Utskottet framhåller att Finland genom konsultationerna ”kan lyfta fram sina synpunkter för Förenta staterna, så att Förenta staterna kan beakta dem.” Så är det tänkt med finska ögon sett. Men att beakta (ta hänsyn till) är något annat än att göra som Finland säger.

Det är så långt utskottet kommer när det brottas med frågan om suveränitet i denna ”exceptionellt långtgående överenskommelse”. Finland har såvitt vi kan bedöma sett om sitt hus bättre än vad Sverige har gjort med sitt DCA-avtal. Den finska plattformen för krav på respekt för suveräniteten är bättre förankrad i Finlands avtal. Det innebär dock inte att finnarna har nått så mycket längre än till ett samråd när olika uppfattningar om avtalets innebörd ställs på sin spets. I ett sådant läge är man tillbaka i frågan om tillit och politiska avgöranden. Detta är ett minst sagt ett kinkigt läge för en småstat i relation till en verklig stormakt med säkerhetspolitiska prioriteringar, konjunktursvängningar och interna maktförskjutningar som kommer att skifta åtskilliga gånger under den period om minst 10 år som avtalet kommer att vara.

Även det finska grundlagsutskottet har yttrat sig. Utskottet anser i likhet med försvarsutskottet att avtalet är exceptionellt genom att bevilja amerikanska styrkor ”mycket omfattande” rättigheter på finskt territorium. Utskottet kommer fram till att ett godkännande av avtalet kräver kvalificerad majoritet.

Vad siktar då DCA-avtalen till i praktiken sett i ett amerikanskt perspektiv? Handlar det om upptrappade konflikter på Nordkalotten som avser att ringa in Ryssland och vidga möjligheterna att försvåra för Ryssland att röra sig fritt utifrån Murmansk och hindra angrepp mot Västs förbindelser över

Nordatlanten i kombination med tänkbara angrepp mot de nordvästliga delarna av Ryssland? Sådana amerikanska intentioner är möjliga. Är Finland i så fall införstått? Är Sverige införstått? Är det en politik som de nordiska staterna är eller vill bli en del av eller ta konsekvenserna av?

DCA-avtalen är spänningsladdade genom att öppna för det osäkra och svårkontrollerade.

Det finska försvarsutskottets utlåtande kan läsas här:

[FsUU 7/2024 rd \(eduskunta.fi\)](#)

Det finska grundlagsutskottets utlåtande återfinns här:

[GrUU 28/2024 rd \(eduskunta.fi\)](#)

Danmark mellan USA och Ryssland i Arktis

Lars-Gunnar Liljestrand, utgivare av webbplatsen Bevara alliansfriheten, 8 juli, 2024.

Danmark blev medlem i Nato 1949, samma år som Norge, och har varit en trogen allierad med USA. Danmark har lojalt ställt upp i flera av USA:s krig under de senaste 20 åren. Det finns en bred majoritet i det danska folketinget för att fortsatt se USA som sin viktigaste allierade. Samtidigt är man medveten om att USA:s intressen kan komma att skifta och inrikta sig mer på att hålla tillbaka Kina.

USA har under senare år visat allt större intresse för Arktis och bygger nu militär styrka i regionen för att kunna möta Ryssland. Ryssland å sin sida rustar för att säkra sina strategiskt viktiga baser på Kolahalvön där de kärnvapenbestyckade ubåtarna finns.

USA vill kunna blockera det så kallade GIUK-gapet mellan Grönland, Island, och Storbritannien så att Ryssland inte kan föra ut sina ubåtar i Nordatlanten, medan den ryska upprustningen syftar till att säkra utfarten av ubåtarna.

Rustningarna i Arktis

Den militära upprustningen från båda sidor har pågått sedan 2020 då de strategiska bombflygplanen B-52 flög tätt intill det ryska baskomplexet på Kolahalvön. Samma år genomfördes en övning av amerikanska flottan i Barentshav. Sedan har antalet övningar ökat och blivit mer omfattande. Den amerikanska 2:a flottan har återupprättats och kommandot i Norfolk har fått ansvaret för operationerna på Nordkalotten och i Arktis.

Amerikanska fartyg anlöpte 2018 för första gången på 30 år färöiska hamnar och strategiska bombflyg landade igen på Keflavikbasen på Island. I Norge har USA nu fått tillgång till en hamn i Tromsø för atomdrivna ubåtar.

De amerikanska aktiviteterna återspeglas i en markant rysk upprustning där den ryska Nordflottan har återuppbyggts med nyetablering och utbyggnad av

en rad militära baser i ryska Arktis, utveckling och utplacering av nya avancerade konventionella vapensystem samt kärnvapen. Till detta kommer en ökad rysk övningsaktivitet.

I en [rapport](#) från Center for Militære Studier på Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, av Kristian Søby Kristensen och Lin Alexandra Mortensgaard analyseras Danmarks läge i norr mellan stormakterna.

I rapporten beskrivs Danmarks utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar i Arktis som ett skolexempel på småstatens villkor i internationell politik. I takt med att Arktis alltmer framstår som centralt för stormakternas kärnintressen minskar möjligheterna för en småstat som Danmark att prioritera sina egna intressen, samtidigt som de utrikes- och säkerhetspolitiska riskerna ökar. Rapporten skrevs 2022 före Rysslands storskaliga invasion av Ukraina men Danmarks geostrategiska läge i norr är detsamma och därför är analysen fortfarande i det hela av värde. I rapporten benämns Danmarks förhållande till Ryssland som antagonistiskt.

Danmark dras in i stormaktskonkurrensen

Danmark med territorier i Nordatlanten (Grönland, Färöarna) kan inte undgå att bli inblandat i denna stormaktskonkurrens, skriver man i rapporten. Detta reser flera frågor kring vad som tjänar landet bäst:

- Är det i Danmarks intresse att delta i stora militärövningar nära Ryssland?
- Bidrar ett sådant deltagande i övningar till att bevara Arktis som ett lågspänningsområde vilket officiellt är Danmarks huvudprioritet för Arktis?
- Är deltagande i sådana övningar viktigt för att visa lojalitet med Danmarks allierade även om det medför risk för destabilisering i området?

Rapportförfattarna ger inget entydigt svar på dessa frågor utan pekar på komplexiteten i den säkerhetspolitiska situationen och att landet hela tiden måste ta flera faktorer i beaktande då besluten fattas.

Danmark under press

Danmark känner av pressen från USA att delta i militärövningar som inte nödvändigtvis ligger i det egna nationella intresset. Ett exempel är flottövningen

sommaren 2020 i Barentshav nära Ryssland. Norge avstod från deltagande men Danmark var med efter amerikanska påtryckningar. I framtiden kan Danmark förvänta sig fler sådana påtryckningar från USA. Därtill kan det komma krav från USA att Danmark skall delta i så kallade FONOP-aktiviteter (freedom of navigation operations) genom Nordostpassagen.

Danmarks förhandlingsposition

Danmark har genom kontrollen över Grönland en möjlighet att hävda en egen linje gentemot USA för det fall att staternas intressen går isär. I takt med ökade spänningar ökar även Grönlands strategiska betydelse. Thulebasen som USA har haft sedan 80 år tillbaka är fortsatt viktig.

Danmark har under lång tid liksom Sverige och Norge rustat ned sitt försvar. Detta stärker inte landets position i förhandlingar med allierade om säkerhetspolitiken och i fora som rör Arktis. Danmark riskerar att bli marginaliserat i dessa stormaktssammanhang. Det återstår att se om de satsningar på det militära försvaret som beslutats i Danmark kan ge stöd för en mer självständig hållning.

Lärdomar från Danmark för Sveriges säkerhetspolitik

Danmarks starka beroende av USA visar på riskerna för en småstat. Sverige som nu också är medlem i Nato och har tecknat DCA-avtal med USA löper motsvarande risker. Särskilt gäller det faran att dras in i stormaktsspelet kring Nordkalotten och Arktis.

Danmark har som officiell linje att verka för att Arktis skall vara ett lågspänningsområde. Trots det godtog landet att delta i USA:s provocerande flottövning i Barentshav. Den danska rapporten visar också på framtida utmaningar för landet om USA fortsätter militärövningar nära Ryssland och om USA vill genomföra FONOP-aktioner genom Nordostpassagen.

Danmark har genom sitt svaga försvar och beroende av USA försatt sig i ett läge där landet har lite att sätta emot de egna allierade stormakterna om krav framställs som strider mot danska intressen.

USA har fått ett DCA-avtal med tre baser i Danmark. Baserna är på danska fastlandet och inte på Grönland eller Färöarna vilket troligen visar landets oro inför att ytterligare bidra till spänningshöjning i Nordatlanten.

Med 17 USA-baser i Sverige, 15 i Finland och 12 i Norge (flera av dem placerade långt åt norr) kan USA komma att än mer utmana Ryssland i området nära Kolahalvön.

Kapitel 5

Amerikanska röster om supermaktspolitiken

Röster för fred - mot krigspolitiken

I ledande amerikanska medier upprätthålls bilden av en världsordning där Förenta staternas privilegierade särställning innebär en självpåtagen rätt att dominera andra länder och kontinenter. Samtidigt hörs även starkt kritiska inhemska röster mot supermaktspolitiken. Tankesmedjan [Quincy institute](#) med nättidningen [Responsible statecraft](#), tidskriften [The Nation](#) med anor från 1865, nättidningen [Common dreams](#), organisationerna [ACURA](#), [Eisenhower media network](#) och [Institute for peace and diplomacy](#) är några forum där Förenta staternas hegemoni och krigspolitik ifrågasätts. Dessa åsikter förtjänar att uppmärksammas och diskuteras även i svenska medier.

Krigen kunde förhindrats

Tankesmedjan Quincy Institute verkar för en återhållsam utrikespolitik och betecknar sig som "restrainers". Stephen Walt, styrelseledamot i Quincy institute, skriver i tidskriften *Foreign policy* (13 mars 2024) att många problem kunde undvikits om man lyssnat på tidigare varningar och inte drivit på för en obegränsad Nato-utvidgning. Han kritiserar även såväl Trump- som Bidenadministrationerna för att helt ha ignorerat palestiniernas rättigheter.

Här följer några andra röster om Förenta staternas världsordning.

Förenta staternas agerande i Kiev 2014 var katastrofalt

Vad hände egentligen på Majdanorget i Kiev 2014 frågar Katrina vanden Heuvel, redaktionschef och ansvarig utgivare för *The Nation*, och James W. Carde, kolumnist och tidigare rådgivare till USA:s utrikesdepartement, i [Responsible statecraft](#) (23 februari 2024). Artikelförfattarna ger följande bild av "Majdans försvunna historia".

I november 2013 motsatte sig Ukrainas president Viktor Yanukovich villkoren i EU:s föreslagna associeringsavtal, som även innebar militärt samarbete

mellan parterna och att Ukraina skulle införa handelshinder mot Ryssland. Ett [alternativt förslag](#) från Romano Prodi (tidigare italiensk premiärminister och ordförande för EU-kommissionen) skulle tillåta Ukraina att handla med både Ryssland och EU, men det avvisades dock av Bryssel.

Efter protesterna på Majdantorget i Kiev ingicks på morgonen den 21 februari 2014 en [överenskommelse](#) mellan Ryssland och EU, som förhandlats fram av president Yanukovych och den ukrainska oppositionen. Avtalet innehöll en revidering av Ukrainas konstitution, en samlingsregering och ett tidigarelagt presidentval som skulle hållas 10 månader senare i december 2014. Men i stället tvingade beväpnade grupper Yanukovych att fly, varpå en ny regering installerades där det högerextrema partiet Svoboda fick ledande positioner, inklusive posten som vice premiärminister.

Artikelförfattarna menar att den amerikanska administrationens vägval att avvisa den demokratiska processen i Ukraina och i stället stödja det väpnade upproret blev katastrofalt.

Förmodligen kunde kriget förhindrats om Ukraina varit villigt att följa Minskavtalet och erkänna Donbass som en autonom del av Ukraina samt förbli ett alliansfritt land, menar vanden Heuvel och Carden.

Parallell mellan Kosovo och Ukraina

Sarang Shidore, chef för Global South-programmet vid Quincy Institute, skriver i [Responsible statecraft](#) att både Moskva och Washington har brutit mot internationell rätt i Europa när det passar deras syften och maktambitioner.

När utrikesminister Antony Blinkens fördömer "Rysslands uppenbara brott mot internationell rätt" med motiveringen att "stater har en skyldighet att inte erkänna en ny stat som skapats genom hot eller användning av våld" borde han minnas sitt eget agerandet 1999, anser Shidore. Blinken var då chef för europafrågor i det nationella säkerhetsrådet när Nato under 78 dagar bombade Serbien för att rycka loss Kosovo och skapa en ny nationalstat.

- Detta krig utkämpades utan FN:s godkännande och var ett grovt brott mot internationell rätt, skriver Shidore och tillägger:

- Washingtons åberopande av principer, som Blinken gjorde mot ryska kränkningar i Ukraina, faller platt till marken i ljuset av USA:s egna tidigare och nuvarande överträdelser nästgårds på samma kontinent i Europa.

- Det handlar inte, och har aldrig handlat om, internationell rätt och en "regelbaserad" ordning. När en stat eller aktör väl har definierats som illegitim i Washington är nästan allt tillåtet. Det handlar om makt, inte om principer, enligt Shidore. Han [argumenterar](#) även för att Förenta staterna ska överge supermaktspolitiken gentemot alliansfria Globala södern.

Taiwan är en del av Kina

Jack F. Matlock är en av flera tidigare diplomater som vänt sig mot den amerikanska dominansen efter Sovjetunionens fall. Matlock var USA:s ambassadör i Sovjetunionen från 1987 till 1991 och tjänstgjorde i det nationella säkerhetsrådet under president Reagan.

I en intervju som publicerades i maj 2024 på webbplatsen [antiwar.com](#) ger Jack Matlock sin syn på den amerikanska kongressens beslut om ytterligare militärt stöd till Israel, Taiwan och Ukraina.

Enligt Matlock fortsätter Förenta staterna att ösa in pengar och vapen trots att Israel med största sannolikhet ägnar sig åt folkmord.

Han anser att Förenta staterna inte ska ändra den politik som president Nixon fastställde när USA erkände den kinesiska folkrepubliken och medgav att Taiwan är en del av Kina.

- Vi säger att vår flotta måste dominera Sydkinesiska havet. Hur skulle vi reagera om kineserna eller ryssarna säger "vi måste dominera Karibien", frågar Matlock och tillägger:

- Jag köper inte argumentet att USA har en skyldighet att dominera världens hav. Naturligtvis vill vi att de ska vara öppna för handel, vilket även ligger i Kinas intresse.

- Jag anser att det är ett stort misstag att militarisera förbindelserna med Kina. Den kinesiska regeringen har under de senaste 30 åren förmodligen förbättrat livet för fler människor snabbare än någon annan regering har gjort i

historien. Kinas BNP är lika med eller större än den amerikanska. Vissa ser det som ett hot, men det gör inte jag. Kina har mer än fyra gånger så stor befolkning som USA. Så varför skulle inte deras BNP vara minst fyra gånger så stor som vår. Idén att USA måste vara nummer ett i allt, och att alla länder med en ekonomi som växer snabbare är ett hot, saknar helt enkelt logik, framhåller Matlock.

Natos utvidgning – upprinnelsen till Ukrainakriget

Han pekar på två faktorer i upprinnelsen till kriget i Ukraina, Natos utvidgning och Ukrainas inre kulturella och språkliga konflikter. En liknande analys gör även ekonomiprofessor [Jeffrey Sachs](#), diplomaten [Chas W. Freeman](#) och statsvetarna [John J. Mearsheimer](#) och [Nicolai N. Petro](#).

Matlock berättar att han starkt motsatte sig en utvidgning av Nato efter 1991. - Jag var närvarande på flera möten när USA:s ledare, och även brittiska och tyska ledare, försäkrade Gorbatsjov och dåvarande utrikesminister Sjervardnaze att om Östtyskland tilläts ansluta sig till Västtyskland och det enade Tyskland stannade kvar i Nato så skulle Nato inte utvidgas österut. I själva verket, som utrikesminister Baker sa flera gånger, skulle Nato "inte expandera en tum", förklarar Matlock.

Enligt Matlock ser den utrikespolitiska eliten i Förenta staterna det som sitt uppdrag att sprida demokrati till andra länder.

- Att säga att vi försvarar demokratin när vi stöder ukrainarna är rent nonsens. Den nuvarande ukrainska regeringen är resultatet av en statskupp 2014 som avsatte en folkvald president. Områden som brutit sig loss från Ukraina, men som Ukraina gör anspråk på, hade ingen talan. Den nuvarande regeringen är diktatorisk och korrupt, säger Matlock.

Kriget provocerades fram men rättfärdigar inte Rysslands invasion

Jeffrey Sachs, professor och chef för Center for Sustainable Development vid Columbia University i New York, är en annan skarp kritiker av Förenta staternas nuvarande utrikespolitik. Han har publicerat en rad [debattartiklar i Common Dreams](#) och på sin [webbsida](#). Sextio år efter president John F Kennedys

död skriver Sachs om [Hur JFK skulle sträva efter fred i Ukraina och](#) hyllar Kennedys insats för att Kubakrisen löstes fredligt.

Sachs menar att kriget provocerades fram men att detta inte rättfärdigar Rysslands invasion. I stället borde Ryssland intensifierat diplomatin med Europa och övriga världen för att hindra Förenta staternas militarism. Nyckeln till fred i Ukraina är förhandlingar som bygger på Ukrainas neutralitet och Nato inte utvidgas, betonar Sachs.

FN kan avsluta krigen i Ukraina, Gaza, Syrien och Sahel

Jeffrey Sachs lyfter ofta fram Förenta Nationernas roll för fred och ekonomisk utveckling. I ett [muntligt vittnesmål](#) inför FN:s säkerhetsråd i november 2023 ger Jeffrey Sachs sin syn på de pågående krigen i Ukraina, Gaza, Syrien och Sahelregionen i Afrika och FN:s roll.

- Jag skulle faktiskt vilja påstå att dessa fyra krig kan avslutas snabbt genom en överenskommelse i FN:s säkerhetsråd, säger Sachs. Han hävdar att säkerhetsrådet kan strypa extern finansiering och beväpning till krigen och i stället hantera konflikterna genom diplomati.

Sachs menar att säkerhetsrådet kan få slut på kriget i Ukraina genom att ta itu med de underliggande politiska och ekonomiska orsakerna. De fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet bör enas om att ge Ukraina säkerhetsgarantier och att Nato inte expanderar till Ukraina.

Ukraina har ett starkt ekonomiskt intresse av att ansluta sig till Europeiska unionen och samtidigt ha öppen handel och finansiella förbindelser med Ryssland och resten av Eurasien. Ukraina kan fungera som en dynamisk ekonomisk bro mellan östra och västra Eurasien, menar Sachs. Han rekommenderar att säkerhetsrådet inrättar en ny freds- och utvecklingsfond för att finansiera återuppbyggnad av fysisk infrastruktur såsom järnväg, förnybar energi, 5G och modernisering av hamnar.

Genomdriv FN-resolutionerna om Palestina

Jeffrey Sachs säger i talet att kriget i Israel och Palestina skulle kunna avslutas genom att säkerhetsrådet genomdriver de av FN:s generalförsamling antagna resolutionerna (nr 242, 338, 1397, 1515 och 2334), som kräver en

återgång till 1967 års gränser, ett slut på Israels bosättningar på ockuperade områden samt en tvåstatslösning.

Han rekommenderar att säkerhetsrådet omedelbart erkänner staten Palestina som fullvärdig medlem av FN, med huvudstad i östra Jerusalem och suverän kontroll över de islamiska heliga platserna.

- Rådet bör också inrätta en fredsbevarande styrka, som till stor del kommer från de arabiska grannländerna, för att bidra till säkerhet i Palestina, säger Sachs. Han lägger även fram konkreta förslag för ett ekonomiskt livskraftigt Palestina samt att Israel och Palestina ingår i en samlad plan för hållbar utveckling av östra Medelhavsområdet.

FN och Syrien bör samarbeta för landets återuppbyggnad

Jeffrey Sachs säger att kriget i Syrien bröt ut 2011 när flera regionala makter och USA gick samman för att stötta den syriske presidenten Bashar al-Assads regering.

- Denna djupt missriktade operation för ett regimskifte misslyckades, men utlöste ett utdraget krig med enorm blodspillan och förstörelse, även av forntida kulturarv, enligt Sachs.

Syrien bör bli en nära integrerat i östra Medelhavsområdet och Mellanöstern genom en satsning på fysisk infrastruktur (vägar, järnvägar, fiber, el, vatten) som förbinder Syrien med Turkiet, Mellanöstern och Medelhavsländerna, menar Sachs.

Kriget i Sahel har rötterna i det våldsamma regimskiftet i Libyen

- På liknande sätt som när regionala stormakter och USA försökte att stötta Bashar al-Assads regim, planerade Nato-länder att stötta Moammar Gaddafis regim i Libyen 2011, säger Sachs. Han påpekar att västmakterna grovt överskred mandatet i säkerhetsrådets resolution nummer 1973, som innebar befogenhet att skydda Libyens civilbefolkning men absolut inte en Nato-ledd operation för regimskifte.

Han menar att det våldsamma störtandet av den libyska regeringen snabbt fick återverkningar i de fattiga länderna i Sahel, som blev mycket sårbara

genom inflödet av vapen och miliser. Resultatet har blivit fortsatt våld och flera kupper, vilket allvarligt undergräver möjligheten till ekonomiska framsteg.

Han säger att hela Sahelregionen är i akut behov av investeringar i elektrifiering, digitalisering, vatten och sanitet, väg- och järnvägstransporter och sociala insatser, särskilt utbildning och hälso- och sjukvård.

Vädjan till säkerhetsrådet att avsluta krigen

Jeffrey Sachs menar att FN-stadgan ger säkerhetsrådet betydande befogenheter. Rådet kan sätta upp fredsbevarande styrkor, även hela arméer om så behövs, och införa ekonomiska sanktioner mot länder som inte följer säkerhetsrådets resolutioner. Rådet kan besluta om säkerhetsgarantier och hänskjuta ärenden till Internationella brottmålsdomstolen för att stoppa krigsförbrytelser.

- Låt rådet, för världsfredens skull, nu välja att avsluta dessa krig, uppmanar Jeffrey Sachs. Han föreslår att FN:s säkerhetsråd utökar sin verktygslåda genom att engagera sig i ekonomiskt fredsbyggande. Han betonar även att regional integration är av största vikt för fredsskapande och framgångsrik utveckling.

”Smida sina svärd till plogbillar”

Jeffrey Sachs avslutar sitt tal med ett citat från profeten Jesaja på 700-talet f.Kr. som är inskrivet i muren mittemot FN-byggnaden i New York: "De skall smida sina svärd till plogbillar och sina spjut till vingårdsknivar; folk skall inte lyfta svärd mot folk, inte heller skall de mer lära sig att kriga."

Det är dags att hedra Jesajas ord, säger Sachs, genom att avsluta dessa meningslösa krig, skära ner på de militära utgifterna och omvandla besparingarna till nya investeringar i utbildning, hälsovård, förnybar energi och sociala insatser. Han lyfter även fram uttalanden från olika religiösa ledare och uppmaningen från påve Paulus VI till världens ledare "att avsätta en del av sina militära utgifter till en världsfond för att lindra de fattiga folkens behov".

- När alla 193 av FN:s medlemsländer, eller 194 med Palestina som medlem, lever upp till FN-stadgan kommer vi att få en ny global era av fred och hållbar utveckling, avslutar Jeffrey Sachs sitt tal till FN:s säkerhetsråd.

Fyra brutna löften som banade väg för krig

Diplomati kan bana väg för fred men brutna löften kan leda till krig, skriver Nicolai Petro³⁷ och Ted Snider³⁸ i en [artikel](#) i The Nation (8 juli 2024) med anledning av Natos 75-årsdag.

”Nato ska inte utvidgas en tum österut” var första löftet från amerikansk sida 1990 efter Sovjets sammanbrott. Clintonadministrationen hade redan 1995 bestämt sig för att Natos expansion österut. Mellan 1999 och 2020 hade 14 länder i östra Europa upptagits i Nato. Dessutom verkade Förenta staterna för att Ukraina och Georgien skulle ingå i militärpakten.

Det andra brutna löftet var att Ukraina övergav sin neutralitet, skriver Petro och Snider. Ukraina hade från sitt bildande uttalat att som neutral stat stå utanför militära blockbildningar, vilket även skrevs in i konstitutionen. 2019 införde president Poroshenko tillägget att medlemskap i Nato var ett strategiskt val för Ukraina.

Det tredje brutna löftet var avsteget från principen om ”odelbar säkerhet” (indivisible security) från toppmötet i OSCE (Organization for Security and Cooperation in Europe) i Istanbul 1999, som bekräftades på toppmötet i Astana 2010.

OSSE bekräftade denna princip på nytt vid toppmötet i Astana 2010, där man upprepade att ”varje deltagande stats säkerhet är oskiljaktigt förbunden med alla andras” och att Europa förbinder sig till en ”gemensam och odelbar euro-atlantisk och eurasisk säkerhetsgemenskap”. Samtidigt som man erkände att varje land är ”fritt att välja eller ändra sina säkerhetsarrangemang, inklusive

³⁷ Professor i statskunskap vid University of Rhodes Island och ledamot av Institute for Peace and Diplomacy.

³⁸ Kolumnist om amerikansk utrikespolitik och historia på Antiwar.com, Libertarian Institute och Responsible Statecraft.

alliansavtal", stipulerade man också att "de inte kommer att stärka sin säkerhet på bekostnad av andra staters säkerhet", skriver författarna.

Ryssland har upprepade gånger, senast i början av februari 2022, framfört att Natos expansion österut strider mot principen om odelbar säkerhet.

Det fjärde brutna löftet det så kallade Minsk II-avtalet 2015. Avtalet hade förhandlats med hjälp av Frankrike, Tyskland och Ryssland, godkänts av Ukraina och ratificerats som bindande av FN:s säkerhetsråd och innebar att Donbass tillhörde Ukraina i utbyte mot större lokalt självstyre. Artikelförfattarna konstaterar att såväl ledarna för Ukraina som västmakterna inte hade för avsikt hålla fast vid avtalet.

Petro och Snider föreslår en alleuropeisk fredskonferens liknande Helsingforsavtalet från 1975, som resulterade i OSSE.

Helsingforsavtalet syftade till att ta itu med många av de frågor som lämnats olösta efter andra världskrigets slut, och det omfattade inte bara säkerhetsfrågor utan även ekonomi och mänskliga rättigheter. I dag behöver vi en liknande vilja att ta itu med de frågor som lämnats olösta efter det kalla krigets slut, argumenterar författarna och frågar avslutningsvis.

Om vi kunde prata med varandra om pan-europeisk säkerhet 1975 mitt under det kalla kriget, varför inte idag?

Kriget i Ukraina handlar inte om demokrati kontra auktoritärt styre

Chas Freeman är pensionerad karriärdiplomat. Han var tolk under president Nixons banbrytande besök i Kina 1972 och var chef för kinesiska frågor vid USA:s utrikesdepartement 1979–1981. Förutom sin diplomatiska erfarenhet från Mellanöstern, Afrika, Ostasien, Indien och Europa var han även biträdande försvarsminister för internationella säkerhetsfrågor 1993–94. Han är gästforskare vid Watson Institute, Brown University i Providence, Rhode Island, USA.

Chas Freeman har i föredrag och artiklar varit en skarp kritiker av Förenta staternas supermatspolitik från 1990-talet och framåt. I ett [tal](#) på Barrington Library i Rhode Island den 26 september 2023 utvecklar han sin syn på kriget i Ukraina. Liknande kommentarer återkommer i ett tal den 11 april 2024 till Massachusetts Peace Action Campaign på Watson Institute, Brown University, Providence, Rhode Island. Här följer några utdrag ur [talet](#).

"Kriget i Ukraina handlar inte – som det påstås – om demokrati kontra auktoritärt styre. Det handlar om att avgränsa USA:s intressesfär i Europa efter det kalla kriget.

Vårt land uppfann den moderna intressesfären. I Monroedoktrinen och Roosevelts följsats, hävdade vi rätten att begränsa manöverfriheten för länderna på västra halvklotet och att kräva deras respekt för våra politiska och ekonomiska intressen. Efter andra världskriget utvidgade amerikanerna vår inflytelsesfär till att omfatta Västeuropa och Nordostasien. Efter det kalla kriget anpassade Washington Monroedoktrinens hegemoniska principer till det unipolära ögonblicket och utvidgade vår intressesfär till hela världen bortom Rysslands, Irans, Kinas och Nordkoreas gränser. I slutändan var Georgien och Ukraina de enda länder som gränsade till Ryssland, förutom de i Centralasien som inte ingick i vår intressesfär. Amerikanska neokonservativa såg dessa grannar till Ryssland som vakuum som skulle fyllas av USA:s militärmakt.

Under det kalla kriget var Nato en renodlad försvarsallians som effektivt skyddade Västeuropa från ett rovgirigt Sovjetunionen och dess motsträviga satelliter. Men för 25 år sedan, i slutet av 1990-talet, efter att Sovjetunionen hade försvunnit, började Nato inleda offensiva operationer – först mot Serbien, sedan i Afghanistan och senare i Libyen. Och när Nato expanderade mot Rysslands gränser etablerade amerikanska trupper och vapen riktade mot Ryssland rutinmässigt en närvaro på sina nya medlemmars territorium.

Vid säkerhetskonferensen i München 2007 varnade Rysslands president Vladimir Putin USA och dess europeiska allierade för att hans land skulle känna sig tvunget att agera om Nato – det instrument genom vilket USA länge har utövat ett dominerande politiskt-militärt inflytande i Europa – utvidgades ytterligare. Hans varning var ett eko av hans föregångare Boris Jeltsin redan 1994.

2008 liksom 1994 ignorerade Washington dessa varningar och övertalade Nato att erbjuda medlemskap till Georgien och Ukraina, som båda gränsar till Ryska federationen. Som ryssarna brukar säga var det ingen tillfällighet att det kort därefter bröt ut krig mellan Georgien och Ryssland. Detta berodde delvis på Georgiens översvallande reaktion på det till synes obegränsade amerikanska stödet för dess nationalistiska ambitioner. Till saken hör att det var en kalkylerad rysk signal om beslutsamhet att motstå inringning av USA och Nato. Vi avfärdade signalen och framställde Moskvans nederlag mot georgisk äventyrspolitik som hänsynslös rysk aggression som rättfärdigade vår beslutsamhet att föra in Rysslands grannar i Nato. Någon sammanfattade detta genom att förklara att anledningen till att Nato fortfarande existerar är för att hantera de problem som Natos fortsatta existens skapar.

I samband med kriget i Georgien trappade USA och Nato upp ansträngningarna för att utrusta, omstrukturera och omskola de ukrainska väpnade styrkorna för att vara redo för strid med Ryssland. År 2014 hjälpte Washington till att iscensätta en kupp i Kiev som störtade den valda regeringen och installerade handplockade pro-amerikanska, anti-ryska efterträdare i dess ställe. Den nya ultranationalistiska ukrainska regeringen förbjöd då användningen av ryska och andra minoritetsspråk i utbildning eller i officiella ärenden. Men nästan trettio procent av ukrainarna har ryska som modersmål. Rysktalande separatister i Donbass-regionen motsatte sig tvångsassimilering och inledde

ett inbördeskrig med ukrainska ultranationalister. Detta blev snart ett proxykrig mellan Ryssland och väst.

Förenta staterna bekräftade sin avsikt att föra in Ukraina i Nato och ökade vårt stöd till de ukrainska väpnade styrkorna. Men om Ukraina gick med i Nato medan Krim fortfarande var en del av det, skulle den 250 år gamla ryska flottbasen i Sevastopol hamna under USA:s och Natos kontroll. Till stor del för att förekomma detta annekterade Ryssland Krim. Det kunde ske utan våld eftersom Krimborna vid flera tidigare tillfällen hade gjort klart att de inte ville vara en del av Ukraina. År 2014 visade en rysk folkomröstning att åsikterna hos de flesta Krimbor inte hade förändrats. Om de inte kunde vara oberoende föredrog de att vara en del av Ryssland. Det är ytterst orealistiskt att förvänta sig att de någonsin ska gå med på att återigen ställa sig under ukrainsk suveränitet.

År 2021 hade Ukraina, med vår hjälp, skaffat sig en Nato-utbildad och utrustad armé som var större än Storbritanniens, Frankrikes och Tysklands väpnade styrkor tillsammans. Det är inte förvånande att Moskva betraktade denna enorma fientliga styrka vid sina västra gränser som ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. Den senaste tidens attacker djupt in i Ryssland av ukrainska styrkor har oavsiktligt bekräftat Rysslands oro över konsekvenserna av att Ukraina går med i en allians som är fientligt inställd till dem. Precis som sovjetiska styrkor stationerade på Kuba 1962 hotade Washington, kunde amerikanska styrkor stationerade i Ukraina minska varningstiden för ett anfall mot Moskva till cirka fem minuter.

Så i december 2021 samlade Moskva trupper vid den ryska gränsen mot Ukraina och krävde förhandlingar för att lösa sina säkerhetsproblem. Det insisterade på ukrainsk neutralitet, respekt för de ryskspråkigas rättigheter i Ukraina och en diskussion om en ny europeisk säkerhetsarkitektur som varken skulle hota Ryssland eller Natos medlemmar. USA och Nato svarade med att avvisa förhandlingar samtidigt som de varnade – i ett fall av självuppfyllande paranoia – för att Ryssland planerade att invadera Ukraina.

Jens Stoltenberg, Natos generalsekreterare, uttryckte det så här: "President Putin skickade ett utkast till fördrag som de ville att Nato skulle underteckna,

för att lova att Nato inte skulle utvidgas till flera. Det skulle var en förutsättning för att Ryssland inte skulle invadera Ukraina. Självklart skrev vi inte under det." Faktum är att USA och Nato vägrade att diskutera det alls, vilket lämnade Ryssland med valet att antingen acceptera Nato-medlemskap för Ukraina och den eventuella utplaceringen av amerikanska styrkor där eller använda våld för att förhindra detta. Detta ovälkomna val var den omedelbara orsaken till Moskvas ödesdiga beslut att invadera Ukraina den 24 februari 2022. Den ryska invasionen av Ukraina var helt klart olaglig enligt internationell rätt, men att säga att den var "oprovocerad" trotsar trovärdigheten.

Kunde en förhandling med Ryssland ha förhindrat krig? Vi har åtminstone två solida bevis som tyder på att det kan ha gjort det. Trots Moskvas sympati och stöd för de rysktalande separatisterna i Donbass, gick man i Minskavtalen 2014 och 2015 med på att deras region skulle förbli en del av Ukraina, förutsatt att deras språkliga autonomi garanterades. (Minskavtalen förkastades senare, inte av Ryssland utan av Ukraina, Frankrike och Tyskland.)

Sex veckor efter att man invaderade Ukraina gick Moskva med på ett utkast till avtal med Kiev om att landet skulle dra sig tillbaka från Ukraina i utbyte mot att Ukraina avsåg sig Nato-medlemskap och förklarade sig neutralt. Detta fördrag skulle ha undertecknats den 15 april 2022, men USA, Storbritannien och Nato motsatte sig det. I början av april sade Ukraina nej till villkoren i avtalet.

I takt med att kriget har pågått har Ryssland upprepade gånger upprepat sin vilja att samtala, och USA, Nato och Ukraina har konsekvent vägrat att göra det. Vägran att diskutera en formel för fredlig samexistens mellan Ukraina och Ryssland, mellan Nato och Ryssland och mellan ukrainska och rysktalande ukrainare har fått allvarliga konsekvenser, framför allt för Ukraina."

Rädda Ukraina från amerikansk inblandning

Jeffrey Sachs, professor och chef för Center for Sustainable Development vid Columbia University i New York, varnar i en [artikel](#) i tidningen The Hill den 27 juni 2024 för de ödesdigra följderna av Förenta staternas inblandning i Ukraina. Den återges i sin helhet nedan.

Ukraina kan bara räddas vid förhandlingsbordet, inte på slagfältet. Tyvärr förstår inte ukrainska politiker detta, som parlamentsledamoten Oleg Dunda, som nyligen skrev [ett inlägg](#) mot mina upprepade uppmaningar till förhandlingar.

Dunda tror att USA kommer att rädda Ukraina från Ryssland. Sanningen är den motsatta. Ukraina behöver faktiskt räddas från USA.

Ukraina personifierar Henry Kissingers [berömda aforism](#): "Det kan vara farligt att vara Amerikas fiende, men att vara Amerikas vän är ödesdigert."

För trettio år sedan omfamnades Ukraina av USA:s neokonservativa, som ansåg att det var det perfekta instrumentet för att försvaga Ryssland. De neokonservativa är de ideologiskt troende på amerikansk hegemoni, det vill säga USA:s rätt och ansvar att vara världens enda supermakt och världspolis (som till exempel beskrivs i Project for a New American Centurys rapport från 2000, [Rebuilding America's Defenses](#)).

De neokonservativa valde tre metoder för att driva USA:s makt och inflytande in i Ukraina: för det första blanda sig i Ukrainas inrikespolitik; för det andra, utvidga Nato till Ukraina, trots Rysslands röda linje; och för det tredje, beväpna Ukraina och tillämpa ekonomiska sanktioner för att besegra Ryssland.

De neokonservativa viskade en ljuv fantasi i Ukrainas öra på 1990-talet: Följ med oss in i det härliga paradiset NATO-land och du kommer att vara säker i alla dina dagar. Pro-europeiska ukrainska politiker, särskilt i västra Ukraina, älskade berättelsen. De trodde att Ukraina skulle gå med i Nato precis som Polen, Ungern och Tjeckien hade gjort 1999.

Tanken på att utvidga Nato till Ukraina var enfaldig och farlig. Ur Rysslands perspektiv var Natos expansion i Centraleuropa 1999 djupt förkastlig och ett grovt brott mot det [högtidliga amerikanska löftet](#) att Nato inte skulle expandera "en tum österut", men det var inte dödligt för Rysslands intressen. Dessa länder gränsar inte till det ryska fastlandet. Natos utvidgning till Ukraina skulle dock innebära förlusten av Rysslands flotta i Svarta havet vid Sevastopol och utsikterna till amerikanska missiler minuter från det ryska fastlandet.

Det fanns i själva verket inga utsikter till att Ryssland någonsin skulle acceptera Natos utvidgning till Ukraina. Den nuvarande CIA-chefen, [William Burns](#), sa detta [i ett memo](#) till utrikesminister Condoleezza Rice när han var USA:s ambassadör i Moskva 2008. Promemorian hade den berömda titeln "Nyet betyder Nyet".

Burns skrev: "Ukrainas inträde i Nato är den ljusaste av alla röda linjer för den ryska eliten (inte bara Putin). Under mer än två och ett halvt år av samtal med ryska nyckelaktörer, från knogdragare i Kremls mörka skrymslen till Putins skarpaste liberala kritiker, har jag ännu inte hittat någon som ser Ukraina i Nato som något annat än en direkt utmaning mot ryska intressen.

De neokonservativa har aldrig beskrivit denna ryska röda linje för den amerikanska eller globala allmänheten, varken då eller nu. Högt uppsatta diplomater och forskare i USA hade kommit fram till samma slutsats om Natos utvidgning mer allmänt på 1990-talet, vilket nyligen har [dokumenterats i detalj](#).

Ukrainare och deras anhängare insisterar på att Ukraina har "rätt" att gå med i Nato. USA säger det också upprepade gånger. Natos [politik säger](#) att Natos utvidgning är en fråga mellan Nato och kandidatlandet, och att det inte är Rysslands eller något annat icke-Nato-lands angelägenhet.

Detta är befängd. Jag börjar tro på det påståendet när amiral John Kirby deklarerar från Vita husets podium att Mexiko har "rätt" att bjuda in Kina och Ryssland att placera militärbaser längs Rio Grande, baserat på samma "öppna dörrar-politik" som Nato. Monroedoktrinen har sagt raka motsatsen i två århundraden.

Så Ukraina var upplagt för katastrof av de neokonservativa. Faktum är att den ukrainska allmänheten anade sanningen och [motsatte sig ett Nato-medlemskap med överväldigande](#) majoritet fram till upproret 2014 som störtade Ukrainas president Viktor Janukovyjtj.

Låt oss gå tillbaka till kronologin i denna chockerande missriktade amerikanska politik. I början av 2000-talet började USA blanda sig intensivt i Ukrainas politik. USA spenderade miljarder dollar, [enligt Victoria Nuland](#), för att bygga Ukrainas "demokrati", vilket innebär att vända Ukraina till USA och bort från Ryssland. Trots detta förblev den ukrainska allmänheten starkt emot Nato-medlemskap och valde Viktor Janukovyjtj, som kämpade för ukrainsk neutralitet, 2010.

I februari 2014 tog Obamas team aktivt parti för nynazistiska paramilitärer, som stormade regeringsbyggnader den 21 februari och störtade Janukovyjtj dagen därpå, förklädd till en "värdighetsrevolution". USA erkände omedelbart den nya regeringen. Det [hjälpnadsväckande avlyssnade samtalet](#) mellan Nuland och USA:s ambassadör i Ukraina Geoffrey Pyatt, där de talar om vem som ska ingå i den nya ukrainska regeringen flera veckor före upproret, visar nivån på den amerikanska inblandningen.

Regeringen efter upproret i Ukraina var fylld av Rysslandshatare och stöddes av högerextrema paramilitärer som [Azovbrigaden](#). När den etniskt ryska Donbass-regionen bröt sig loss från upproret hade centralregeringen som mål att återta regionen med våld. Ett fredsavtal nåddes mellan Kiev och Donbass 2015, känt som Minsk II, som skulle avsluta striderna genom att utvidga autonomin till de etniskt ryska regionerna Donetsk och Luhansk.

Tyvärr underminerade Ukraina och USA avtalet även om de offentligt stödde det. Avtalet var bara en tillfällig åtgärd ([enligt](#) Tysklands förbundskansler Angela Merkel) för att ge Ukraina tid att bygga upp sin armé. USA skickade vapen till Ukraina för att bygga upp sin militär, göra den interoperabel med Nato och stödja återtagandet av Donbass med våld.

Nästa diplomatiska möjlighet att rädda Ukraina kom i december 2021, när Vladimir Putin föreslog ett [avtal mellan USA och Ryssland om säkerhetsgarantier](#), och krävde bland annat ett slut på Natos utvidgning (inklusive den

brådsakande frågan om USA:s missilplaceringar nära Ryssland). I stället för att förhandla sa Biden återigen blankt nej till Putin i frågan om att stoppa Natos utvidgning.

Ytterligare en diplomatisk möjlighet att rädda Ukraina uppstod i mars 2022, bara några dagar efter att Rysslands "särskilda militära operation" inleddes den 24 februari. Ryssland har sagt att man kommer att stoppa kriget om Ukraina går med på neutralitet. Zelenskyj gick med på det, dokument utväxlades och ett fredsavtal nåddes nästan. Men [enligt](#) den tidigare israeliska premiärministern Naftali Bennett gick USA och andra Nato-allierade, särskilt Storbritannien, in för att blockera avtalet och sa åt Ukraina att kämpa vidare. Nyligen sa Boris Johnson att Ukraina bör fortsätta kämpa för att bevara "[västerländsk hegemoni](#)".

Ukraina kan fortfarande räddas [genom neutralitet](#), trots att hundratusentals liv har gått till spillo på grund av misslyckandet med att förhandla. Resten av frågorna, inklusive gränser, kan också lösas genom diplomati. Dödandet kan upphöra nu, innan fler katastrofer drabbar Ukraina och världen. När det gäller USA är 30 år av neokonservativt vanstyre tillräckligt länge."

Kapitel 6

Den ekonomiska världsordningen

Geoekonomi och stormaktsdominans

I mars 2015 publicerades rapporten *Revising U.S. Grand Strategy towards China*³⁹ av tankesmedjan Council on Foreign Relations, som även ger ut tidskriften *Foreign Affairs* och ofta förespråkar interventioner världen över. Tankesmedjan, som haft ett betydande inflytande över den amerikanska utrikespolitiken, hämtar sina medlemmar från ledare inom finansvärlden, industrin, militären, universiteten och politiska partier. Rapportförfattarna, Robert Blackwill och Ashley Tellis, har båda varit knutna till tankesmedjan RAND Cooperation som står försvarsindustrin och den amerikanska statsledningen nära. Robert Blackwell arbetade tidigare inom Busch-administrationen bland annat under ockupationen av Irak. Ashley Tellis är senior medarbetare tankesmedjan Carnegie Endowment for International Peace.

I rapporten framhålls att ”bevarandet av USA:s överlägsenhet i det globala systemet utgör det centrala målet för USA:s stora strategi i det tjugoförsta århundradet”. Lanseringen av den ”stora strategin gentemot Kina” blev upptakten till en förändring av hållningen mot Kina under dåvarande presidenten Obama, som fullföljdes och skärptes ytterligare under såväl Trumps som Bidens presidentskap, skriver Jeffrey Sachs i en analys av Förenta staternas växande protektionism (publicerad i bland annat *The Star*⁴⁰ i Malaysia). Blackwill och Trellis anser att Förenta staterna sedan grundandet ”konsekvent följt en strategi med fokus på att förvärva och behålla sin överlägsna makt över olika rivaler, först på den nordamerikanska kontinenten, sedan på västra halvklotet och slutligen globalt” och drar sedan slutsatsen att samarbete med Kina hotar amerikansk ”överhöghet i Asien”.

³⁹ Robert D. Blackwill and Ashley J. Tellis. *Revising U.S. Grand Strategy Toward China*, Council on Foreign Relations report no. 72, mars 2015.

⁴⁰ <https://www.thestar.com.my/aseanplus/aseanplus-news/2024/04/07/china039s-economic-success-in-face-of-growing-us-eu-protectionism>

I strategin föreslås en rad militära, diplomatiska och geoekonomiska⁴¹ åtgärder som ska hindra Kinas utveckling: förmånliga handelsavtal med Förenta staternas vänner och allierade som medvetet utesluter Kina; kontrollåtgärder som hindrar att Kina får tillgång till avancerad teknologi; öka den militära kapaciteten i Kinas närhet; och samarbete med Kina när det passar Förenta staternas nationella intressen.

Bakgrunden till den ”reviderade” strategin gentemot Kina ska ses mot bakgrund av de stora förändringar som världen genomgått sedan Bandungkonferensen sextio år tidigare. Asiens och särskilt Kinas exempellösa ekonomiska utveckling innebär även nya förutsättningar för Förenta staterna som ensam supermakt efter Sovjetunionens sammanbrott. Strategin är en fortsättning på ansträngningarna att motarbeta och inringa Kina efter revolutionen 1949. Bandungkonferensen visade dock att försöken att isolera Kina inte lyckades. I stället öppnades dörren för ökat samarbete mellan Kina och andra länder i Asien och Afrika. Ingen av delegaterna på den afro-asiatiska konferensen i Bandung kunde dock ana den stora förändring som skulle komma några decennier senare i Kina och andra delar av Asien.

Under de sjuttio som gått sedan president Sukarno höll sitt visionära invigningstal den 18 april 1955 i Indonesiens andra största stad Bandung har även den omgivande regionen och dess ställning i världen förvandlats på ett genomgripande sätt. De forna brittiska och holländska kolonierna i Sydostasien ingår idag i den alliansfria samarbetsorganisationen ASEAN som varit starkt bidragande till regionens ekonomiska framsteg och självständiga hållning gentemot stormakterna. Bandungandan är i högsta grad levande och aktuell idag.

I den tidigare nämnda analysen erinrar Jeffrey Sachs om att ”den amerikanska taktiken – att använda handel, teknologi, finanspolitik och militära medel för att stoppa ett annat land – är inte ny för USA”. Den tillämpades efter andra världskriget för att hålla tillbaka Sovjetunionen och ”rullades ut igen i slutet av 1980-talet för att stoppa den snabba tillväxten i Japan, som är en amerikansk allierad, eftersom Japan konkurrerade ut den amerikanska industrin”. Japan tvingades att gå med på ”frivilliga” exportbegränsningar och en övervärderad yen, skriver Sachs, vilket ledde till att Japans ekonomiska tillväxt föll samman och landet gick in i en långvarig

⁴¹ Användning av ekonomiska instrument för att uppnå geopolitiska mål.

finanskras. Men till skillnad från Japan har Kina en starkare ekonomi och är inte underordnat USA, menar Sachs.

Den kinesiska professorn i ekonomi och tidigare ekonom på Världsbanken, Justin Lin Yifu, gör en liknande jämförelse mellan Förenta staternas politik gentemot Japan på 1980-talet och gentemot Kina idag i en intervju i South China Morning Post⁴². Han svarar så här på frågan om han tror att Kina kommer att tvingas in i samma stagnation som drabbat Japan.

”På 1980-talet nådde Japans bruttonationalprodukt mellan 65 - 70 procent av USA:s BNP. Kinas ekonomi är nu mellan 60 och 70 procent så stor som USA:s BNP, så situationerna verkar vara likartade. USA:s inställning till Japan på den tiden påminde lite om dess nuvarande inställning till Kina. Om du försöker överträffa mig kommer jag att använda olika ursäkter för att undertrycka dig. På 1980-talet fanns många av världens ledande halvledarföretag i Japan och japanska bilar var bättre, billigare och av högre kvalitet än amerikanska bilar.

Sedan undertecknades Plaza Accords⁴³ 1985. Japan tvingades att höja yenens växelkurs från 260 yen per US-dollar till 120 yen per US-dollar, vilket gjorde den japanska exporten mindre konkurrenskraftig.

Angående den japanska bilexporten använde den amerikanska regeringen överkapacitet som en ursäkt och begränsade sedan antalet bilar som kunde exporteras till USA varje år. Samtidigt var japanska bilföretag tvungna att investera i produktion i USA.

USA menade också att chip som tillverkades i Japan skulle hota den nationella säkerheten, så japanerna var tvungna att överföra teknik genom samriskföretag med amerikanska företag. Produktionen kunde inte koncentreras till Japan. Utan spreds ut till Samsung, TSMC⁴⁴ eller till USA.

Som ett resultat upplevde Japan en 30-årig ekonomisk depression. På 1980-talet var Japans BNP per capita faktiskt cirka 130 procent av USA:s BNP per capita. Nu

⁴² South China Morning Post, 1 augusti 2024: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3272650/justin-lin-yifu-chinas-third-plenum-overcapacity-and-avoiding-japans-fate>

⁴³ Förhandlingarna mellan Japan och Förenta staterna hölls på hotell Plaza i New York.

⁴⁴ En världsledande tillverkare av halvledare i Taiwan.

är den mindre än hälften och Japans totala BNP är mindre än 20 procent av USA:s totala BNP. Jag tror inte att Kina kommer att följa Japans väg.”

Ekonomen Justin Lin Yifu kommenterar i samma intervju även behovet av en aktiv statlig industripolitik, vilket utvecklingsländer under lång tid avråtts från att använda. Han menar att alla utvecklade länderna, liksom de utvecklingsländer i östra Asien som industrialiserats, har tillämpat en aktiv nationell industripolitik.

I en debattartikel, *US economic warfare on China* som är återgiven i sin helhet på de följande sidorna, analyserar Jeffrey Sachs mer utförligt den ekonomiska krigföringen mot Kina, som ingår i den geoekonomiska verktygslåda som rapporten från Council on Foreign Relations 2015 förordar.

Villkoren för Förenta staternas ekonomiska dominans har förändrats i takt med framväxten av andra avancerade ekonomier och bildandet av en rad regionala och internationella ekonomiska samarbetsorganisationer, som den amerikanska statsledningen och storföretagen inte förmår att styra och kontrollera, till exempel ASEAN, Shanghai Cooperation Organisation (SCO), Belt and Road Initiative (BRI), African Continental Free Trade Area (AfCFTA) och BRICS. Trots att dessa samman slutningar rymmer skarpa interna motsättningar, även väpnade konflikter, finns en minsta gemensam nämnare, bort från amerikansk överhöghet, som enheten vilar på. När länder med sinsemellan stora skillnader och motsättningar förmådde att enas om slutdeklarationerna i Bandung och Belgrad följdes ett liknande mönster – en bred samsyn mot all stormaktsdominans.

Förenta staternas geoekonomiska strategi drabbar även Europa och EU. Den amerikanska kongressen beslutade 2020 att införa lagen Inflation Reduction Act som öppnar för massiva statliga subventioner till amerikanska teknikföretag, vilket mött skarp kritik från EU för att snedvrider konkurrensen så att företag och produktion flyttar från Europa. Ett par år senare införde Förenta staterna och EU omfattande sanktioner mot Ryssland efter invasionen av Ukraina. Europa och särskilt Tyskland har betalat ett mycket högt pris för sanktionerna med väsentligt ökande kostnader för gas och oljeimport från bland annat Förenta staterna.

Samtidigt som handelspolitiken blivit alltmer protektionistisk, mot såväl Kina som Europa, drog sig Förenta staterna 2019 tillbaka från världshandelsorganisationen WTO:s organ som överprövar handelstvister (Appellate body). I förlängning kan den

amerikanska strategin leda till en tudelad världsekonomi där handel och internationell ekonomi styrs och begränsas av geopolitiska hänsynstaganden. Den amerikanska statsledningen kräver att andra länder ska välja sida i handelskriget mot Kina, införa höga strafftullar på kinesiska eldrivna bilar och solpaneler, införa marknadsförbud mot företag som Huawei och ett totalt exportförbud av halvledare till Kina. Majoriteten av länderna i den globala södern vill utforma ekonomi, handel och ekonomiska samarbeten på egna villkor utan direktiv från stormakter. I Sverige saknas än så länge en allsidig och saklig samhällsdebatt om följderna för svenskt näringsliv och välfärd av att underkasta sig Förenta staternas geoekonomiska strategi.

Världen har förändrats under de sjuttio år som gått sedan visionen om en rättvis, demokratisk och fredlig världsordning formulerades i de tio principerna Dasa sila i deklarationen från Bandung. Den koloniala frigörelse och snabba ekonomiska utveckling som flera av länderna i den globala södern genomgått har återspeglats i och inspirerats av visionerna från Bandung 1955, Belgrad 1961 och FN:s generalförsamling 1974. Samtidigt är det uppenbart att visionen om en ny rättvis ekonomisk världsordning fortfarande är lika aktuell och relevant.

Förenta staternas ekonomiska krigföring mot Kina

Jeffrey Sachs, professor och chef för Center for Sustainable Development vid Columbia University i New York, skriver i en artikel som publicerats i flera tidningar i Asien att Förenta staternas ekonomiska krigföring mot Kina bryter mot Världshandelsorganisationens (WTO) regler och är en fara för det globala välståndet som bör stoppas. I artikeln [The US economic war on China](#) utvecklar han sina argument. Den återges i sin helhet nedan.

Kinas ekonomi bromsar in. Enligt nuvarande prognoser kommer Kinas BNP-tillväxt 2023 att uppgå till mindre än 5 procent, vilket är lägre än de prognoser som gjordes förra året och långt under den höga tillväxttakt som Kina hade fram till slutet av 2010-talet. Den västerländska pressen är fylld av Kinas förmodade missgärningar: en finansiell kris på fastighetsmarknaden, ett allmänt överhäng av skulder och andra missförhållanden. Ändå är en stor del av avmattningen ett resultat av USA:s åtgärder som syftar till att bromsa Kinas tillväxt. En sådan amerikansk politik bryter mot Världshandelsorganisationens (WTO) regler och är en fara för det globala välståndet. De bör stoppas.

Den anti-kinesiska politiken är ett resultat av en välbekant spelbok för USA:s beslutsfattande. Syftet är att förhindra ekonomisk och teknisk konkurrens från en stor rival. Den första och mest uppenbara tillämpningen av denna spelbok var den teknikblockad som USA införde mot Sovjetunionen under det kalla kriget. Sovjetunionen var USA:s uttalade fiende och USA:s politik syftade till att blockera Sovjets tillgång till avancerad teknik.

Den andra tillämpningen av spelboken är mindre uppenbar och förbises i själva verket i allmänhet även av kunniga observatörer. I slutet av 1980-talet och början av 1990-talet försökte USA medvetet bromsa Japans ekonomiska tillväxt. Detta kan tyckas förvånande, eftersom Japan var och är en allierad till USA. Ändå höll Japan på att bli "för framgångsrikt", eftersom japanska företag konkurrerade ut amerikanska företag inom nyckelsektorer, inklusive halvledare, konsumentelektronik och bilar. Japans framgångar hyllades allmänt i bästsäljare som Japan som nummer ett av min framlidne, stora kollega, Harvardprofessorn Ezra Vogel.

I mitten och slutet av 1980-talet begränsade amerikanska politiker den amerikanska marknaden till Japans export (via så kallade "frivilliga" gränser som överenskommits med Japan) och pressade Japan att övervärdera sin valuta. Den japanska yenen ökade från cirka 240 yen per dollar 1985 till 128 yen per dollar 1988 och 94 yen per dollar 1995, vilket gjorde att japanska varor försvann från den amerikanska marknaden. Japan gick in i en svacka när exporttillväxten kollapsade. Mellan 1980 och 1985 ökade Japans export årligen med 7,9 procent. Mellan 1985 och 1990 sjönk exporttillväxten till 3,5 procent per år. och mellan 1990 och 1995 till 3,3 procent per år. När tillväxten avtog markant hamnade många japanska företag i ekonomiska svårigheter, vilket ledde till en finansiell krasch i början av 1990-talet.

I mitten av 1990-talet frågade jag en av Japans mäktigaste regeringstjänstemän varför Japan inte devalverade valutan för att återupprätta tillväxten. Hans svar var att USA inte skulle tillåta det.

Nu tar USA sikte på Kina. Från och med 2015 kom amerikanska beslutsfattare att se Kina som ett hot snarare än en handelspartner. Denna förändring berodde på Kinas ekonomiska framgångar. Kinas ekonomiska uppgång började verkligen oroa amerikanska strateger när Kina 2015 tillkännagav en "Made in China 2025"-policy för att främja Kinas framsteg till framkanten av robotik, informationsteknik, förnybar energi och annan avancerad teknik. Ungefär samtidigt tillkännagav Kina sitt Belt and Road Initiative för att hjälpa till att bygga modern infrastruktur i Asien, Afrika och andra regioner, till stor del med hjälp av kinesisk finansiering, företag och teknik.

USA dammade av den gamla spelboken för att bromsa Kinas stigande tillväxt. President Barack Obama föreslog först att skapa en ny handelsgrupp med asiatiska länder som skulle utesluta Kina, men presidentkandidaten Donald Trump gick längre och lovade direkt protektionism mot Kina. Efter att ha vunnit valet 2016 på en anti-Kina-plattform införde Trump ensidiga tullar mot Kina som tydligt bröt mot Världshandelsorganisationens (WTO) regler. För att försäkra sig om att WTO inte skulle döma mot USA:s åtgärder satte USA WTO:s appellationsdomstol ur spel genom att blockera nya utnämningar. Trump-administrationen blockerade också produkter från ledande kinesiska

teknikföretag som ZTE och Huawei och uppmanade USA:s allierade att göra detsamma.

När president Joe Biden tillträdde förväntade sig många (inklusive jag) att Biden skulle upphäva eller lätta på Trumps anti-Kina-politik. Det motsatta hände. Biden fördubblade sina ansträngningar och behöll inte bara Trumps tullar mot Kina utan undertecknade också nya exekutiva order för att begränsa Kinas tillgång till avancerad halvledarteknik och amerikanska investeringar. Amerikanska företag fick informellt rådet att flytta sina leveranskedjor från Kina till andra länder, en process som kallas "friend-shoring" i motsats till offshoring. Genom att genomföra dessa åtgärder har Förenta staterna fullständigt ignorerat WTO:s principer och förfaranden.

USA förnekar bestämt att de är i ett ekonomiskt krig med Kina, men som det gamla ordspråket säger, om det ser ut som en anka, simmar som en anka och kvackar som en anka, är det förmodligen en anka. USA använder sig av en välbekant taktik, och politikerna i Washington åberopar krigisk retorik och kallar Kina för en fiende som måste stoppas eller besegras.

Resultatet syns i en omsvängning av Kinas export till USA. Under den månad som Trump tillträdde, januari 2017, stod Kina för 22 procent av USA:s varuimport. När Biden tillträdde i januari 2021 hade Kinas andel av USA:s import sjunkit till 19 procent. I juni 2023 hade Kinas andel av USA:s import sjunkit till 13 procent. Mellan juni 2022 och juni 2023 minskade USA:s import från Kina med hela 29 procent.

Naturligtvis är dynamiken i Kinas ekonomi komplex och drivs knappast enbart av handeln mellan Kina och USA. Kanske kommer Kinas export till USA delvis att återhämta sig. Ändå verkar det osannolikt att Biden kommer att lätta på handelshindren med Kina inför valet 2024.

Till skillnad från Japan på 1990-talet, som var beroende av USA för sin säkerhet och därför följde USA:s krav, har Kina större manöverutrymme gentemot USA:s protektionism. Viktigast av allt, tror jag, är att Kina kan öka sin export till resten av Asien, Afrika och Latinamerika avsevärt genom en politik som att utvidga Belt and Road Initiative. Min bedömning är att USA:s försök att hålla tillbaka Kina inte bara är principiellt felaktigt, utan dömt att misslyckas i

praktiken. Kina kommer att hitta partners i hela världsekonomin för att stödja en fortsatt expansion av handel och tekniska framsteg.

Jeffrey Sachs, professor och chef för Center for Sustainable Development vid Columbia University i New York

Efterord

Sverige, stormakterna och alliansfriheten

En bakgrund till Sveriges säkerhetspolitik under 1900-talet är de bittra erfarenheterna från krigsäventyren under 1600- och 1700-talen och förändring från en stormakt till en nordeuropeisk småstat. Ambitionen blev i stället att hålla landet utanför förödande krig genom alliansfrihet i fred och neutralitet i krigstid.

Deklarationerna i Bandung och Belgrad var uttryck för den anti-koloniala våg och opposition mot stormaktsdominans som svepte fram världen över och även påverkade Sveriges säkerhets- och utrikespolitik efter andra världskriget.

Förenta staternas förhållningssätt till den anti-koloniala rörelsen var delvis tudelad. De europeiska kolonialmakternas nederlag underlättade amerikansk expansion i Asien och Afrika, men principerna från Bandung var riktade mot alla stormakters förtryck och hegemoni.

Efter Bandungmötet har världen genomlevt stora förändringar: apartheidregimen i Sydafrika sveptes bort, utvecklingsländerna i den globala södern har gjort stora ekonomiska framsteg, det sovjetiska imperiet föll samman och Förenta staterna blev ensam supermakt, ockupationerna av Afghanistan och Irak förbyttes i strategiska nederlag och motsättningarna mellan Förenta staterna och andra framväxande stormakter har skärpts betydligt.

Alla idéer överlever inte verklighetens och historiens prövningar, men arvet från den första afro-asiatiska konferensen är fortfarande i högsta grad relevant och uppmärksammas världen över. Men i Sverige domineras samhällsdebatt i ledande media helt av ett försvar av fortsatt amerikansk världshegemoni, ofta omformulerad som den ”regelbaserade internationella ordningen”. Bokens syfte är att lyfta fram visionen om en rättvis, demokratisk och fredlig världsordning från Bandung och den alliansfri rörelsen.

Några bidrag som de tre milstolparna i Bandung 1955, Belgrad 1961 och FN:s generalförsamling 1974 lämnat till alliansfriheten är:

- Kommunikén från Bandung är ett upprop för en rättvis, demokratisk och fredlig världsordning – ett alternativ till stormaktsdominans.
- Nationell suveränitet och självbestämmande är avgörande för ett lands utveckling och välfärd. Frigörelsen från kolonialmakter och stormaktsdominans banade väg för ekonomisk utveckling, ökad välfärd och omvälvande förändringar i den globala södern.
- Små och medelstora länder, som Sverige och Norden, behöver regionalt samarbete på jämlik grund för att utvecklas självständigt och motstå stormaktsdominans. ASEAN i Sydostasien, SADC i södra Afrika och frihandelsområdet AfCFTA för den afrikanska kontinenten är exempel på regionala självständighetssträvanden.
- Alliansfrihet och utökat internationellt samarbete på jämlik grund har gått hand i hand. Alliansfrihet är även fullt förenligt med militärt samarbete med andra länder inriktat på försvar med bibehållen självständighet och suveränitet utan stormaktsdominans.
- Alliansfrihet innebär att med bibehållen självständighet motsätta sig dominans från stormakter och att inte agera som redskap för stormakters krav och intressen.
- Varje stat har rätt till ett starkt försvar, även i samverkan med andra länder, och ska samtidigt ”avstå från sådana kollektiva försvarslösningar som särskilt gynnar någon stormakts särskilda intressen” (6b § i slutkommunikén från Bandung).
- Förenta Nationerna har en central roll. Representationen i säkerhetsrådet måste breddas och dess förmåga att verka för fred, nedrustning, ekonomisk och social utveckling stärkas.
- Kärnvapen är massförstörelsevapen som i likhet med kemiska stridsmedel ska förbjudas och avskaffas.
- Anti-rasism och mänskliga rättigheter ingår i visionen från Bandungmötet.
- Länder med olika sociala och politiska system kan samexistera under fredliga förhållanden och inte intervensera i varandras angelägenheter.

- Enigheten i Bandung, Belgrad och FN:s generalförsamling rymde ett brett spektrum av olika religioner, politiska styressätt, ideologier och ekonomiska system.

Bilagor

- A. Käll- och litteraturförteckning
- B. Slutkommunikén från Bandungkonferensen, 24 april 1955
- C. President Sukarnos inledningstal på Bandungkonferensen, 18 april 1955
- D. Pressmeddelande från ANC:s observatörer, 22 april 1955
- E. Deklarationen från den alliansfria staternas möte i Belgrad, 6 september 1961
- F. Declaration on the Establishment of a New International Economic Order, Förenta Nationernas generalförsamling, 1 maj 1974
- G. Konvention om förbud mot kärnvapen, FN:s generalförsamling, 7 juli 2017
- H. Rapporten Gemensam säkerhet 2022, rekommendationer, Olof Palmes internationella centrum
- I. Ett handlingsprogram för nedrustning, Palmekommissionen 1982
- J. Solidaritet utan gränser, tal av Olof Palme i Gävle, 30 juli 1965
- K. De inbrända skuggorna i Hiroshima, tal av Olof Palme i Storkyrkan i Stockholm, 6 augusti 1985
- L. Tal av Olof Palme, 1 maj 1985
- M. Utdrag ur Förenta Nationernas stadga, 1945

Bilaga A

Käll- och litteraturförteckning

George McTurnan Kahin. The Asian-African Conference: Bandung, Indonesia, April 1955. Ithaca: Cornell University Press, 1956.

Richard Wright. The Color Curtain: A Report on the Bandung Conference, The World Publishing Company, Cleveland, OH, 1956.

Roeslan Abdulgani. The Bandung connection – the Asia-Africa conference in Bandung 1955, Museum of Asian-African conference, Penerbit Gunung Agung, 1980.

Jack Homer. Bandung: an on-the-spot description of the Asian-African conference Bandung, Indonesia, 1955.

Asian-African conference bulletin 1-10, April 1955.

See Seng Tan och Amitav Acharya. Bandung revisited – the legacy of the Asian-African conference for international order, National university of Singapore press, 2008.

L. Eslava, M. Fakhri och V. Nesiah. Bandung, global history and international law, Cambridge university press, 1980.

Jack Homer. Belgrade: The Conference of the Non-Aligned states, 1961. New York, National committee for a sane nuclear policy.

David van Reybrouck. Revolusi – Indonesiens frigörelse och den moderna världens ursprung, Natur & Kultur, 2024.

Alva Myrdal. Spelet om nedrustningen, 1976.

Gemensam säkerhet: ett program för nedrustning: rapporten från Den oberoende kommissionen för nedrustnings- och säkerhetsfrågor (under ordförandeskap av Olof Palme), Tidens förlag, 1982.

Solidaritet utan gränser, Olof Palme - tal och texter i urval, Atlas förlag, 2006.

Common Security 2022 - For our shared future, Olof Palme International Center, International Peace Bureau (IPB) and International Trade Union Confederation (ITUC), Stockholm, 2022.

Robert D. Blackwill and Ashley J. Tellis. Revising U.S. Grand Strategy Toward China, Council on Foreign Relations report No. 72, mars 2015.

Bilaga B

Final Communiqué of the Asian-African Conference⁴⁵

The Asian-African Conference, convened upon the invitation of the Prime Ministers of Burma, Ceylon, India, Indonesia and Pakistan, met in Bandung from the 18th to the 24th of April 1955. In addition to the sponsoring countries the following 24 countries participated in the Conference:

1. Afghanistan
2. Cambodia
3. People's Republic of China
4. Egypt
5. Ethiopia
6. Gold Coast
7. Iran
8. Iraq
9. Japan
10. Jordan
11. Laos
12. Lebanon
13. Liberia
14. Libya
15. Nepal
16. Philippines
17. Saudi Arabia
18. Sudan
19. Syria
20. Thailand
21. Turkey
22. Democratic Republic of Viet-Nam
23. State of Viet-Nam
24. Yemen

⁴⁵ George McTurnan Kahin. The Asian-African Conference: Bandung, Indonesia, April 1955. Ithaca: Cornell University Press, 1956.

The Asian-African Conference considered problems of common interest and concern to countries of Asia and Africa and discussed ways and means by which their people could achieve fuller economic, cultural and political co-operation.

A. Economic co-operation

1. The Asian-African Conference recognised the urgency of promoting economic development in the Asian African region. There was general desire for economic co-operation among the participating countries on the basis of mutual interest and respect for national sovereignty. The proposals with regard to economic cooperation within the participating countries do not preclude either the desirability or the need for cooperation with countries outside the region, including the investment of foreign capital. It was further recognised that the assistance being received by certain participating countries from outside the region, through international or under bilateral arrangements, had made a valuable contribution to the implementation of their development programmes.

2. The participating countries agreed to provide technical assistance to one another, to the maximum extent practicable, in the form of: experts, trainees, pilot projects and equipment for demonstration purposes; exchange of know-how and establishment of national, and where possible, regional training and research institutes for imparting technical knowledge and skills in co-operation with the existing international agencies.

3. The Asian-African Conference recommended: the early establishment of the Special United Nations Fund for Economic Development; the allocation by the International Bank for Reconstruction and Development of a greater part of its resources to Asian-African countries; the early establishment of the International Finance Corporation which should include in its activities the undertaking of equity investment; and encouragement to the promotion of joint ventures among Asian-African countries in so far as this will promote their common interest.

4. The Asian-African Conference recognised the vital need for stabilizing commodity trade in the region. The principle of enlarging the scope of multi-lateral trade and payments was accepted. However, it was recognised that some countries would have to take recourse to bilateral trade arrangements in view of their prevailing economic conditions.

5. The Asian-African Conference recommended that collective action be taken by participating countries for stabilizing the international prices of and demand for primary commodities through bilateral and multilateral arrangements and that as far as practicable and desirable they should adopt a unified approach on the subject in the United Nations Permanent Advisory Commission on International Commodity Trade and other international forums.

6. The Asian-African Conference further recommended that: Asian-African countries should diversify their export trade by processing their raw material, wherever economically feasible, before export; intra-regional trade fairs should be promoted and encouragement given to the exchange of trade delegations and groups of businessmen; exchange of information and of samples should be encouraged with a view to promoting intraregional trade; and normal facilities should be provided for transit trade of land-locked countries.

7. The Asian-African Conference attached considerable importance to Shipping and expressed concern that shipping lines reviewed from time to time their freight rates, often to the detriment of participating countries. It recommended a study of this problem, and collective action thereafter, to induce the shipping lines to adopt a more reasonable attitude. It was suggested that a study of railway freight of transit trade may be made.

8. The Asian-African Conference agreed that encouragement should be given to the establishment of national and regional banks and insurance companies.

9. The Asian-African Conference felt that exchange of information on matters relating to oil, such as remittance of profits and taxation, might eventually lead to the formulation of common policies.

10. The Asian-African Conference emphasized the particular significance of the development of nuclear energy for peaceful purposes, for the Asian-African countries. The Conference welcomed the initiative of the Powers principally concerned in offering to make available information regarding the use of atomic energy for peaceful purposes; urged the speedy establishment of the International Atomic Energy Agency which should provide for adequate representation of the Asian-African countries on the executive authority of the Agency; and recommended to the Asian and African Governments to take full advantage of the training and other facilities in the peaceful uses of atomic energy offered by the countries sponsoring such programmes.

11. The Asian-African Conference agreed to the appointment of Liaison Officers in participating countries, to be nominated by their respective national Governments, for the exchange of information and ideas on matters of mutual interest. It recommended that fuller use should be made of the existing international organisations, and participating countries who were not members of such international organisations, but were eligible, should secure membership.

12. The Asian-African Conference recommended that there should be prior consultation of participating countries in international forums with a view, as far as possible, to furthering their mutual economic interest. It is, however, not intended to form a regional bloc.

B. Cultural co-operation

1. The Asian-African Conference was convinced that among the most powerful means of promoting understanding among nations is the development of cultural co-operation. Asia and Africa have been the cradle of great religions and civilisations which have enriched other cultures and civilisations while themselves being enriched in the process. Thus, the cultures of Asia and Africa are based on spiritual and universal foundations. Unfortunately, contacts among Asian and African countries were interrupted during the past centuries. The peoples of Asia and Africa are now animated by a keen and sincere desire to renew their old cultural contacts and develop new ones in the context of the modern world. All participating Governments at the

Conference reiterated their determination to work for closer cultural co-operation.

2. The Asian-African Conference took note of the fact that the existence of colonialism in many parts of Asia and Africa, in whatever form it may be, not only prevents cultural co-operation but also suppresses the national cultures of the people. Some colonial powers have denied to their dependent peoples basic rights in the sphere of education and culture which hampers the development of their personality and also prevents cultural intercourse with other Asian and African peoples. This is particularly true in the case of Tunisia, Algeria and Morocco, where the basic right of the people to study their own language and culture has been suppressed. Similar discrimination has been practised against African and coloured people in some parts of the Continent of Africa. The Conference felt that these policies amount to a denial of the fundamental rights of man, impede cultural advancement in this region and also hamper cultural co-operation on the wider international plane. The Conference condemned such a denial of fundamental rights in the sphere of education and culture in some parts of Asia and Africa by this and other forms of cultural suppression. In particular, the Conference condemned racialism as a means of cultural suppression.

3. It was not from any sense of exclusiveness or rivalry with other groups of nations and other civilisations and cultures that the Conference viewed the development of cultural co-operation among Asian and African countries. True to the age-old tradition of tolerance and universality, the Conference believed that Asian and African cultural co-operation should be developed in the larger context of world co-operation. Side by side with the development of Asian-African cultural co-operation the countries of Asia and Africa desire to develop cultural contacts with others. This would enrich their own culture and would also help in the promotion of world peace and understanding.

4. There are many countries in Asia and Africa which have not yet been able to develop their educational, scientific and technical institutions. The Conference recommended that countries in Asia and Africa which are more fortunately placed in this respect should give facilities for the admission of students and trainees from such countries to their institutions. Such facilities

should also be made available to the Asian and African people in Africa to whom opportunities for acquiring higher education are at present denied.

5. The Asian-African Conference felt that the promotion of cultural co-operation among countries of Asia and Africa should be directed towards:

- (I) the acquisition of knowledge of each other's country;
- (II) mutual cultural exchange, and
- (III) exchange of information.

6. The Asian-African Conference was of the opinion that at this stage the best results in cultural co-operation would be achieved by pursuing bilateral arrangements to implement its recommendations and by each country taking action on its own, wherever possible and feasible.

C. Human rights and self-determination

1. The Asian-African Conference declared its full support of the fundamental principles of Human Rights as set forth in the Charter of the United Nations and took note of the Universal Declaration of Human Rights as a common standard of achievement for all peoples and all nations.

The Conference declared its full support of the principle of self-determination of peoples and nations as set forth in the Charter of the United Nations and took note of the United Nations resolutions on the rights of peoples and nations to self-determination, which is a pre-requisite of the full enjoyment of all fundamental Human Rights.

2. The Asian-African Conference deplored the policies and practices of racial segregation and discrimination which form the basis of government and human relations in large regions of Africa and in other parts of the world. Such conduct is not only a gross violation of human rights, but also a denial of the dignity of man. The Conference extended its warm sympathy and support for the courageous stand taken by the victims of racial discrimination, especially by the peoples of African and Indian and Pakistani origin in South Africa; applauded all those who sustain their cause; re-affirmed the determination of Asian-African peoples to eradicate every trace of racialism that might

exist in their own countries; and pledged to use its full moral influence to guard against the danger of falling victims to the same evil in their struggle to eradicate it.

D. Problems of dependent peoples

1. The Asian-African Conference discussed the problems of dependent peoples and colonialism and the evils arising from the subjection of peoples to alien subjugation, domination and exploitation.

The Conference is agreed:

- (a) in declaring that colonialism in all its manifestations is an evil which should speedily be brought to an end;
- (b) in affirming that the subjection of peoples to alien subjugation, domination and exploitation constitutes a denial of fundamental human rights, is contrary to the Charter of the United Nations and is an impediment to the promotion of world peace and co-operation;
- (c) in declaring its support of the cause of freedom and independence for all such peoples, and (d) in calling upon the powers concerned to grant freedom and independence to such peoples.

2. In view of the unsettled situation in North Africa and of the persisting denial to the peoples of North Africa of their right to self-determination, the Asian-African Conference declared its support of the rights of the people of Algeria, Morocco and Tunisia to self-determination and independence and urged the French Government to bring about a peaceful settlement of the issue without delay.

E. Other problems

1. In view of the existing tension in the Middle East, caused by the situation in Palestine and of the danger of that tension to world peace, the Asian-African Conference declared its support of the rights of the Arab people of Palestine and called for the implementation of the United Nations Resolutions on Palestine and the achievement of the peaceful settlement of the Palestine question.

2. The Asian-African Conference, in the context of its expressed attitude on the abolition of colonialism, supported the position of Indonesia in the case of West Irian based on the relevant agreements between Indonesia and the Netherlands.

The Asian-African Conference urged the Netherlands Government to reopen negotiations as soon as possible, to implement their obligations under the above-mentioned agreements and expressed the earnest hope that the United Nations would assist the parties concerned in finding a peaceful solution to the dispute.

3. The Asian-African Conference supported the position of Yemen in the case of Aden and the Southern parts of Yemen known as the Protectorates and urged the parties concerned to arrive at a peaceful settlement of the dispute.

F. Promotion of world peace and co-operation

1. The Asian-African Conference, taking note of the fact that several States have still not been admitted to the United Nations, considered that for effective co-operation for world peace membership in the United Nations should be universal, called on the Security Council to support the admission of all those States which are qualified for membership in terms of the Charter. In the opinion of the Asian-African Conference, the following among participating countries, viz.: Cambodia, Ceylon, Japan, Jordan, Libya, Nepal, a unified Vietnam were so qualified.

The Conference considered that the representation of the countries of the Asian-African region on the Security Council, in relation to the principle of equitable geographical distribution, was inadequate. It expressed the view that as regards the distribution of the non-permanent seats, the Asian-African countries which, under the arrangement arrived at in London in 1946, are precluded from being elected, should be enabled to serve on the Security Council, so that they might make a more effective contribution to the maintenance of international peace and security.

2. The Asian-African Conference having considered the dangerous situation of international tension existing and the risks confronting the whole human

race from the outbreak of global war in which the destructive power of all types of armaments, including nuclear and thermo-nuclear weapons, would be employed, invited the attention of all nations to the terrible consequences that would follow if such a war were to break out.

The Conference considered that disarmament and the prohibition of the production, experimentation and use of nuclear and thermo-nuclear weapons of war are imperative to save mankind and civilisation from the fear and prospect of wholesale destruction. It considered that the nations of Asia and Africa assembled here have a duty towards humanity and civilisation to proclaim their support for disarmament and for the prohibition of these weapons and to appeal to nations principally concerned and to world opinion, to bring about such disarmament and prohibition. The Conference considered that effective international control should be established and maintained to implement such disarmament and prohibition and that speedy and determined efforts should be made to this end.

Pending the total prohibition of the manufacture of nuclear and thermo-nuclear weapons, this Conference appealed to all the powers concerned to reach agreement to suspend experiments with such weapons. The Conference declared that universal disarmament is an absolute necessity for the preservation of peace and requested the United Nations to continue its efforts and appealed to all concerned speedily to bring about the regulation, limitation, control and reduction of all armed forces and armaments, including the prohibition of the production, experimentation and use of all weapons of mass destruction, and to establish effective international control to this end.

G. Declaration on the promotion of world peace and co-operation

The Asian-African Conference gave anxious thought to the question of world peace and co-operation. It viewed with deep concern the present state of international tension with its danger of an atomic world war. The problem of peace is correlative with the problem of international security. In this connection, all States should co-operate, especially through the United Nations, in bringing about the reduction of armaments and the elimination of nuclear

weapons under effective international control. In this way, international peace can be promoted and nuclear energy may be used exclusively for peaceful purposes. This would help answer the needs particularly of Asia and Africa, for what they urgently require are social progress and better standards of life in larger freedom. Freedom and peace are interdependent. The right of self-determination must be enjoyed by all peoples, and freedom and independence must be granted, with the least possible delay, to those who are still dependent peoples. Indeed, all nations should have the right freely to choose their own political and economic systems and their own way of life, in conformity with the purposes and principles of the Charter of the United Nations. Free from mistrust and fear, and with confidence and goodwill towards each other, nations should practise tolerance and live together in peace with one another as good neighbours and develop friendly co-operation on the basis of the following principles:

1. Respect for fundamental human rights and for the purposes and principles of the Charter of the United Nations.
2. Respect for the sovereignty and territorial integrity of all nations.
3. Recognition of the equality of all races and of the equality of all nations large and small.
4. Abstention from intervention or interference in the internal affairs of another country.
5. Respect for the right of each nation to defend itself singly or collectively, in conformity with the Charter of the United Nations.
6. (a) Abstention from the use of arrangements of collective defence to serve the particular interests of any of the big powers.
(b) Abstention by any country from exerting pressures on other countries.
7. Refraining from acts or threats of aggression or the use of force against the territorial integrity or political independence of any country.

8. Settlement of all international disputes by peaceful means, such as negotiation, conciliation, arbitration or judicial settlement as well as other peaceful means of the parties' own choice, in conformity with the Charter of the United Nations.

9. Promotion of mutual interests and co-operation.

10. Respect for justice and international obligations.

The Asian and African Conference declares its conviction that friendly co-operation in accordance with these principles would effectively contribute to the maintenance and promotion of international peace and security, while co-operation in the economic, social and cultural fields would help bring about the common prosperity and well-being of all. The Asian-African Conference recommended that the Five Sponsoring Countries consider the convening of the next meeting of the Conference, in consultation with the participating countries.

Bilaga C

Address given by Sukarno, Bandung, 18 April 1955⁴⁶

Your Excellencies, Ladies and Gentlemen, Sisters and Brothers.

It is my great honour and privilege on this historic day to bid you welcome to Indonesia. On behalf of the people and government of Indonesia - your hosts - I beg your understanding and forbearance if some circumstances in our country do not meet your expectation. We have, I assure you, done our best to make your stay amongst us memorable for both our guests and your hosts. We hope that the warmth of our welcome will compensate for whatever material shortcomings there may be.

As I survey this hall and the distinguished guests gathered here, my heart is filled with emotion. This is the first intercontinental conference of coloured peoples in the history of mankind! I am proud that my country is your host. I am happy that you were able to accept the invitations extended by the Five Sponsoring Countries. But also I cannot restrain feelings of sadness when I recall the tribulations through which many of our peoples have so recently passed, tribulations which have exacted a heavy toll in life, in material things, and in the things of the spirit.

I recognise that we are gathered here today as a result of sacrifices. Sacrifices made by our forefathers and by the people of our own and younger generations. For me, this hall is filled not only by the leaders of the nations of Asia and Africa; it also contains within its walls the undying, the indomitable, the invincible spirit of those who went before us. Their struggle and sacrifice paved the way for this meeting of the highest representatives of independent and sovereign nations from two of the biggest continents of the globe.

It is a new departure in the history of the world that leaders of Asian and African peoples can meet together in their own countries to discuss and deliberate upon matters of common concern. Only a few decades ago it was

⁴⁶ George McTurnan Kahin. *The Asian-African Conference: Bandung, Indonesia, April 1955*. Ithaca: Cornell University Press, 1956.

frequently necessary to travel to other countries and even other continents before the spokesmen of our peoples could confer.

I recall in this connection the Conference of the "League Against Imperialism and Colonialism" which was held in Brussels almost thirty years ago. At that Conference many distinguished Delegates who are present here today met each other and found new strength in their fight for independence.

But that was a meeting place thousands of miles away, amidst foreign people, in a foreign country, in a foreign continent. It was not assembled there by choice, but by necessity.

Today the contrast is great. Our nations and countries are colonies no more. Now we are free, sovereign and independent. We are again masters in our own house. We do not need to go to other continents to confer.

Already there have been important meetings of Asian States in Asia itself.

If we look for the forerunner of this our great gathering, we must look to Colombo, capital of independent Sri Lanka, (Ceylon) and to the Conference of the five Prime Ministers which was held there in 1954. And the Bogor Conference in December 1954 showed that the road ahead was clear for Asian-African solidarity, and the Conference to which I have the honour of welcoming you today is the realisation of that solidarity.

Indeed, I am proud that my country is your host.

But my thoughts are not wholly of the honour which is Indonesia's today. No. My mind is for a part darkened by other considerations.

You have not gathered together in a world of peace and unity and cooperation. Great chasms yawn between nations and groups of nations. Our unhappy world is torn and tortured, and the peoples of all countries walk in fear lest, through no fault of theirs, the dogs of war are unchained once again.

And if in spite of all that the peoples may do, this should happen. What then? What of our newly recovered independence then? What of our children and our parents?

The burden of the delegates to this Conference is not a light one, for I know that these questions - which are questions of the life or death of humanity itself - must be on your minds, as they are on mine. And the nations of Asia and Africa cannot, even if they wish to, avoid their part in finding solutions to these problems.

For that is part of the duties of independence itself. That is part of the price we gladly pay for our independence. For many generations our peoples have been the voiceless ones in the world. We have been the unregarded, the peoples for whom decisions were made by others whose interests were paramount, the peoples who lived in poverty and humiliation. Then our nations demanded, nay fought for independence, and achieved independence, and with that independence came responsibility. We have heavy responsibilities to ourselves, and to the world, and to the yet unborn generations. But we do not regret them.

In 1945, the first year of our national revolution, we of Indonesia were confronted with the question of what we were going to do with our independence when it was finally attained and secured - we never questioned that it would be attained and secured. We knew how to oppose and destroy. Then we were suddenly confronted with the necessity of giving content and meaning to our independence. Not material content and meaning only, but also ethical and moral content, for independence without ethics and without morality would be indeed a poor imitation of what we sought. The responsibilities and burdens, the rights and duties and privileges of independence must be seen as part of the ethical and moral content of independence.

Indeed, we welcome the change which places new burdens upon us, and we are all resolved to exert all our strength and courage in carrying these burdens.

Sisters and Brothers, how terrifically dynamic is our time! I recall that, several years ago, I had occasion to make a public analysis of colonialism, and that I then drew attention to what I called the "Lifeline of Imperialism". This line runs from the Straits of Gibraltar, through the Mediterranean, the Suez Canal, the Red Sea, the Indian Ocean, the South China Sea and the Sea of Japan.

For most of that enormous distance, the territories on both sides of this lifeline were colonies, the peoples were unfree, their futures mortgaged to an alien system. Along that lifeline, that main artery of imperialism, there was pumped the lifeblood of colonialism.

And today in this hall are gathered together the leaders of those same peoples. They are no longer the victims of colonialism. They are no longer the tools of others and the playthings of forces they cannot influence. Today, you are representatives of free peoples, peoples of a different stature and standing in the world.

Yes, there has indeed been a "Sturm über Asien" - and over Africa too. The last few years have seen enormous changes. Nations, States, have awoken from a sleep of centuries. The passive peoples have gone, the outward tranquillity has made place for struggle and activity. Irresistible forces have swept the two continents. The mental, spiritual and political face of the whole world has been changed, and the process is still not complete. There are new conditions, new concepts, new problems, new ideals abroad in the world. Hurricanes of national awakening and reawakening have swept over the land, shaking it, changing it, changing it for the better.

This twentieth century has been a period of terrific dynamism. Perhaps the last fifty years have seen more developments and more material progress than the previous five hundred years. Man has learned to control many of the scourges which once threatened him. He has learned to consume distance. He has learned to project his voice and his picture across oceans and continents. He has probed deep into the secrets of nature and learned how to make the desert bloom and the plants of the earth increase their bounty. He has learned how to release the immense forces locked in the smallest particles of matter.

But has man's political skill marched hand-in-hand with his technical and scientific skill? Man can chain lightning to his command - can he control the society in which he lives? The answer is No! The political skill of man has been far outstripped by technical skill, and what he has made he cannot be sure of controlling.

The result of this is fear. And man gasps for safety and morality.

Perhaps now more than at any other moment in the history of the world, society, government and statesmanship need to be based upon the highest code of morality and ethics. And in political terms, what is the highest code of morality? It is the subordination of everything to the well-being of mankind. But today we are faced with a situation where the well-being of mankind is not always the primary consideration. Many who are in places of high power think, rather, of controlling the world.

Yes, we are living in a world of fear. The life of man today is corroded and made bitter by fear. Fear of the future, fear of the hydrogen bomb, fear of ideologies. Perhaps this fear is a greater danger than the danger itself, because it is fear which drives men to act foolishly, to act thoughtlessly, to act dangerously.

In your deliberations, Sisters and Brothers, I beg of you, do not be guided by these fears, because fear is an acid which etches man's actions into curious patterns. Be guided by hopes and determination, be guided by ideals, and, yes, be guided by dreams!

We are of many different nations, we are of many different social backgrounds and cultural patterns. Our ways of life are different. Our national characters, or colours or motifs - call it what you will - are different. Our racial stock is different, and even the colour of our skin is different. But what does that matter? Mankind is united or divided by considerations other than these. Conflict comes not from variety of skins, nor from variety of religion, but from variety of desires.

All of us, I am certain, are united by more important things than those which superficially divide us. We are united, for instance, by a common detestation of colonialism in whatever form it appears. We are united by a common detestation of racialism. And we are united by a common determination to preserve and stabilise peace in the world. Are not these aims mentioned in the letter of invitation to which you responded?

I freely confess it - in these aims I am not disinterested or driven by purely impersonal motives.

How is it possible to be disinterested about colonialism? For us, colonialism is not something far and distant. We have known it in all its ruthlessness. We have seen the immense human wastage it causes, the poverty it causes, and the heritage it leaves behind when, eventually and reluctantly, it is driven out by the inevitable march of history. My people, and the peoples of many nations of Asia and Africa know these things, for we have experienced them.

Indeed, we cannot yet say that all parts of our countries are free already. Some parts still labour under the lash. And some parts of Asia and Africa which are not represented here still suffer from the same condition.

Yes, some parts of our nations are not yet free. That is why all of us cannot yet feel that journey's end has been reached. No people can feel themselves free, so long as part of their motherland is unfree. Like peace, freedom is indivisible. There is no such thing as being half free, as there is no such thing as being half alive.

We are often told "Colonialism is dead". Let us not be deceived or even soothed by that. I say to you, colonialism is not yet dead. How can we say it is dead, so long as vast areas of Asia and Africa are unfree.

And, I beg of you do not think of colonialism only in the classic form which we of Indonesia, and our brothers in different parts of Asia and Africa, knew. Colonialism has also its modern dress, in the form of economic control, intellectual control, actual physical control by a small but alien community within a nation. It is a skilful and determined enemy, and it appears in many guises. It does not give up its loot easily. Wherever, whenever and however it appears, colonialism is an evil thing, and one which must be eradicated from the earth.

The battle against colonialism has been a long one, and do you know that today is a famous anniversary in that battle? On the eighteenth day of April, one thousand seven hundred and seventy-five, just one hundred and eighty years ago, Paul Revere rode at midnight through the New England countryside,

warning of the approach of British troops and of the opening of the American War of Independence, the first successful anti-colonial war in history.

About this midnight ride the poet Longfellow wrote:

A cry of defiance and not of fear,
A voice in the darkness, a knock at the door,
And a word that shall echo for evermore.

Yes, it shall echo for evermore, just as the other anti-colonial words which gave us comfort and reassurance during the darkest days of our struggle shall echo for evermore. But remember, that battle which began 180 years ago is not yet completely won, and it will not have been completely won until we can survey this our own world, and can say that colonialism is dead.

So, I am not disinterested when I speak of the fight against colonialism.

Nor am I disinterested when I speak of the battle for peace. How can any of us be disinterested about peace?

Not so very long ago we argued that peace was necessary for us because an outbreak of fighting in our part of the world would imperil our precious independence, so recently won at such great cost.

Today, the picture is more black. War would not only mean a threat to our independence, it may mean the end of civilisation and even of human life. There is a force loose in the world whose potentiality for evil no man truly knows. Even in practice and rehearsal for war the effects may well be building up into something of unknown horror.

Not so long ago it was possible to take some little comfort from the idea that the clash, if it came, could perhaps be settled by what were called "conventional weapons" - bombs, tanks, cannon and men. Today that little grain of comfort is denied us for it has been made clear that the weapons of ultimate horror will certainly be used, and the military planning of nations is on that basis. The unconventional has become the conventional, and who knows what other examples of misguided and diabolical scientific skill have been discovered as a plague on humanity.

And do not think that the oceans and the seas will protect us. The food that we eat, the water that we drink, yes, even the very air that we breathe can be contaminated by poisons originating from thousands of miles away. And it could be that, even if we ourselves escaped lightly, the unborn generations of our children would bear on their distorted bodies the marks of our failure to control the forces which have been released on the world.

No task is more urgent than that of preserving peace. Without peace our independence means little. The rehabilitation and upbuilding of our countries will have little meaning. Our revolutions will not be allowed to run their course.

What can we do? The peoples of Asia and Africa wield little physical power. Even their economic strength is dispersed and slight. We cannot indulge in power politics. Diplomacy for us is not a matter of the big stick. Our statesmen, by and large, are not backed up with serried ranks of jet bombers.

What can we do? We can do much! We can inject the voice of reason into world affairs. We can mobilise all the spiritual, all the moral, all the political strength of Asia and Africa on the side of peace. Yes, we! We, the peoples of Asia and Africa, 1,400,000,000 strong, far more than half the human population of the world, we can mobilise what I have called the Moral Violence of Nations in favour of peace. We can demonstrate to the minority of the world which lives on the other continents that we, the majority, are for peace, not for war, and that whatever strength we have will always be thrown on to the side of peace.

In this struggle, some success has already been scored. I think it is generally recognised that the activity of the Prime Ministers of the Sponsoring Countries which invited you here had a not unimportant role to play in ending the fighting in Indo-China.

Look, the peoples of Asia raised their voices, and the world listened. It was no small victory and no negligible precedent! The five Prime Ministers did not make threats. They issued no ultimatum, they mobilised no troops. Instead, they consulted together, discussed the issues, pooled their ideas, added together their individual political skills and came forward with sound and

reasoned suggestions which formed the basis for a settlement of the long struggle in Indochina.

I have often since then asked myself why these five were successful when others, with long records of diplomacy, were unsuccessful, and, in fact, had allowed a bad situation to get worse, so that there was a danger of the conflict spreading. Was it because they were Asians? Maybe that is part of the answer, for the conflagration was on their doorstep, and any extension of it would have presented an immediate threat to their own houses. But I think that the answer really lies in the fact that those five Prime Ministers brought a fresh approach to bear on the problem. They were not seeking advantage for their own countries. They had no axe of power-politics to grind. They had but one interest -how to end the fighting in such a way that the chances of continuing peace and stability were enhanced.

That, my Sisters and Brothers, was an historic occasion. Some countries of free Asia spoke, and the world listened. They spoke on a subject of immediate concern to Asia, and in doing so made it quite clear that the affairs of Asia are the concern of the Asian peoples themselves. The days are now long past when the future of Asia can be settled by other and distant peoples.

However, we cannot, we dare not, confine our interests to the affairs of our own continents. The States of the world today depend one upon the other and no nation can be an island unto itself. Splendid isolation may once have been possible; it is so no longer. The affairs of all the world are our affairs, and our future depends upon the solutions found to all international problems, however far or distant they may seem.

As I survey this hall, my thoughts go back to another Conference of Asian peoples. In the beginning of 1949 - historically speaking only a moment ago - my country was for the second time since our Proclamation of Independence engaged in a life and death struggle. Our nation was besieged and beleaguered, much of our territory occupied, a great part of our leaders imprisoned or exiled, our existence as a State threatened.

Issues were being decided, not in the conference chamber, but on the battlefield. Our envoys then were rifles, and cannon, and bombs, and grenades, and bamboo spears. We were blockaded, physically and intellectually.

It was at that sad but glorious moment in our national history that our good neighbour India convened a Conference of Asian and African Nations in New Delhi, to protest against the injustice committed against Indonesia and to give support to our struggle. The intellectual blockade was broken! Our Delegates flew to New Delhi and learned at first hand of the massive support which was being given to our struggle for national existence. Never before in the history of mankind has such a solidarity of Asian and African peoples been shown for the rescue of a fellow Asian Nation in danger. The diplomats and statesmen, the Press and the common men of our Asian and African neighbours were all supporting us. We were given fresh courage to press our struggle onwards to its final successful conclusion. We again realised to the full the truth of Desmoulin's statement: "Have no doubt of the omnipotence of a free people".

Perhaps in some ways the Conference which has assembled here today has some roots in that manifestation of Asian-African solidarity six years ago.

However that may be, the fact remains that every one of you bears a heavy responsibility, and I pray to God that the responsibility will be discharged with courage and wisdom.

I pray to God that this Asian-African Conference succeeds in doing its job.

Ah, Sisters and Brothers, let this Conference be a great success! In spite of diversity that exists among its participants, - let this Conference be a great success!

Yes, there is diversity among us. Who denies it? Small and great nations are represented here, with people professing almost every religion under the sun, - Buddhism, Islam, Christianity, Confucianism, Hinduism, Jainism, Sikhism, Zoroastrianism, Shintoism, and others. Almost every political faith we encounter here - Democracy, Monarchism, Theocracy, with innumerable variants. And practically every economic doctrine has its representative in this

hall - Marhaenism, Socialism, Capitalism, Communism, in all their manifold variations and combinations.

But what harm is in diversity, when there is unity in desire? This Conference is not to oppose each other, it is a conference of brotherhood. It is not an Islam Conference, nor a Christian Conference, nor a Buddhist Conference. It is not a meeting of Malayans, nor one of Arabs, nor one of Indo-Aryan stock. It is not an exclusive club either, not a bloc which seeks to oppose any other bloc. Rather it is a body of enlightened, tolerant opinion which seeks to impress on the world that all men and all countries have their place under the sun - to impress on the world that it is possible to live together, meet together, speak to each other, without losing one's individual identity; and yet to contribute to the general understanding of matters of common concern, and to develop a true consciousness of the interdependence of men and nations for their well-being and survival on earth.

I know that in Asia and Africa there is greater diversity of religions, faiths, and beliefs, than in the other continents of the world. But that is only natural! Asia and Africa are the classic birthplaces of faiths and ideas, which have spread all over the world. Therefore, it behoves us to take particular care to ensure that the principle which is usually called the "Live and let live" principle - mark, I do not say the principle of "Laissez faire, laissez passer" of Liberalism which is obsolete - is first of all applied by us most completely within our own Asian and African frontiers. Then only can it be fully extended to our relations with our neighbouring countries, and to others more distant.

Religion is of dominating importance particularly in this part of the world. There are perhaps more religions here than in other regions of this globe. But, again, our countries were the birthplaces of religions. Must we be divided by the multiformity of our religious life? It is true, each religion has its own history, its own individuality, its own "raison d'être", its special pride in its own beliefs, its own mission, its special truths which it desires to propagate. But unless we realise that all great religions are one in their message of tolerance and in their insistence on the observance of the principle of "Live and let live", unless the followers of each religion are prepared to give the same consideration to the rights of others everywhere, unless every State does its duty to

ensure that the same rights are given to the followers of all faiths - unless these things are done, religion is debased, and its true purpose perverted. Unless Asian-African countries realise their responsibilities in this matter and take steps jointly to fulfil them, the very strength of religious beliefs, which should be a source of unity and a bulwark against foreign interference, will cause its disruption, and may result in destroying the hardwon freedom which large parts of Asia and Africa have achieved by acting together.

Sisters and Brothers, Indonesia is Asia-Africa in small. It is a country with many religions and many faiths. We have in Indonesia Moslems, we have Christians, we have Civa-Buddhists, we have peoples with other creeds. Moreover, we have many ethnic units, such as Achenese, Bataks, Central-Sumatrans, Sundanese, Central Javanese, Madurese, Toradjas, Balinese, etc. But thank God, we have our will to unity. We have our Pancha Sila. We practise the "Live and let live" principle, we are tolerant to each other. *Bhinneka Tunggal Ika - Unity in Diversity* - is the motto of the Indonesian State. We are one nation.

So, let this Asian-African Conference be a great success! Make the "Live and let live" principle and the "Unity in Diversity" motto the unifying force which brings us all together - to seek in friendly, uninhibited discussion, ways and means by which each of us can live his own life, and let others live their own lives, in their own way, in harmony, and in peace.

If we succeed in doing so, the effect of it for the freedom, independence and the welfare of man will be great on the world at large. The Light of Understanding has again been lit, the Pillar of Cooperation again erected. The likelihood of success of this Conference is proved already by the very presence of you all here today. It for is us to give it strength, to give it the power of inspiration - to spread its message all over the World.

Failure will mean that the Light of Understanding which seemed to have dawned in the East - the Light towards which looked all the great religions born here in the past - has again been obscured by an unfriendly cloud before man could benefit from its warm radiance.

But let us be full of hope and full of confidence. We have so much in common.

Relatively speaking, all of us gathered here today are neighbours. Almost all of us have ties of common experience, the experience of colonialism. Many of us have a common religion. Many of us have common cultural roots. Many of us, the so-called "underdeveloped" nations, have more or less similar economic problems, so that each can profit from the others' experience and help. And I think I may say that we all hold dear the ideals of national independence and freedom. Yes, we have so much in common. And yet we know so little of each other.

If this Conference succeeds in making the peoples of the East whose representatives are gathered here understand each other a little more, appreciate each other a little more, sympathise with each other's problems a little more - if those things happen, then this Conference, of course, will have been worthwhile, whatever else it may achieve. But I hope that this Conference will give more than understanding only and goodwill only - I hope that it will falsify and give the lie to the saying of one diplomat from far abroad: "We will turn this Asian-African Conference into an afternoon-tea meeting". I hope that it will give evidence of the fact that we Asian and African leaders understand that Asia and Africa can prosper only when they are united, and that even the safety of the World at large can not be safeguarded without a united Asia-Africa. I hope that this Conference will give guidance to mankind, will point out to mankind the way which it must take to attain safety and peace. I hope that it will give evidence that Asia and Africa have been reborn, nay, that a New Asia and a New Africa have been born!

Our task is first to seek an understanding of each other, and out of that understanding will come a greater appreciation of each other, and out of that appreciation will come collective action. Bear in mind the words of one of Asia's greatest sons: "To speak is easy. To act is hard. To understand is hardest. Once one understands, action is easy".

I have come to the end. Under God, may your deliberations be fruitful, and may your wisdom strike sparks of light from the hard flints of today's circumstances.

Let us not be bitter about the past, but let us keep our eyes firmly on the future. Let us remember that no blessing of God is so sweet as life and liberty. Let us remember that the stature of all mankind is diminished so long as nations or parts of nations are still unfree. Let us remember that the highest purpose of man is the liberation of man from his bonds of fear, his bonds of human degradation, his bonds of poverty - the liberation of man from the physical, spiritual and intellectual bonds which have for too long stunted the development of humanity's majority.

And let us remember, Sisters and Brothers, that for the sake of all that, we Asians and Africans must be united.

As President of the Republic of Indonesia, and on behalf of the eighty million people of Indonesia, I bid you welcome to this country. I declare the Asian-African Conference opened, and I pray that the Blessing of God will be upon it, and that its discussions will be profitable to the peoples of Asia and Africa, and to the peoples of all nations!

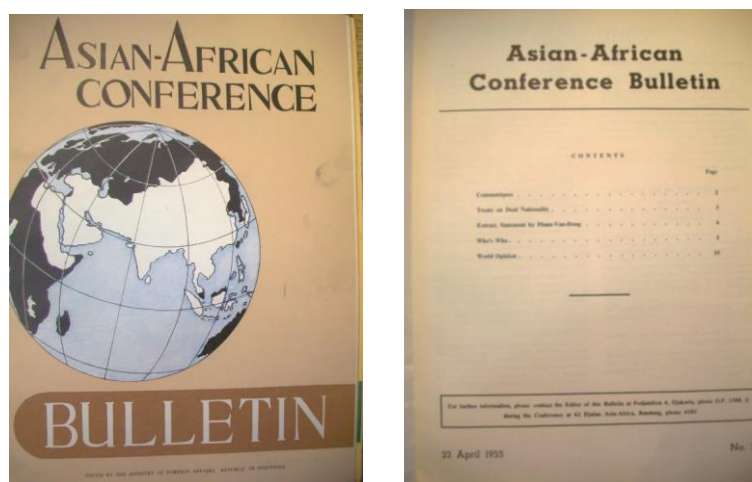
Bismillah!

God speed

Bilaga D

ANC och SAIC på Bandungkonferensen

Pressmeddelande från ANC (African national congress) och SAIC (South African Indian congress) den 16 april 1955 i Bandung publicerat i konferensbulletin nummer 7. Källa till bulletinerna från konferensen i Bandung.⁴⁷

Asian-African conference bulletin nr 7 1955.

PRESS STATEMENT BY REPRESENTATIVES OF THE AFRICAN NATIONAL CONGRESS AND THE SOUTH AFRICAN INDIAN CONGRESS

In less than seven years of Malan-Strijdom rule South Africa is today virtually a police-slave-state. The traditional policy of the country of denial of political rights to non-Whites, economic handicap, restriction on the freedom of movement, and social segregation and discrimination against the non-Whites, has been ruthlessly and shamelessly intensified under the name of apartheid. Today we have political regimentation and control of the non-

⁴⁷ <https://bandung60.files.wordpress.com/2015/04/bandung-bulletin-7-2.pdf>

White population, economic strangulation and expropriation of the property of the non-Whites. This is done in defiance of the resolutions and declarations of the United Nations Organisation.

This policy is straining race relations in South Africa to a very dangerous point. It is creating an anti-White feeling among the non-Whites, and while things may seem quiet and peaceful at present, the masses of our people are deeply wounded in the soul. They are bitter and sullen. One of these days there will be some terrible and shocking anti-White riots and explosions, the like of which has never been seen before in South Africa. Perhaps what we saw at Port Elizabeth and East London at the end of 1952 when innocent whites were killed by Africans in the "locations" was a foretaste, in miniature, of the shape of things to come.

No people on earth, no matter how loyal and law-abiding it may be, or no matter how overawed and cowed it may be, can endure for long such a policy of utter ruthlessness and shameless and flagrant injustices.

While the Whites in South Africa possess full citizenship rights and enjoy the fat, riches and comforts which that country can provide, the non-Whites are without any rights.

They are denied the right to take part in the choosing of the government which rules them and they have no say in the affairs and administration of their country. They are taxed without representation; denied freedom of movement, freedom of assembly, freedom of speech and freedom of organisation. They are economically oppressed and exploited, they may not trade, live, buy or own land where they like. Under the Group Areas Act they are to lose their properties, businesses, institutions, and places of worship. The civil service and skilled occupations in industry, trades and commerce are debarred to them. They are treated in a stepmotherly fashion in the provision of education and social services, and they are socially discriminated against and daily insulted and humiliated.

In addition to all this the Africans who form 67.5% of the total population have been allotted 13% of the land and the Whites who comprise only 20.9% of the population have allotted to themselves 87% of the country's best land:

rich in minerals, fertile and well- watered. They are paid miserable wages, starved of education, prohibited from entering urban areas, and subjected to humiliating pass, permit and liquor laws which were responsible for the conviction and sentence of 739,400 Africans in 1952.

Should there be any anti-White explosions in South Africa the Government will be responsible. But though. the Government of the Union of South Africa will be responsible for any racial disaster that might occur there in the future, it would be criminal on our part on the part of all democratic-minded people of South Africa and, to some extent, also on the part of the civilised and freedom-loving peoples of the world were we to allow the situation in South Africa to get from bad to worse. It is absolutely imperative, therefore, that all men of goodwill should do everything in their power to try to ease the race tension in South Africa. We cannot allow the impression to get fixed in the minds of the non- Whites that all White peoples are against them.

What is happening in South Africa is not the concern of the people of South Africa alone but also the concern of the peoples of the rest of the world. The sufferings of the non-White people there are a challenge to all civilised peoples of the world. All who are free and who love freedom cannot look on silently and passively while a gross injustice is being done to a people just because of its race and colour.

Something must be done about the unhealthy human relationship and illtreatment of non-White peoples in South Africa before it is too late.

We have, therefore, come to this historic and world- inspiring conference of the free and non-racial nations of Asia and Africa with this main object: we have come to request then to use their good offices internationally to persuade the other civilised and freedom-loving nations of the world to prevail upon the Government of the Union of South Africa to abandon its unjust and disastrous policy of apartheid and racial discrimination.

We are convinced and confident that the Government of South Africa could be forced to reconsider its reactionary and inhuman policy if all the nations which do not approve of policies and practices of racial oppression and discrimination, particularly the Governments of the United States of America

and Great Britain, would boldly take a firm stand against such practices. The United States of America and Great Britain owe it to humanity to see to it that justice and fairness are accorded all men in all countries under the sphere of their influence.

A. Cachalia

Moses Kotane

Bandung 16th April 1955.

Bilaga E

Declaration of the Heads of State or Government of Non-Aligned Countries

Danger of War and Appeal for Peace⁴⁸

This Conference of the Heads of State or Government of Non-Aligned Countries is deeply concerned that, even apart from already existing tensions, the grave and critical situation which, as never before, threatens the world with the imminent and ominous prospect of conflict,

would almost certainly later develop into a World War. In this age of nuclear weapons and the accumulation of the power of mass destruction, such conflict and war would inevitably lead to devastation on a scale hitherto unknown, if not to world annihilation.

This Conference considers that this calamity must be avoided, and it is therefore urgent and imperative that the parties concerned, and more particularly the United States of America and the U.S.S.R., should immediately suspend their recent war preparations and approaches, take no steps that would aggravate or contribute to further deteriorations in the situation, and resume negotiation for a peaceful settlement of any outstanding differences between them with due regard to the principles of the United Nations Charter and continue negotiating until both they and the rest of the world achieve total disarmament and enduring peace.

While decisions leading to war or peace at present rest with these great powers, the consequences affect the entire world. All nations and peoples have, therefore, an abiding concern and interest that the approaches and actions of the great powers should be such as to enable mankind to move forward to peace and prosperity and not to the doom of extinction. In the certain knowledge that they seek peace, this Conference appeals to the President of

⁴⁸ Jack Homer. Belgrade: The Conference of the Non-Aligned states, New York, National committee for a sane nuclear policy, 1961.

the United States of America and the Chairman of the Council of Ministers of the U.S.S.R. to make most immediate and direct approaches to each other to avert the imminent conflict and establish peace.

This Conference expresses the earnest hope that all nations not represented here, conscious of the extreme gravity of the situation will make a similar appeal to the leaders of the Powers concerned thereby proclaiming and promoting the desire and determination of all mankind to see the achievement of lasting peace and security for all nations.

Declaration of the Heads of State or Government of Non-Aligned Countries (the Belgrade declaration)⁴⁹

The Conference of Heads of State or Government of the following non-aligned countries: Afghanistan, Algeria, Burma, Cambodia, Ceylon, Congo, Cuba, Cyprus, Ethiopia, Ghana, Guinea, India, Indonesia, Iraq, Lebanon, Mali, Morocco, Nepal, Saudi Arabia, Somalia, Sudan, Tunisia, United Arab Republic, Yemen, Yugoslavia and of the following countries represented by observers: Bolivia, Brazil, Ecuador was held in Belgrade from September 1 to 6, 1961, for the purpose of exchanging views on international problems with a view to contributing more effectively to world peace and security and peaceful co-operation among peoples.

The Heads of State or Government of the aforementioned countries have met at a moment when international events have taken a turn for the worse and when world peace is seriously threatened. Deeply concerned for the future of peace, voicing the aspirations of the vast majority of people of the world, aware that, in our time, no people and no government can or should abandon its responsibilities in regard to the safeguarding of world peace, the participating countries-having examined in detail, in an atmosphere of equality,

⁴⁹ Jack Homer. Belgrade: The Conference of the Non-Aligned states, New York, National committee for a sane nuclear policy, 1961.

sincerity and mutual confidence, the current state of international relations and trends prevailing in the present-day world-make the following declaration:

The Heads of State or Governments of Non-Aligned Countries, noting that there are crises that lead towards a world conflict in the transition from an old order based on domination to a new order based on cooperation between nations, founded on freedom, equality and social justice for the promotion of prosperity; considering that the dynamic processes and forms of social change often result in or represent a conflict between the old established and the new emerging nationalist forces; considering that a lasting peace can be achieved only if this confrontation leads to a world where the domination of colonialism, imperialism and neo-colonialism in all their manifestations is radically eliminated; and recognizing the fact that acute emergencies threatening world peace now exist in this period of conflict in Africa, Asia, Europe and Latin America and big power rivalry likely to result in world conflagration cannot be excluded; that to eradicate basically the source of conflict is to eradicate colonialism in all its manifestations and to accept and practice a policy of peaceful coexistence in the world; that guided by these principles, the period of transition and conflict can lay a firm foundation of co-operation and brotherhood between nations; *states the following:*

I

War has never threatened mankind with graver consequences than today. On the other hand, never before has mankind had at its disposal stronger forces for eliminating war as an instrument of policy in international relations.

Imperialism is weakening. Colonial empires and other forms of foreign oppression of peoples in Asia, Africa and Latin America are gradually disappearing from the stage of history. Great successes have been achieved in the struggle of many peoples for national independence and equality. In the same way, the peoples of Latin America are continuing to make an increasingly effective contribution to the improvement of international relations. Great social changes in the world are further promoting such a development. All this not only accelerates the end of the epoch of foreign oppression of

peoples, but also makes peaceful co-operation among peoples, based on the principles of independence and equal rights, an essential condition for their freedom and progress.

Tremendous progress has been achieved in the development of science, techniques and in the means of economic development.

Prompted by such developments in the world, the vast majority of people are becoming increasingly conscious of the fact that war between peoples constitutes not only an anachronism but also a crime against humanity. This awareness of peoples is becoming a great moral force, capable of exercising a vital influence on the development of international relations.

Relying on this and on the will of their peoples, the Governments of countries participating in the Conference resolutely reject the view that war, including the "cold war," is inevitable, as this view reflects a sense both of helplessness and hopelessness and is contrary to the progress of the world. They &m their unwavering faith that the international community is able to organize its life without resorting to means which actually belong to a past epoch of human history.

However, the existing military blocs, which are growing into more and more powerful military, economic and political groupings by the logic and nature of their mutual relations, necessarily provoke periodical aggravations of international relations.

The cold war and the constant and acute danger of its being transformed into actual war have become a part of the situation prevailing in international relations.

For all these reasons, the Heads of State and Representatives of Government of non-aligned countries wish, in this way, to draw the attention of the world community to the existing situation and to the necessity that all peoples should exert efforts to find a sure road towards the stabilization of peace.

II

The present-day world is characterized by the existence of different social systems. The participating countries do not consider that these differences

constitute an insurmountable obstacle for the stabilization of peace, provided attempts at domination and interference in the internal development of other peoples and nations are ruled out.

All peoples and nations have to solve the problems of their own political, economic, social and cultural systems in accordance with their own conditions, needs and potentialities.

Furthermore, any attempt at imposing upon peoples one social or political system or another by force and from outside is a direct threat to world peace.

The participating countries consider that under such conditions the principles of peaceful coexistence are the only alternative to the "cold war" and to a possible general nuclear catastrophe. Therefore, these principles-which include the right of peoples to self-determination, to independence and to the free determination of the forms and methods of economic, social and cultural development-must be the only basis of all international relations.

Active international cooperation in the fields of material and cultural exchanges among peoples is an essential means for the strengthening of confidence in the possibility of peaceful coexistence among States with different social systems.

The participants in the Conference emphasize, in this connection, that the policy of coexistence amounts to an active effort towards the elimination of historical injustices and the liquidation of national oppression, guaranteeing, at the same time, to every people their independent development.

Aware that ideological differences are necessarily a part of the growth of the human society, the participating countries consider that peoples and Governments shall refrain from any use of ideologies for the purpose of waging cold war, exercising pressure, or imposing their will.

III

The Heads of State or Government of non-aligned countries participating in the Conference are not making concrete proposals for the solution of international disputes, and particularly disputes between the two blocs. They wish, above all, to draw attention to those acute problems of our time which

must be solved rapidly, so that they should not lead to irreparable consequences.

In this respect, they particularly emphasize the need for a great sense of responsibility and realism when undertaking the solution of various problems resulting from differences in social systems.

The non-aligned countries represented at this Conference do not wish to form a new bloc and cannot be a bloc. They sincerely desire to co-operate with any Government which seeks to contribute to the strengthening of confidence and peace in the world.

The non-aligned countries wish to proceed in this manner all the more so as they are aware that peace and stability in the world depend, to a considerable extent, on the mutual relations of the Great Powers.

Aware of this, the participants in the Conference consider it a matter of principle that the Great Powers take more determined action for the solving of various problems by means of negotiations, displaying at the same time the necessary constructive approach and readiness for reaching solutions which will be mutually acceptable and useful for world peace.

The participants in the Conference consider that, under present conditions, the existence and the activities of non-aligned countries in the interests of peace are one of the more important factors for safeguarding world peace.

The participants in the Conference consider it essential that the non-aligned countries should participate in solving outstanding international issues concerning peace and security in the world as none of them can remain unaffected by or indifferent to these issues.

They consider that the further extension of the noncommitted area of the world constitutes the only possible and indispensable alternative to the policy of total division of the world into blocs, and intensification of cold war policies. The non-aligned countries provide encouragement and support to all peoples fighting for their independence and equality.

The participants in the Conference are convinced that the emergence of newly-liberated countries will further assist in narrowing of the area of bloc antagonisms and thus encourage all tendencies aimed at strengthening peace and promoting peaceful co-operation among independent and equal nations.

1. The participants in the Conference solemnly reaffirm their support to the "Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples," adopted at the 15th Session of the General Assembly of the United Nations and recommend the immediate unconditional, total and final abolition of colonialism and resolve to make a concerted effort to put an end to all types of new colonialism and imperialist domination in all its forms and manifestations.
2. The participants in the Conference demand that an immediate stop be put to armed action and repressive measures of any kind directed against dependent peoples to enable them to exercise peacefully and freely their right to complete independence and that the integrity of their national territory should be respected. Any aid given by any country to a colonial power in such suppression is contrary to the Charter of the United Nations. The participating countries respecting scrupulously the territorial integrity of all states oppose by all means any aims of annexation by other nations.
3. The participating countries consider the struggle of the people of Algeria for freedom, self-determination and independence, and for the integrity of its national territory including the Sahara, to be just and necessary and are, therefore, determined to extend to the people of Algeria all the possible support and aid. The Heads of State or Government are particularly gratified that Algeria is represented at this Conference by its rightful representative, the Prime Minister of the Provisional Government of Algeria.
4. The participating countries draw attention with great concern to the developments in Angola and to the intolerable measures of repression taken by the Portuguese colonial authorities against the people of Angola and demand that an immediate end should be put to any further shedding of blood of the Angolan people, and the people of Angola should be assisted by all peace-

loving countries, particularly member states of the United Nations, to establish their free and independent state without delay.

5. The participants in the Conference demand the immediate termination of all colonial occupation and the restoration of the territorial integrity to the rightful people in countries in which it has been violated in Asia, Africa and Latin America as well as the withdrawal of foreign forces from their national soil.

6. The participating countries demand the immediate evacuation of French armed forces from the whole of the Tunisian territory in accordance with the legitimate right of Tunisia to the exercise of its full national sovereignty.

7. The participating countries demand that the tragic events in the Congo must not be repeated and they feel that it is the duty of the world community to continue to do everything in its power in order to erase the consequences and to prevent any further foreign intervention in this young African state, and to enable the Congo to embark freely upon the road of its independent development based on respect for its sovereignty, unity and its territorial integrity.

8. The participants in the Conference resolutely condemn the policy of apartheid practiced by the Union of South Africa and demand the immediate abandonment of this policy. They further state that the policy of racial discrimination anywhere in the world constitutes a grave violation of the Charter of the United Nations and the Universal Declaration of Human Rights.

9. The participating countries declare solemnly the absolute respect of the rights of ethnic or religious minorities to be protected in particular against crimes of genocide or any other violation of their fundamental human rights.

10. The participants in the Conference condemn the imperialist policies pursued in the Middle East, and declare their support for the full restoration of all the rights of the Arab people of Palestine in conformity with the Charter and resolutions of the United Nations.

11. The participating countries consider the establishment and maintenance of foreign military bases in the territories of other countries, particularly against their express will, a gross violation of the sovereignty of such States.

They declare their full support to countries who are endeavouring to secure the vacation of these bases. They call upon those countries maintaining foreign bases to consider seriously their abolition as a contribution to world peace.

12. They also acknowledge that the North American military base at Guantanamo, Cuba, to the permanence of which the Government and people of Cuba have expressed their opposition, affects the sovereignty and territorial integrity of that country.

13. The participants in the Conference reaffirm their conviction that: a) All nations have the right of unity, self-determination, and independence by virtue of which right they can determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development without intimidation or hindrance. b) All peoples may, for their own ends, freely dispose of their natural wealth and resources without prejudice to any obligations arising out of international economic cooperation, based upon the principle of mutual benefit, and international law. In no case may a people be deprived of its own means of subsistence. The participating countries believe that the right of Cuba as that of any other nation to freely choose their political and social systems in accordance with their own conditions, needs and possibilities should be respected.

14. The participating countries express their determination that no intimidation, interference or intervention should be brought to bear in the exercise of the right of self-determination of peoples, including their right to pursue constructive and independent policies for the attainment and preservation of their sovereignty.

15. The participants in the Conference consider that disarmament is an imperative need and the most urgent task of mankind. A radical solution of this problem, which has become an urgent necessity in the present state of armaments, in the unanimous view of participating countries, can be achieved only by means of a general, complete and strictly and internationally controlled disarmament.

16. The Heads of State or Government point out that general and complete disarmament should include the elimination of armed forces, armaments, foreign bases, manufacture of arms as well as elimination of institutions and installations for military training, except for purposes of internal security; and the total prohibition of the production, possession and utilization of nuclear and thermo-nuclear arms, bacteriological and chemical weapons as well as the elimination of equipment and installations for the delivery and placement and operational use of weapons of mass destruction on national territories.

17. The participating countries call upon all States in general, and States exploring outer space at present in particular, to undertake to use outer space exclusively for peaceful purposes. They express the hope that the international community will, through collective action, establish an international agency with a view to promote and coordinate the human actions in the field of international cooperation in the peaceful uses of outer space.

18. The participants in the Conference urge the Great Powers to sign without further delay a treaty for general and complete disarmament in order to save mankind from the scourge of war and to release energy and resources now being spent on armaments to be used for the peaceful economic and social development of all mankind. The participating countries also consider that:

- (a) The non-aligned Nations should be represented at all future world conferences on disarmament;
- (b) All discussions on disarmament should be held under the auspices of the United Nations;
- (c) General and complete disarmament should be guaranteed by an effective system of inspection and control, the teams of which should include members of non-aligned Nations.

19. The participants in the Conference consider it essential that an agreement on the prohibition of all nuclear and thermo-nuclear tests should be urgently concluded. With this aim in view, it is necessary that negotiations be immediately resumed, separately or as part of the negotiations on general disarmament. Meanwhile, the moratorium on the testing of all nuclear weapons should be resumed and observed by all countries.

20. The participants in the Conference recommend that the General Assembly of the United Nations should, at its forthcoming session, adopt a decision on the convening either of a special session of the General Assembly of the United Nations devoted to discussion of disarmament or on the convening of a world disarmament conference under the auspices of the United Nations with a view to setting in motion the process of general disarmament.

21. The participants in the Conference consider that efforts should be made to remove economic imbalance inherited from colonialism and imperialism. They consider it necessary to close, through accelerated economic, industrial and agricultural development, the ever-widening gap in the standards of living between the few economically advanced countries and the many economically less-developed countries. The participants in the Conference recommend the immediate establishment and operation of a United Nations Capital Development Fund. They further agree to demand fair terms of trade for the economically less developed countries and, in particular, constructive efforts to eliminate the excessive fluctuations in primary commodity trade and the restrictive measures and practices which adversely affect the trade and revenues of the newly developing countries. In general, they demand that the fruits of the scientific and technological revolution be applied in all fields of economic development to hasten the achievement of international social justice.

22. The participating countries invite all the countries in the course of development to co-operate effectively in the economic and commercial fields so as to face the policies of pressure in the economic sphere, as well as the harmful results which may be created by the economic blocs of the industrial countries. They invite all the countries concerned to consider to convene, as soon as possible, an international conference to discuss their common problems and to reach an agreement on the ways and means of repelling all damage which may hinder their development; and to discuss and agree upon the most decisive measures to ensure the realization of their economic and social development.

23. The countries participating in the Conference declare that the recipient countries must be free to determine the use of the economic and technical

assistance which they receive, and to draw up their own plans and assign priorities in accordance with their needs.

24. The participating countries consider it essential that the General Assembly of the United Nations should, through the revision of the Charter, find a solution to the question of expanding the membership of the Security Council and of the Economic and Social Council in order to bring the composition and work of these two most important organs of the General Assembly into harmony with the needs of the Organization and with the expanded membership of the United Nations.

25. The unity of the World Organization and the assuring of the efficiency of its work make it absolutely necessary to evolve a more appropriate structure for the Secretariat of the United Nations, bearing in mind equitable regional distribution.

26. Those of the countries participating in the Conference who recognize the Government of the People's Republic of China recommend that the General Assembly in its forthcoming Session should accept the representatives of the Government of the People's Republic of China as the only legitimate representatives of that country in the United Nations.

27. The countries participating in the Conference consider that the German problem is not merely a regional problem but liable to exercise a decisive influence on the course of future developments in international relations. Concerned at the developments which have led to the present acute aggravation of the situation in regard to Germany and Berlin, the participating countries call upon all parties concerned not to resort to or threaten the use of force to solve the German question or the problem of Berlin, in accordance with the appeal made by the Heads of State or Governments on September 6, 1961.

The Heads of State or Government of non-aligned countries resolve that this Declaration should be forwarded to the United Nations and brought to the attention of all the Member States of the World Organization. The present Declaration will be also forwarded to all the other States.

Bilaga F

Sixth Special session

Resolution adopted by the General Assembly

3201 (S-VI). Declaration on the Establishment of a New International Economic Order, 1974⁵⁰

The General Assembly Adopts the following Declaration: Declaration on the Establishment of a New International Economic Order

We, the Members of the United Nations,

Having convened a special session of the General Assembly to study for the first time the problems of raw materials and development, devoted to the consideration of the most important economic problems facing the world community,

Bearing in mind the spirit, purposes and principles of the Charter of the United Nations to promote the economic advancement and social progress of all peoples,

Solemnly proclaim our united determination to work urgently for the Establishment of a New International Economic Order based on equity, sovereign equality, interdependence, common interest and cooperation among all States, irrespective of their economic and social systems which shall correct inequalities and redress existing injustices, make it possible to eliminate the widening gap between the developed and the developing countries and ensure steadily accelerating economic and social development and peace and justice for present and future generations, and, to that end, declare:

1. The greatest and most significant achievement during the last decades has been the independence from colonial and alien domination of a large number of peoples and nations which has enabled them to become members of the community of free peoples. Technological progress has also been made

⁵⁰ <http://www.un-documents.net/s6r3201.htm>

in all spheres of economic activities in the last three decades, thus providing a solid potential for improving the well-being of all peoples. However, the remaining vestiges of alien and colonial domination, foreign occupation, racial discrimination, apartheid and neo-colonialism in all its forms continue to be among the greatest obstacles to the full emancipation and progress of the developing countries and all the peoples involved. The benefits of technological progress are not shared equitably by all members of the international community. The developing countries, which constitute 70 per cent of the world's population, account for only 30 per cent of the world's income. It has proved impossible to achieve an even and balanced development of the international community under the existing international economic order. The gap between the developed and the developing countries continues to widen in a system which was established at a time when most of the developing countries did not even exist as independent States and which perpetuates inequality.

2. The present international economic order is in direct conflict with current developments in international political and economic relations. Since 1970 the world economy has experienced a series of grave crises which have had severe re-percussions, especially on the developing countries because of their generally greater vulnerability to external economic impulses. The developing world has become a powerful factor that makes its influence felt in all fields of international activity. These irreversible changes in the relationship of forces in the world necessitate the active, full and equal participation of the developing countries in the formulation and application of all decisions that concern the international community.

3. All these changes have thrust into prominence the reality of interdependence of all the members of the world community. Current events have brought into sharp focus the realization that the interests of the developed countries and those of the developing countries can no longer be isolated from each other, that there is a close interrelationship between the prosperity of the developed countries and the growth and development of the developing countries, and that the prosperity of the international community as a

whole depends upon the prosperity of its constituent parts. International co-operation for development is the shared goal and common duty of all countries. Thus the political, economic and social well-being of present and future generations depends more than ever on co-operation between all the members of the international community on the basis of sovereign equality and the removal of the disequilibrium that exists between them.

4. The new international economic order should be founded on full respect for the following principles:

- a. Sovereign equality of States, self-determination of all peoples, inadmissibility of the acquisition of territories by force, territorial integrity and non-interference in the internal affairs of other States;
- b. The broadest co-operation of all the States members of the international community, based on equity, whereby the prevailing disparities in the world may be banished and prosperity secured for all;
- c. Full and effective participation on the basis of equality of all countries in the solving of world economic problems in the common interest of all countries, bearing in mind the necessity to ensure the accelerated development of all the developing countries, while devoting particular attention to the adoption of special measures in favour of the least developed land-locked and island developing countries as well as those developing countries most seriously affected by economic crises and natural calamities, without losing sight of the interests of other developing countries;
- d. The right of every country to adopt the economic and social system that it deems the most appropriate for its own development and not to be subjected to discrimination of any kind as a result;
- e. Full permanent sovereignty of every State over its natural resources and all economic activities. In order to safeguard these resources, each State is entitled to exercise effective control over them and their exploitation with means suitable to its own situation, including the right to nationalization or transfer of ownership to its nationals, this right being an expression of the full permanent sovereignty of the State. No State may be subjected to economic,

political or any other type of coercion to prevent the free and full exercise of this inalienable right;

f. The right of all States, territories and peoples under foreign occupation, alien and colonial domination or apartheid to restitution and full compensation for the exploitation and depletion of, and damages to, the natural resources and all other resources of those States, territories and peoples;

g. Regulation and supervision of the activities of transnational corporations by taking measures in the interest of the national economies of the countries where such transnational corporations operate on the basis of the full sovereignty of those countries;

h. The right of the developing countries and the peoples of territories under colonial and racial domination and foreign occupation to achieve their liberation and to regain effective control over their natural resources and economic activities;

i. The extending of assistance to developing countries, peoples and territories which are under colonial and alien domination, foreign occupation, racial discrimination or apartheid or are subjected to economic, political or any other type of coercive measures to obtain from them the subordination of the exercise of their sovereign rights and to secure from them advantages of any kind, and to neo colonialism in all its forms, and which have established or are endeavouring to establish effective control over their natural resources and economic activities that have been or are still under foreign control;

j. Just and equitable relationship between the prices of raw materials, primary commodities, manufactured and semi-manufactured goods exported by developing countries and the prices of raw materials, primary commodities, manufactures, capital goods and equipment imported by them with the aim of bringing about sustained improvement in their unsatisfactory terms of trade and the expansion of the world economy;

k. Extension of active assistance to developing countries by the whole international community, free of any political or military conditions;

- l. Ensuring that one of the main aims of the reformed international monetary system shall be the promotion of the development of the developing countries and the adequate flow of real resources to them;
 - m. Improving the competitiveness of natural materials facing competition from synthetic substitutes;
 - n. Preferential and non-reciprocal treatment for developing countries, wherever feasible, in all fields of international economic co-operation whenever possible;
 - o. Securing favourable conditions for the transfer of financial resources to developing countries.
 - p. Giving to the developing countries access to the achievements of modern science and technology, and promoting the transfer of technology and the creation of indigenous technology for the benefit of the developing countries in forms and in accordance with procedures which are suited to their economies;
 - q. The need for all States to put an end to the waste of natural resources, including food products;
 - r. The need for developing countries to concentrate all their resources for the cause of development;
 - s. The strengthening, through individual and collective actions, of mutual economic, trade, financial and technical co-operation among the developing countries, mainly on a preferential basis;
 - t. Facilitating the role which producers' associations may play within the framework of international co-operation and, in pursuance of their aims, inter alia assisting in the promotion of sustained growth of the world economy and accelerating the development of developing countries.
5. The unanimous adoption of the International Development Strategy for the Second United Nations Development Decade (Resolution 2626 (XXV)) was an important step in the promotion of international economic co-operation on a just and equitable basis. The accelerated implementation of obligations and commitments assumed by the international community within the

framework of the Strategy, particularly those concerning imperative development needs of developing countries, would contribute significantly to the fulfilment of the aims and objectives of the present Declaration.

6. The United Nations as a universal organization should be capable of dealing with problems of international economic co-operation in a comprehensive manner and ensuring equally the interests of all countries. It must have an even greater role in the establishment of a new international economic order. The Charter of Economic Rights and Duties of States, for the preparation of which the present Declaration will provide an additional source of inspiration, will constitute a significant contribution in this respect. All the States Members of the United Nations are therefore called upon to exert maximum efforts with a view to securing the implementation of the present Declaration, which is one of the principal guarantees for the creation of better conditions for all peoples to reach a life worthy of human dignity.

7. The present Declaration on the Establishment of a New International Economic Order shall be one of the most important bases of economic relations between all peoples and all nations.

2229th plenary meeting

1 May 1974

Bilaga G

Treaty on the prohibition of nuclear weapons

Utdrag ur FN:s generalförsamlings konvention om förbud mot kärnvapen, 7 juli 2017

Article 1

Prohibitions

1. Each State Party undertakes never under any circumstances to:
 - (a) Develop, test, produce, manufacture, otherwise acquire, possess or stockpile nuclear weapons or other nuclear explosive devices;
 - (b) Transfer to any recipient whatsoever nuclear weapons or other nuclear explosive devices or control over such weapons or explosive devices directly or indirectly;
 - (c) Receive the transfer of or control over nuclear weapons or other nuclear explosive devices directly or indirectly;
 - (d) Use or threaten to use nuclear weapons or other nuclear explosive devices;
 - (e) Assist, encourage or induce, in any way, anyone to engage in any activity prohibited to a State Party under this Treaty;
 - (f) Seek or receive any assistance, in any way, from anyone to engage in any activity prohibited to a State Party under this Treaty;
 - (g) Allow any stationing, installation or deployment of any nuclear weapons or other nuclear explosive devices in its territory or at any place under its jurisdiction or control.

Article 2

Declarations

1. Each State Party shall submit to the Secretary-General of the United Nations, not later than 30 days after this Treaty enters into force for that State Party, a declaration in which it shall:

(a) Declare whether it owned, possessed or controlled nuclear weapons or nuclear explosive devices and eliminated its nuclear-weapon programme, including the elimination or irreversible conversion of all nuclear-weapons-related facilities, prior to the entry into force of this Treaty for that State Party;

(b) Notwithstanding Article 1 (a), declare whether it owns, possesses or controls any nuclear weapons or other nuclear explosive devices;

(c) Notwithstanding Article 1 (g), declare whether there are any nuclear weapons or other nuclear explosive devices in its territory or in any place under its jurisdiction or control that are owned, possessed or controlled by another State.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit all such declarations received to the States Parties.

Article 3

Safeguards

1. Each State Party to which Article 4, paragraph 1 or 2, does not apply shall, at a minimum, maintain its International Atomic Energy Agency safeguards obligations in force at the time of entry into force of this Treaty, without prejudice to any additional relevant instruments that it may adopt in the future.

2. Each State Party to which Article 4, paragraph 1 or 2, does not apply that has not yet done so shall conclude with the International Atomic Energy Agency and bring into force a comprehensive safeguards agreement (INFCIRC/153 (Corrected)). Negotiation of such agreement shall commence within 180 days from the entry into force of this Treaty for that State Party. The agreement shall enter into force no later than 18 months from the entry into force of this Treaty for that State Party. Each State Party shall thereafter maintain such obligations, without prejudice to any additional relevant instruments that it may adopt in the future.

Article 4

Towards the total elimination of nuclear weapons

1. Each State Party that after 7 July 2017 owned, possessed or controlled nuclear weapons or other nuclear explosive devices and eliminated its nuclear-weapon programme, including the elimination or irreversible conversion of all nuclearweapons-related facilities, prior to the entry into force of this Treaty for it, shall cooperate with the competent international authority designated pursuant to paragraph 6 of this Article for the purpose of verifying the irreversible elimination of its nuclear-weapon programme. The competent international authority shall report to the States Parties. Such a State Party shall conclude a safeguards agreement with the International Atomic Energy Agency sufficient to provide credible assurance of the non-diversion of declared nuclear material from peaceful nuclear activities and of the absence of undeclared nuclear material or activities in that State Party as a whole. Negotiation of such agreement shall commence within 180 days from the entry into force of this Treaty for that State Party. The agreement shall enter into force no later than 18 months from the entry into force of this Treaty for that State Party. That State Party shall thereafter, at a minimum, maintain these safeguards obligations, without prejudice to any additional relevant instruments that it may adopt in the future.

2. Notwithstanding Article 1 (a), each State Party that owns, possesses or controls nuclear weapons or other nuclear explosive devices shall immediately remove them from operational status, and destroy them as soon as possible but not later than a deadline to be determined by the first meeting of States Parties, in accordance with a legally binding, time-bound plan for the verified and irreversible elimination of that State Party's nuclear-weapon programme, including the elimination or irreversible conversion of all nuclearweapons-related facilities. The State Party, no later than 60 days after the entry into force of this Treaty for that State Party, shall submit this plan to the States Parties or to a competent international authority designated by the States Parties. The plan shall then be negotiated with the competent international authority, which shall submit it to the subsequent meeting of States

Parties or review conference, whichever comes first, for approval in accordance with its rules of procedure.

3. A State Party to which paragraph 2 above applies shall conclude a safeguards agreement with the International Atomic Energy Agency sufficient to provide credible assurance of the non-diversion of declared nuclear material from peaceful nuclear activities and of the absence of undeclared nuclear material or activities in the State as a whole. Negotiation of such agreement shall commence no later than the date upon which implementation of the plan referred to in paragraph 2 is completed. The agreement shall enter into force no later than 18 months after the date of initiation of negotiations. That State Party shall thereafter, at a minimum, maintain these safeguards obligations, without prejudice to any additional relevant instruments that it may adopt in the future. Following the entry into force of the agreement referred to in this paragraph, the State Party shall submit to the Secretary-General of the United Nations a final declaration that it has fulfilled its obligations under this Article.

4. Notwithstanding Article 1 (b) and (g), each State Party that has any nuclear weapons or other nuclear explosive devices in its territory or in any place under its jurisdiction or control that are owned, possessed or controlled by another State shall ensure the prompt removal of such weapons, as soon as possible but not later than a deadline to be determined by the first meeting of States Parties. Upon the removal of such weapons or other explosive devices, that State Party shall submit to the Secretary-General of the United Nations a declaration that it has fulfilled its obligations under this Article.

5. Each State Party to which this Article applies shall submit a report to each meeting of States Parties and each review conference on the progress made towards the implementation of its obligations under this Article, until such time as they are fulfilled.

6. The States Parties shall designate a competent international authority or authorities to negotiate and verify the irreversible elimination of nuclear-weapons programmes, including the elimination or irreversible conversion of

all nuclearweapons-related facilities in accordance with paragraphs 1, 2 and 3 of this Article.

In the event that such a designation has not been made prior to the entry into force of this Treaty for a State Party to which paragraph 1 or 2 of this Article applies, the Secretary-General of the United Nations shall convene an extraordinary meeting of States Parties to take any decisions that may be required.

Bilaga H

Rapporten Gemensam säkerhet 2022, Olof Palmes internationella centrum

Rekommendationer

Rekommendationerna för den gemensamma säkerheten 2022 är indikatorer, eller steg framåt, i processen för att undanröja hotet om kärnvapenförintelse och vända krigets "supertanker". De är praktiska steg, men innehåller också en vision om en bättre och säkrare värld. De syftar till att motivera den allmänna opinionen och ha en positiv inverkan på politiker och beslutsfattare om vad som är nödvändigt och uppnåeligt.

Det är upp till andra att gå vidare med dessa förslag – i synnerhet FN med ett bredare engagemang från det civila samhället snarare än bara från regeringarna. Rekommendationerna i detta betänkande är inte på något sätt fullständiga eller sista ordet. Det finns fortfarande mycket arbete kvar att göra för att förverkliga Olof Palmes vision om gemensam säkerhet.

Dessa rekommendationer kommer från de globala ledare och experter som deltog i projektet Common Security 2022. Rekommendationerna bör spridas genom representativa organisationer och forum – såsom FN:s sociala toppmöte, Världssocialt forum och Världsekonomiskt forum, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), FN:s nedrustningskonferens (CD), säkerhetskonferensen i München och Afrikanska unionens freds- och säkerhetsråd. Rekommendationerna kommer också att spridas via sociala och traditionella medier, genom massorganisationer och det civila samhället som freds- och miljöaktivister, trossamfund, fackföreningar och kvinno-, ungdoms- och medborgarrättsrörelserna.

Rekommendationerna är inriktade på fyra huvudområden:

1. Stärk den globala fredsarkitekturen
2. En ny fredsutdelning – nedrustning och utveckling

3. Återupplivad kärnvapenkontroll och kärnvapennedrustning

4. Ny militär teknik och vapen i yttre rymden

1. Stärk den globala fredsarkitekturen

Det multilaterala systemet har utsatts för allt större påfrestningar under de senaste åren. Det finns ett akut behov av att stärka de strukturer som upprätthåller freden och som förebygger och hanterar konflikter. Multilateralismen måste också ta itu med den kritiska utmaning som klimatförändringarna innebär och att skapa en ändamålsenlig global struktur för beredskap och insatser vid pandemier.

1.1 Regionala organ som Afrikanska unionen, Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater (Celac), Sydasiatiska sammanslutningen för regionalt samarbete (SAARC), Gulfstaternas samarbetsråd och Sydostasiatiska nationers förbund (Asean) bör uppmuntras att utveckla ramar som omfattar principerna om gemensam säkerhet och att bygga upp strukturer som kan medla och bygga upp förtroende mellan fientliga sidor. Motverka bildandet av nya militära allianser och omvärdera befintliga militära allianser – med samarbete baserat på gemensam säkerhet som ett alternativ.

1.2 Upprätta eller förnya en global och regional fredsstruktur med Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) som förebild. Håll en Helsinki II-process 2025 – 50 år efter att det första Helsingforsavtalet lade grunden för OSSE och föreslog att mänskliga rättigheter och yttrandefrihet skulle vara grunden för fred.

1.3 Stödja ett omedelbart återupptagande av de strategiska stabilitetssamtalen mellan USA och Ryssland och återupptagandet av den strategiska dialogen mellan USA och Kina i syfte att slutgiltigt avskaffa alla massförstörelsevapen.

1.4 Integrera klimatrelaterade säkerhetsrisker i FN:s strategier för konfliktförebyggande. Förbinda sig till delning av grön teknik, omfördelning av militära resurser för att hantera klimathotet och främjande av alternativa lösningar på miljöproblem. Säkerställ rättvisa för de länder som drabbats hårdast av

klimatförändringarna – genom skadestånd, omlokalisering och stöd till klimattålig infrastruktur.

1.5 Upprätta regelbundna fredskonferenser inom FN på grundval av FN:s rapport Our Common Agenda, med FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) som förebild. Hålla fredskonferenser vart tredje år för att se över framstegen när det gäller vapenkontrollavtal, ta itu med klyftan i fredsdialogen och ge utrymme för mellanstatliga avtal. Sätt det civila samhället i centrum för diskussionerna, precis som Internationella arbetsorganisationens (ILO) trepartssamarbete kan göra i sitt sätt att arbeta.

1.6 Utvidga mandatet och resurserna för FN:s fredsbyggande fond och kommission till att användas i transnationella dialogprocesser, direkta personkontakter och samarbete samt demokratisk mobilisering. Fortsätta fondens starka fokus på kvinnocentrerade fredsbyggande lösningar. Använd fonden för att öka antalet tvärvetenskapliga, mångkulturella och mångreligiösa fredsuniversitet, högskolor och kongresser för att se till att de finns i regioner och nationer som riskerar att hamna i konflikt. Dessa institutioner ger yngre generationer kunskap, färdigheter och verktyg för att skapa förutsättningar och institutioner för praktisk konfliktlösning och fred.

1.7 Stärka den internationella agendan för kvinnor, fred och säkerhet genom att sätta ett 50-procentigt mål för kvinnors deltagande på alla nivåer i internationella freds- och säkerhetsåtaganden.

1.8 Reformera FN för att ge generalförsamlingen mer makt och auktoritet – särskilt i säkerhetsfrågor – för att undvika att enskilda medlemmar lamslår hela FN:s gemensamma säkerhetssystem.

2. Nya vinster med fred – nedrustning och utveckling

Det internationella samfundet måste hitta ett sätt att skapa ett egenintresse av fred, med en allmän och fullständig nedrustning som mål. Detta innebär också att hitta innovativa sätt att använda utrustning och expertis för fredliga ändamål och att stödja militär personals övergång till icke-militära yrken – idén om att "omvandla vapen till vindkraftsparker". Mer än bara en ekonomisk fördel bör denna nya fredsutdelning hjälpa till att ta itu med orsakerna

till konflikter och rädsla – såsom klimatförändringar, ojämlikhet, migration, knappa resurser och pandemier.

2.1. Stärka den internationella rätten och blåsa nytt liv i fördragen om nedrustning, vapenkontroll, icke-spridning och vapenhandel – särskilt vapenhandelsfördraget. Fastställa stränga internationella regler för export och användning av handeldvapen och lätta vapen, brott mot internationell humanitär rätt, våldsbrott och terrorism. Anta en politisk deklaration mot användningen av explosiva vapen i befolkade områden och stärka befintliga åtaganden, t.ex. förklaringen om säkra skolor som skyddar skolor och universitet från attacker.

2.2. Sammankalla en särskild FN-generalmöte för nedrustning 2023/2024 för att fastställa ett globalt åtagande att minska de militära utgifterna med två procent per år. Sätt upp en global ambition att avskaffa kärnvapen för att frigöra mer än 72 miljarder US-dollar årligen.

2.3. Använda de minskade militära utgifterna för att skapa en "global fredsutdelning" för att finansiera FN:s mål för hållbar utveckling, FN:s fredsbyggande och en rättvis övergång till klimatvänliga jobb. Inrätta en FN-institution för "rättvis omställning" och sikta på att skapa 575 miljoner nya jobb fram till 2030 – genom att omvandla jobb och teknik inom vapenindustrin till miljö- och hälsoinnovationer, vacciner och behandlingar. Minska utgifterna för militär personal genom att skapa alternativ till civiltjänst som ett alternativ till militärtjänst.

2.4. Investera i mänsklig säkerhet genom att skapa ett nytt socialt kontrakt som tar itu med ojämlikhet och bygger ett mer inkluderande, motståndskraftigt och fredligt samhälle. Utforma det nya sociala kontraktet genom att genomföra ILO:s hundraårsdeklaration från 2019. Hålla ett världssocialt toppmöte 2025. Inrättande av en global fond för socialt skydd. Att skapa ett universellt golv för arbetstagarnas rättigheter. upprätta ett multilateralt bindande fördrag som ålägger företag i fråga om tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter i hela leveranskedjorna och reglerar mer än en miljard informella arbetstillfällen och plattformsjobb. Stärka kampen mot ojämlikhet genom att inrätta en global kommission och ett regleringsinstrument med fokus

på gränsöverskridande skattenivåer och skattesystem, olagliga finansiella flöden samt nationella sociala trygghetssystem och beskattning.

3. Återupplivad kärnvapenkontroll och kärnvapennedrustning

Insikten att ett kärnvapenkrig inte kan vinnas och aldrig får utkämpas kräver ett fullständigt avskaffande av kärnvapen. De första stegen i processen för en omfattande kärnvapennedrustning måste tas omedelbart och i god tro. Nödvändigheten av att förhindra de katastrofala humanitära konsekvenserna av ett kärnvapenkrig bör ena det internationella samfundet och understryka hur brådskande det är med framsteg.

3.1 Återinföra avtal om vapenkontroll, särskilt när det gäller kärnvapen och deras bärare, t.ex. avtalet om medeldistanskärnvapen (INF). Som ett första steg bör ett moratorium införas för införandet av de landbaserade INF-systemen i Europa. Parterna i icke-spridningsfördraget (NPT) måste snarast utarbeta och lägga fram konkreta, tidsbundna och transparenta planer för hur de avser att genomföra sin skyldighet att nedrusta kärnvapen. Se till att fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (CTBT) träder i kraft. Förhandlingar bör inledas om ett fördrag som förbjuder all ytterligare produktion av klyvbart material för användning i kärnvapen. Återinföra och utveckla förtroendeskapande åtgärder, t.ex. Open Skies-fördraget.

3.2 Staterna uppmuntras att underteckna och ratificera fördraget om förbud mot kärnvapen (TPNW). Kärnvapenstater bör engagera sig i fördraget och skicka observatörer till statspartsmötet.

3.3 Snarast återuppta nedrustningen av kärnvapen i syfte att eliminera alla massförstörelsevapen. Prioritera de stater som har flest kärnstridsspetsar, men inkludera alla kärnvapenstater från början. Upphöra med utvecklingen av nya kärnvapen, liksom moderniseringen och uppgraderingen av kärnvapenarsenalerna. Kärnvapenbestyckade stater, och stater som omfattas av utvidgade kärnvapenavskräckningsarrangemang, bör samarbeta med icke-kärnvapenstater i en seriös process för att diskutera hur man kan röra sig bort från paradigmet för kärnvapenavskräckning och för att utveckla alternativa säkerhetsstrategier och säkerhetspolitik.

3.4 Alla kärnvapenstater måste införa en fast policy om "no first use".

3.5 Ompröva idén om att upprätta kärnvapenfria zoner, särskilt i Mellanöstern/Västasien, Nordostasien och Europa.

3.6 Den gemensamma övergripande handlingsplanen, allmänt känd som kärnteknikavtalet med Iran, måste återinföras fullt ut och genomföras troget av alla signatärer.

3.7 De stater som har genomfört kärnvapenprov måste ge omedelbar hjälp till offren och sanering av miljön, särskilt till ursprungsbefolkningarna.

4. Ny militär teknik och vapen i yttre rymden

Den digitala revolutionen ger oss informations- och kommunikationsteknik som gör våra liv enklare, men den skapar också nya risker. Moderna militära vapensystem håller på att utvecklas som har en djupgående inverkan på mänskligheten och ger upphov till allvarliga rättsliga och etiska frågor. Ny vapentechnik måste regleras eller förbjudas.

4.1 Förbjuda it-angrepp mot nukleära lednings- och kontrollsystem, åtföljda av en uppdelning av konventionella system och kärnvapenledningssystem.

4.2 Förbjuda autonoma vapensystem för att säkerställa att människor behåller kontrollen över vapen och väpnade konflikter.

4.3 Förbjuda automatiserade lednings- och kontrollsystem för kärnvapen.

4.4 Förbjuda attacker mot rymdbaserade satelliter för tidig varning och kommunikationssystem för tidig varning.

4.5 Stärka rymdfördraget och skapa en ny kultur av ansvarsfull rymdförvaltning för att förhindra ytterligare militarisering av området. Stärka den internationella rymdlagstiftningen för att skydda dess användning för fredliga ändamål och till gagn för hela mänskligheten.

4.6 Begränsa hypersoniska missiler och skapa en tidsram för att förbjuda dessa vapen.

Bilaga I

Ett handlingsprogram för nedrustning

(Gemensam säkerhet – ett program för nedrustning, rapporten från den oberoende kommissionen för nedrustnings- och säkerhetsfrågor, Tidens förlag 1982, bilaga 1)

De förslag vi har presenterat i denna rapport grundar sig på den gemensamma säkerhetens princip. Vi är övertygade om att det inte skulle finnas några segrare i ett kärnvapenkrig och att idén om att det vore möjligt att utkämpa ett begränsat kärnvapenkrig är farlig. I atomåldern kan staterna inte uppnå säkerhet genom kapprustning. De måste samarbeta i syfte att begränsa, reducera och slutligen avskaffa rustningarna. Dessutom måste de utveckla procedurer för att lösa konflikter med fredliga medel och de måste betona de nationella sedvänjor som står i överensstämmelse med gemensam säkerhet genom samarbetsansträngningar.

Elementen i ett program för rustningsbegränsningar och nedrustning

Vi tror att det slutliga målet måste vara allmän och fullständig nedrustning. I enlighet med denna ambition har vi pekat på sådana långsiktiga målsättningar som kraftig reduktion av de strategiska kärnvapnen via fortskridande stadier med små, säkra vedergällningsstyrkor. Dessutom har vi anslutit oss till den långsiktiga målsättningen att få till stånd överenskommelser om avsevärd konventionell nedrustning i Europa och att slutligen eliminera alla kärnvapen som hotar området.

Det finns ett omedelbart behov av åtgärder för att vända rustningsspiralen. Vi har därför föreslagit en serie åtgärder på kort och något längre sikt. De kortsiktiga åtgärderna skulle kunna och bör genomföras inom två år och de långsiktiga åtgärderna inom fem år från nu. Vi inser att vad vi har föreslagit är ett ambitiöst program. Det sträcker sig betydligt längre än vad regeringarna för närvarande verkar villiga till. Vi är emellertid övertygade om att regeringarna måste höja sina ambitionsnivåer och ägna sig åt koncentrerade

ansträngningar att vända strömmen och inleda en era av gemensam säkerhet. Vad vi föreslår är realistiska och genomförbara målsättningar.

Åtgärder på kort sikt

- Avtal angående alla nödvändiga klargöranden eller justeringar beträffande 1979 års SALT-II-avtal
- 1972 års ABM-fördrag bibehålls
- Första fasen av ett avtal om ömsesidiga styrkereduktioner i Mellaneuropa avslutas med ett utrikesministermöte
- Förhandlingar inleds om upprättandet av en zon fri från slagfältskärnvapen i Mellaneuropa
- Minikärnvapen och vapen med förhöjd strålningsverkan (neutronvapen) får icke utplaceras i Europa
- En sovjetisk-amerikansk överenskommelse om ungefärlig jämbördighet i fråga om kärnvapenstyrkor med medeldistansräckvidd (intermediate/medium range) på en nivå som innebär att NATO avstår från att introducera en ny generation kärnvapenmissiler med medeldistansräckvidd i Europa
- En sovjetisk-amerikansk överenskommelse om förbud mot framskjuten basering av nya kärnvapensystem med kortdistansräckvidd som skulle kunna hota samma europeiska mål som kärnvapensystem med medeldistansräckvidd
- Avtal om upprättande av en zon fri från kemiska vapen i Europa
- Avtal om sammankallande av en konferens om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa
- Avtal om ett vittgående förbud mot kärnvapenprov
- Avtal om förbud mot prov med satellitbekämpningsvapen och om nedmontering av förefintliga system
- Inledande av förhandlingar om förbud mot utplacering av satellitbekämpningsvapen
- Återupptagande av de sovjetisk-amerikanska överläggningarna om ett avtal om kemisk vapennedrustning

- Överenskommelse om konsultationsprocedurer för att lösa problem i samband med 1925 års Genèveprotokoll, som förbjuder användande av kemiska vapen, och 1975 års konvention om biologiska stridsmedel
- Bredare anslutning till icke-spridningsavtalet
- Inledande av överläggningar mellan vapenexporterande stater och mottagarländer och inom gruppen vapenexporterande länder om riktlinjer som reglerar leverans av konventionella vapen
- Allmän respekt för generalförsamlingens resolution om inrapportering av försvarsutgifter till Förenta Nationerna i enlighet med ett standardiserat rapportsystem
- Regionala konferenser om säkerhet och samarbete där man diskuterar den ekonomiska säkerheten och en minskning av de regionala försvarsutgifterna
- En omfattande kampanj för att öka gemene mans insikter om riskerna med militär rivalitet, bl a om farorna för den ekonomiska säkerheten
- Specifika nationella planer för att frigöra resurser från försvarsbudgeten till utvecklingsbistånd.

Åtgärder på något längre sikt

- En sovjetisk-amerikansk överenskommelse om avsevärda ytterligare reduktioner i fråga om strategiska offensiva styrkor och om kvalitativ begränsning förknippad med sådana styrkor
- Överenskommelser om jämbördiga tak för NATO och Warszawapakten i fråga om konventionella styrkor på lägre nivåer i Mellaneuropa
- I samband med jämbördigheten i fråga om konventionella styrkor upprättas en zon fri från slagfältskärnvapen i Europa, med början i Mellaneuropa och slutligen med en sträckning från de båda alliansernas norra flanker till de södra Överenskommelse om avsevärd nedskärning av antalet slagfältskärnvapen i Europa
- Inledande av förhandlingar om reduktion av återstående kärnvapen i Europa, inklusive flygplan med "dubbel kapacitet"
- Överenskommelse om en "andra generation" förtroende- och säkerhets-skapande åtgärder i Europa

- Inledande av förhandlingar om nedrustning i hela Europa Överenskommelse om totalförbud mot utplacering av satellitbekämpningsvapen
- Ett vittgående avtal om kemisk vapennedrustning innehållande förbud mot tillverkning och lagring av alla sådana vapen och bestämmelser om förstöring av befintliga lager och tillverkningsanordningar
- En internationell konvention som förbjuder varje form av hemlig utveckling eller experiment med militära tillämpningar inom molekylärbiologin och därmed förknippade vetenskapsgrenar
- Allmän anslutning till icke-spridningsavtalet
- Överenskommelser om internationalisering av särskilt känsliga delar av kärnbränslecykeln
- Överenskommelser om riktlinjer för exportör- och importörstaterna angående leverans av konventionella vapen
- Allmän åttlydnad av generalförsamlingens resolution om inrapportering av försvarsutgifterna till Förenta Nationerna i enlighet med ett standardiserat rapportsystem
- Väsentligt minskade försvarsutgifter i industriländerna och utvecklingsländerna så att resurser frigörs för nationella behov och utvecklingsbistånd
- Omvandling av en stor del av de militära vetenskapliga och tekniska ansträngningarna till civila syften.

Med tanke på den internationella säkerheten i den tredje världen har vi skisserat vissa procedurer som bör utvecklas och förbättras snarare än betraktas som färdiga förslag om specifika åtgärder. Genomförandet bör ske under 1980-talet i syfte att främja Förenta Nationernas procedurer och regionala säkerhetsarrangemang som lämpar sig bättre än nuvarande procedurer för att möta den efterkoloniala världsordningens utmaningar.

Procedurer för att stärka Förenta Nationerna

För att stärka säkerhetsrådets förmåga att förebygga konflikter:

- bör generalsekreteraren regelbundet under året avlägga rapport inför säkerhetsrådet och därutöver läsa upp, inför säkerhetsrådet och på

utrikesministernivå, ett budskap om "tillståndet i den internationella gemenskapen"

- bör säkerhetsrådet tid efter annan sammanträda utanför FN:s högkvarter
- tas ett första steg i riktning mot kollektiv säkerhet i tredjevärldenkonflikter som uppstår till följd av gränstvister, bland annat procedurer för undersökning, militär övervakning och insats av FN-styrkor. Åtgärden bör grundas på tredje världens stöd. på ett politiskt "konkordat" mellan vetomakterna och på att insatsberedda styrkor finns tillgängliga
- ges FN:s fredsbevarande styrkor ökade möjligheter genom införandet av standardiserade utbildningshandböcker, genom bistånd till tredje världens länder i fråga om utbildning och utrustning. genom regionala arrangemang beträffande insatsberedda styrkor, genom lagring av utrustning och uttagning av specialförband
- ingås överenskommelse om lämpliga finansieringsmekanismer med inbyggd automatik för fredsbevarande och kollektiva säkerhetsoperationer.

Regionala metoder att lösa säkerhetsfrågor

- Sammankallande av regionala konferenser om säkerhet och samarbete
- Upprättande av fredszoner
- Upprättande av kärnvapenfria zoner.

Bilaga J

Solidaritet utan gränser

Utdrag ur anförande vid Broderskapsrörelsens kongress i Gävle den 30 juli 1965.

Det som ger sommaren 1965 dess prägel är inte semestern och regnet och vädret och våra egna problem utan det är den allt starkare spänningen ute i världen. Det är intrycken av mänskligt lidande och förödande konflikter som genom nyhetsmedia obönhörligen tränger sig på oss och inte kan underlåta att engagera tankar och känslor, farhågor och förhoppningar. Just därför blir också kontrasten desto mera skärande och desto mera brutal med världen omkring våra gränser.

Intrycken och impulserna av situationen i världen är många. De skiftar snabbt som mönstren i ett kalejdoskop. De ter sig kanske mångtydiga och förvirrade, bland annat därför att vi möter situationen på så att säga olika plan, och med olika reaktioner.

Vi möter den i enskilda människooöden på ett förfärande enkelt sätt. Vi ser bilder av plåga och tortyr, av stympade barn, lemlästade människor. Vi hör nyheter om terrordåd och repressalier som skoningslöst och utan spår av urskiljning drabbat enskilda, familjer, bygemenskaper. Vår reaktion är medkänsla inför offren, en känslans upprördhet inför ett meningslöst lidande. Ty förbrytelsen blir alltid en förbrytelse, och terrorn förblir alltid terror, även om den utförs i namnet av höga mål och principer, även om man söker legitimation i ett historiskt betingat framåtskridande eller i försvaret mot någonting som ter sig ännu mera avskyvärt.

Vi möter också den internationella situationen som en allt starkare strävan efter nationell och social frigörelse. Folk som under århundraden levat under främmande herravälde och förtryck begär sin frihet. De begär att få ett eget land. För oss har nationalismen blivit ganska avsvalnad - något som i bästa fall betyder en naturlig samhörighetskänsla inom ett folk, i värsta fall en trångsynt isolering och oförmåga till inlevelse i andra människors

förhållanden. Men i Asien och Afrika är nationalismen en sprängkraft av oerhörd styrka. Den har under de senaste decennierna gått fram som en stormvåg, ofta under kamp och konflikt med gamla makthavare, ofta under hänsynslösa offer i mänskligt lidande, stundom med metoder inför vilka vi står främmande. Men alltid till slut segrande, därför att drivkraften och viljan varit så stark.

Den drivkraften är mycket mer än uteslutande en hänförelse för nationen. För dessa folk betyder nationalismen jämlikhet. Den hämtar kraft ur den gamla idén om människans lika värde oavsett ras och hudfärg. Och den står alltid i förening med dröm- men om en dräglig tillvaro. Eländet och fattigdomen i Asiens och Afrikas länder är fruktansvärd. Förbättringarna är ytterligt små. Det finns tvärtom åtskilliga tecken som tyder på att svälten och fattigdomen blir allt större. Så har det varit länge. Men en sak har dessa folk nu lärt sig: Fattigdomen är inte ödesbestämd. Den är inte påtvingad dem av en obeveklig högre försyn eller av obönhörliga jordiska lagar. Fattigdomen är en orättfärdighet som har samband med samhällets sociala och ekonomiska struktur, med formerna för människors samlevnad, med förmågan att utnyttja naturens tillgångar och människans arbetskraft. De kräver därför inte endast ett erkännande av sitt människovärde. De kräver ett människovärdigt liv.

Därför är kampen för nationell frihet oupplösligen förbunden med strävan till social och ekonomisk frigörelse.

Denna strävan till frigörelse sätter sin prägel på världen av i dag. Vi lever mitt uppe i den. Den har gått framåt i allt snabbare tempo. Vi måste lära oss att leva med den och kanske också för den.

Ty mycket av detta bör vi känna igen. Det vi möter ute i världen är i stort sett den franska revolutionens gamla paroller om frihet och jämlikhet och broderskap. Det vi bevittnar är en folkens resning mot de privilegierade grupperna. Det vi lyssnar till är samma krav på frihet och jämlikhet för de stora massorna av befolkningen som en gång tände hoppet och stimulerade framtidstron hos den framväxande arbetarrörelsen i Europas länder. Skillnaden är att kraven i dag åtminstone delvis riktas mot oss. Den demokratiska socialismens grundläggande moraliska värderingar förpliktar oss i varje fall att stå på de

förtrycktas sida mot förtryckarna, på de eländigas och fattigas sida mot deras utsugare och herrar.

Men vi möter situationen i världen även på ett tredje plan – i kapprustningen med allt mera fruktansvärda förstörelsemedel, i terrorbalansen mellan de ledande stormakterna. Överallt i världen stöter stormakternas intressen mot varandra, utlöses i konflikter och motsättningar, i strävan att vinna vänner och inflytande, i att utnyttja lokala motsättningar till egen fördel. Men det finns en vetskap som alltid håller dem tillbaka, nämligen medvetandet om den egna och därmed också motståndarens styrka. Statsledningarna i stormakterna vet, och vi vet alla, att ett storkrig i vätevapnens tid betyder förödelse och förintelse. Det är en vetskap som skapar fruktan och som manar till försiktighet. Man har i fredsarbetet försökt undanröja de bakomliggande orsakerna till konflikterna mellan stormakterna - hittills i stort sett fruktlöst. Man har försökt dämpa oroshärdar i olika hörn av världen för att undvika att de utlöser en stor konflikt - stundom med viss framgång, ofta under Förenta Nationernas aktiva medverkan. Man har i avsaknad av nedrustning i varje fall sökt hejda kapprustningen. Provstoppsavtalet är ett exempel på begränsad framgång. Försöken vid nedrustningsförhandlingarna att hejda spridningen av kärnvapen, att frysa existerande kärnvapenlager, att skapa atomfria zoner etcetera är ett annat exempel. Man har försökt skapa säkerhetsventiler mot ett krig genom olycksfall eller missförstånd. "Den heta linjen" mellan Moskva och Washington står ju som en symbol för människornas oförmåga att leva förnuftigt tillsammans, men är samtidigt ett uttryck för deras insikt om att de måste leva tillsammans.

Hela tiden står de ledande stormakterna i fokus. De agerar nästan alltid med yttersta försiktighet. De rör sig som två stora katter kring varandra - i medvetande om dödlig fara, i ömsesidig misstro och fruktan. Samtidigt drivs de till handling av ideologiska drivkrafter och strategiska mål, av nationella intressen och ambitioner, av omsorgen om nationell ära och prestige. Vi vill gärna tro, att deras handlingar är överlagda. Men vi fruktar att de kan visa sig överilade. Ty ingen vet med säkerhet var den gräns ligger, där försiktighet förbyts i desperat handling, där känslan tar överhand över förnuftet eller där det

tillfälliga missförståndet eller pressen på nervsystemet utlöser aktioner från vilka ingen återvändo är möjlig.

Vår reaktion inför terrorbalansens värld är klar och entydig: Freden måste värnas. Ingen väg får lämnas oprövad att på förhandlingens väg nå fram till fredliga överenskommelser. Nationerna har ett gemensamt ansvar att nå fram till konstruktiva lösningar på världsproblemen. Våra röster klingar av maningar om lugn, eftertänksamhet, besinning. Det ligger i fredsarbetets natur att hålla fast vid ett läge som man kan överblicka, att frukta en förändring som måste betyda konflikt, att värna ett bestående som ter sig liktydigt med fred.

Häri ligger en motsättning i dagens värld, som inte går att skymma undan. Vi kan till exempel frysa den existerande situationen på kärnvapenområdet. Det ter sig i dagens läge som ett stort och konstruktivt mål för förhandlingarna på nedrustningsområdet. Men vi kan inte frysa den sociala och ekonomiska utvecklingen i världen. Den går vidare med obönhörlig kraft. Att söka hejda den blir på sikt ett ännu starkare hot mot fredlig samlevnad mellanationerna.

Den frigörelseprocess vi bevittnar har rötter i det förgångna. De gamla kolonialmakterna och västerlandets industriländer över huvud har ett syndaregister i Asiens och Afrikas länder som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Med den industriella revolutionen började liberalismens frihetsidéer få genomslagskraft i Europas länder. Men samma industriella revolution drev fram en territoriell expansion i kolonierna för att nå råvarorna med förtryck och förföljelse i släptåg. Så uppstod en situation av skärande hyckleri och dubbelspel. Samtidigt som man förkunnade frihetsidéer för det egna landets medborgare drevs man i de främmande länder där man hade makt över människorna till ett allt hårdare förtryck. En engelsk drottning kunde högtidligt förklara att "all politisk makt som utövas över människor bör utövas till deras förmån" i samma stund som hennes guvernörer och paradregementen i Indien med brutalt övervåld slog ned ett försök från indiernas sida att hävda sina förmåner och rättigheter. Denna kontrast mellan honnörsord och social och politisk verklighet har utgjort en ständig belastning för de gamla härsarnationerna. Vi kan återfinna den än i dag. Dock bör vi inte underskatta honnörsordens och ska vi säga hyckleriets betydelse. Ty det har alltid funnits människor i kolonierna som tagit de höga principerna på allvar och krävt att de ska förverkligas enligt

bokstaven. Det har gett dem ett moraliskt övertag. Och det har alltid funnits människor i industriländerna som upplevt hyckleriet som en närmast out-härdlig belastning för samvetet, och känt sig förpliktade att säga ifrån, bilda en opinion och skapa underlaget för handling. Det står utom tvekan att utan denna opinion hade den avveckling av gamla kolonialvälden som redan skett varit förenad med mycket större svårigheter och måhända betydligt mera ödesdigra konsekvenser.

Så torde kanske erfarenheten och värderingarna i förening ha lett fram till vissa enkla satser.

Det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med våld och militära maktmedel. Det är ytterligt svårt att vinna människors engagemang med löften om att försvara en frihet som de i verkligheten aldrig fått uppleva. Det leder lätt till frågan: Varför fick vi ej friheten när den ännu ej behövde försvaras? Det är inte lätt att hota med ett främmande herravälde som i den praktiska verkligheten mest tycks representeras av det egna landets medborgare, som dessutom bär med sig löften om hjälp och rättvisa. Det är föga välbetänkt att, i en tid av social omvälvning, söka vänner bland dem som främst har sina privilegier att mista. Den som är vän med privilegier, framstår lätt som rättfärdighetens fiende. Det är inte lätt att förmå människor att ge avkall på vad de upplever som rättfärdiga krav därför att deras problem råkat komma i den strategiska brännpunkten i en stormaktskonflikt.

Att förena fred och frigörelse är ett stort dilemma i dagens värld. Den uppgiften löser man inte med enkla slagord eller med spelteoretiska övningar under objektivitetens täckmantel. Det krävs förnuft men också moraliska värderingar som grund för handlandet.

Som nästan alltid i akuta situationer söker man en lösning i förhoppningen om förhandlingar och i det bräckliga stöd som en internationell rättsordning ger. Förhandlingar är ett slitet ord. Kanske därför att de så ofta misslyckats.

Kanske därför att de stundom använts som en fasad för att befästa det bestående eller för en respit inför det oundvikliga. Vi känner också den mur av procedur och prestige som omger varje konferensbord innan samtalen kan börja. Men samtidigt har vi lärt oss i en värld där total seger eller totalt

nederlag blivit en absurditet - att förhandlingen är vårt hopp om en väg till fred. Vi har också av erfarenhet lärt oss att det kan bli en förhandling till förändring. Erfarenheten visar att en förhandling sällan löser alla problem. Den blir framför allt en startpunkt, där utvecklingen själv därefter får staka vägen mot framtiden.

Jag vet inte om bönderna i Vietnams byar - för det är ju om Vietnam som jag mest har talat - har några utopier, några drömmar om framtiden. De intryck man får förmedlar en känsla av hopplöshet och resignation, av förvirring och förtvivlan över en maktpolitisk kamp som går ut över deras livsbetingelser. Drömmer de om framtiden, sker det förmodligen i enkla kategorier: en tillvaro i fred, utan svält och där deras människovärde respekteras. För dem ter sig den utopin sannolikt överklig och avlägsen. För oss verkar den beskedlig och självklar. Det ger också en bild av kontrasterna i dagens värld. Men bryter man den geografiska måttstocken till ett tidsperspektiv blir bilden ganska lika. Det var väsentligen en utopi av samma slag som utgjorde drivkraften för arbetarrörelsens pionjärer. De drömde om ett samhälle som kunde ge människovärde, bröd, arbete och trygghet. Den framtidsvisionen gav handlingskraft och framtidstro även om den tedde sig avlägsen och överklig. I dag ter den sig också nog så beskedlig och självklar. Ty väsentligen har just gårdagens utopier blivit dagens verklighet.

Bilaga K

De inbrända skuggorna i Hiroshima

Utdrag ur anförande i Storkyrkan i Stockholm den 6 augusti 1985.

I dag samlas människor världen över i hundratusentals och miljoner för att säga nej till varje doktrin, plan eller tanke på att använda kärnvapen igen.

Alltsedan forskarna lyckades splittra atomen, och de första atombomberna sprängdes över Hiroshima och Nagasaki, har oron och rädslan inför ett kärnvapenkrig ständigt ökat.

Ruinerna i Hiroshima och Nagasaki vittnade om att utvecklingen av militär teknologi vida överskridit tröskeln för vad som kunde anses vara tillåtna verktyg för krigföring.

Förödelsen efter dessa bomber var total och de skrämmande konsekvenserna uppenbara för envar. Ändå har vi ännu ej fått en fullständig bild över skadeverkningarna på människor, djur och växter. Ingen kunde då, och inte heller kan vi i dag, förutsäga vilka lidanden framtida generationer av Hiroshimas och Nagasakis barn och barnbarn kommer att få genomleva som ett resultat av dessa kärnvapensprängningar.

På många håll i världen jublade man dessa dagar för 40 år sedan. Men Albert Camus skrev i sin tidning *Combat* följande rader den 8 augusti 1945:

"Vi kan sammanfatta allt i en mening. Den mekaniska civilisationen har just uppnått sin högsta grad av barbari. I en inte alltför avlägsen framtid måste man välja mellan kollektivt självmord eller det intelligenta nyttjande av de vetenskapliga landvinningarna.

Under tiden är det tillåtet att tänka att det är något oanständigt i att sålunda fira en upptäckt som först och främst tjänar det mest fruktansvärda förstörelseraseri som människan någonsin i historien visat prov på. Att i en värld söndersliten av våld, oförmögen till någon som helst kontroll, likgiltig inför rättvisan eller inför människans behov av lycka, vetenskapen ägnar sig åt

organiserat mordande, kan ingen förvåna sig över, så framt man inte är en förhårdad idealist."

Och i dag firar människorna i Hiroshima detta minne. De firar det i sitt museum, med stenen där man kan se skuggan av en människa som satt 242 meter från explosionen, som brändes sönder men som under en hundra del sekund med sin kropp skyddade stenen. Stadsborna kommer att tända lyktor och sända dem utmed floden, 130 000 lyktor, en för varje människa som dog, för att påminna omvärlden om att aldrig mer Hiroshima.

Under senare år har vår bild av kärnvapenkrigets konsekvenser vidgats dramatiskt. Vi inser nu att, utöver de omedelbara effekterna, ett kärnvapenkrig också kan komma att få ett helt nytt spektrum av långsiktiga konsekvenser.

Vetenskapsmän har gjort oss uppmärksamma på de stora moln av rök och damm som de många detonationerna och därav följande bränder skulle ge upphov till - i industriområden, tätorter, jordbruksområden och skogar och där det finns olje- och gasreservoarer.

Molnen skulle snabbt spridas i atmosfären och bilda en slags sköld vilken skulle komma att utestänga stora mängder solljus. Det skulle bli alldeles mörkt, i många dygn, i stora delar av världen.

En annan vetenskapsman har i en rapport om kärnvapenkrigets konsekvenser infört begreppet "nukleär vinter". En utsträckt period av mörker som ett resultat av uteblivet solljus skulle enligt rapporten förorsaka allvarliga klimatförändringar och i vissa fall sänka temperaturen till långt under fryspunkten, ibland så lågt som till -20 C.

Dramatiska klimat- och temperaturförändringar skulle, hävdar rapporten, förorsaka våldsamma, häftiga stormar, orkaner och tyfoner. En global spridning av sot, rök och radioaktivt damm från det norra halvklotet till det södra skulle därmed troligtvis påskyndas. Effekterna av ett kärnvapenkrig mellan stormakterna skulle därigenom nå de mest avlägsna delarna av jordklotet betydligt snabbare än vi tidigare trott.

Detta för med sig en rad nya följdverkningar för världens samtliga stater, oberoende av geografiskt läge eller politisk hemvist. Även små nationer - utan

geografiska, politiska, militära eller ekonomiska bindningar till någon av supermakterna skulle få uppleva den "nukleära vintern" och därmed riskera att utplånas. Mer än någonsin tycks världens öde och framtid ligga i händerna på ett fåtal.

Kärnvapenkriget är således inte en fråga bara för kärnvapenmakterna i kraft av deras exklusiva kärnvapeninnehav. Detta angår alla länder. Detta är en ödesfråga för varje människa på denna planet. Med den kunskap vi nu har om kärnvapenkrigets verkningar står det fullkomligt klart att dessa vapen är militärt oanvändbara. Även representanter för supermakterna själva har medgett att det inte går att vinna ett kärnvapenkrig. Där finns bara förlorare. Ändå fortsätter kapprustningen i oavbruten takt. Och riskerna för kärnvapenkrig ökar. För även om de, som har skaffat sig makten att besluta om vår jords och vår civilisations överlevnad, alltid skulle vara pålitliga, rationella och välbalanserade ledare med fredliga avsikter, kan vi inte blunda för möjligheterna av att ett kärnvapenkrig kan bryta ut av misstag.

Vi vet att det inte finns några perfekta tekniska system. Vi känner till över 30 olyckshändelser med amerikanska kärnvapen och åtminstone tio med sovjetiska. Det rör sig inte bara om missiler som fattar eld och exploderar, kärnvapenbärande bombplan som störtar eller u-båtar som förliser. Vid årsskiftet kom en sovjetisk missil, som tydligen användes för övningsändamål, på grund av ett tekniskt fel helt ur kurs och korsade en del av Norge innan den kraschade på finländskt territorium.

Den gången var risken för feltolkning inte stor. Ett liknande tekniskt missöde i Centraleuropa i en spänd situation skulle ha kunnat få katastrofala följder för oss alla. För med ny kärnvapenteknologi har varnings- och betänketiden blivit kortare och kortare, och är nu nere i under tio minuter i vissa fall. Frukten att bli utslagen innan man hinner reagera kan öka trycket att slå till först. Rustningsutvecklingen har ökat misstron och osäkerheten. Avskräckningen - denna metod att hålla hela mänskligheten som gisslan - har blivit ett allt bräckligare skydd.

Det finns de som tror att nya teknologiska genombrott, nya vapensystem ska kunna lösa detta ödesproblem. Detta är en illusion. Nya vapensystem leder

alltid till nya motsystem. Nya enorma resurser avleds från vitala mänskliga behov till rustningar som leder till förnyad osäkerhet. Bara genom att avskaffa kärnvapnen kan vi trygga oss mot detta hot om mänsklighetens totala utplå-
nande.

Willy Brandt höll ett utomordentligt tal i New York i våras om sambandet mellan det som vi satsar på vapen - i storleksordningen 800 miljarder dollar om året och det som vi därmed inte kan använda till att mätta mera grundläggande mänskliga behov.

Den ansamling som pågår av alltmer destruktiva maskiner, sade Willy Brandt, dödar faktiskt människor redan nu utan att vapnen ens kommer till användning.

Ty samtidigt förbrukas ju de pengar och andra resurser utan vilka människor döms till döden genom svält.

De miljarder dollar, sade Brandt, som världen spenderar för militära ändamål utgör i själva verket en dödsdom för miljoner mänskliga varelser.

Det är min övertygelse att säkerhet inte kan vinnas till priset av andras osäkerhet. Kampen för vår gemensamma överlevnad måste föras tillsammans med motståndaren, även om vi i övrigt representerar olika politiska system och idéer. Bara genom att söka oss fram till gemensam säkerhet kan vi ersätta hotet om gemensam förintelse med gemensam överlevnad.

Bilaga L

Tal av Olof Palme den 1 maj 1985

Här återges den inledande delen av Olof Palmes tal på demonstrationen den 1 maj 1985 i Stockholm och Sundbyberg. Källa: Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (© Olof Palmes familj). Tidigare publicerat på webbplatsen [Bevara alliansfriheten](#).

Mötesdeltagare!

Vår främsta uppgift är att trygga Sveriges oberoende och att värna freden.

Vårt främsta ansvar är att slå vakt om vår rätt att själva bestämma över vår framtid, att värna vår demokratiska samhällsordning. Detta ansvar förvaltas bäst genom en fast neutralitetspolitik.

I en orolig värld skall det kännas tryggt att veta att denna neutralitetspolitik kommer socialdemokratin att fullfölja med kraft, klarhet och konsekvens.

Hoten finns runt om i världen:

- En fortsatt kapprustning, med nya vapensystem på marken, i haven och nu också i rymden.
- Väpnade konflikter i Mellanöstern, i södra Afrika, i Asien, i Centralamerika.
- Fattigdom och svält i tredje världen, också det ett allvarligt hot mot freden.

Även här i vårt eget grannskap har det strategiska intresset ökat. Vi märker av de militära uppbyggnaderna i öst och i väst. Och vi har själva utsatts för en bristande respekt för vårt territorium.

Till stöd för vår neutralitetspolitik har vi ett efter våra förhållanden starkt för-svar. Detta skall vi i tider som dessa inte överge. Svensk arbetarrörelse har alltid varit beredd att ta sitt ansvar för landets värn.

Men det krävs framför allt ett förtroende för vår föresats att icke ens under starkt yttre tryck lämna neutralitetspolitiken. Man måste kunna lita på vår alli-ansfrihet. Därför är alltid utrikespolitiken vår första försvarslinje.

Kampen för demokrati, frihet och rättvisa gäller också människor i andra länder. Detta är den internationella solidariteten.

Vårt engagemang gäller viktiga principer. Men det handlar också om våra egna intressen. När vi arbetar för fred och internationell solidaritet, arbetar vi också för att trygga vår egen framtid.

Det främsta hotet mot denna framtid kommer från kärnvapnen.

Dessa vapen är helt annorlunda jämfört med allt annat som vapenhistorien kunnat uppbringa. De hotar inte bara att ta död på allt och alla som nu finns och verkar runt vår jord. De kan också förinta hela vår civilisation, dagens och framtidens. De kan radera allas vår framtid, vår egen och våra barns och barnbarns. Allt det fina som det tagit årtusenden av mänsklig möda att bygga upp, vår litteratur, vår arkitektur, alla våra traditioner och seder - allt detta riskerar att en dag helt enkelt vara borta.

Kärnvapnen hotar inte bara medborgarna i de länder som innehar sådana vapen. Också alla vi andra riskerar att förintas. Därför har också vi i de kärnvapenfria staterna rätten att säga ifrån och ställa krav på de länder som har atombomber.

Dessa krav är klara och enkla:

- Sluta med tillverkning och utplacering av alla slags kärnvapen.
- Upphör genast med alla kärnvapenprov.
- Sätt stopp för en ny kapprustning i rymden.

För oss socialdemokrater tillhör försvaret för folkrätten det allra viktigaste i umgänget mellan staterna.

Folkrättens regler är enkla och klara. Och de gäller alla:

- Man skall inte blanda sig i andra staters inre angelägenheter.
- Man skall respektera andra staters gränser och territoriella integritet. Stormakter får inte ta sig friheter mot svagare grannar.
- Man skall göra sitt yttersta för att lösa konflikter med fredliga medel.

Dessa principer är särskilt viktiga för de små staternas säkerhet. Vi måste som ett litet land alltid slå vakt om dem. De får aldrig glömmas, de måste alltid upprepas.

Vi gör det när någon kränker våra egna gränser.

Vi gör det när Sovjetunionen fortsätter sin ockupation av Afghanistan.

Vi gör det när vi protesterar mot det amerikanska stödet till contras i Nicaragua.

Vi gör det när Sydafrika attackerar sina grannar och fortsätter sin olagliga ockupation av Namibia.

Vi gör det till stöd både för den enskilda människans rätt till ett liv i frihet och värdighet, och för den enskilda nationens rätt att forma sitt eget öde.

Vi har alla rätt att vara herrar i vårt eget hus. Den rätten skall ingen kunna ta ifrån oss.

Bilaga M

Utdrag ur Förenta Nationernas stadga

Stadgan antogs den 24 oktober 1945 i San Francisco.

”VI, DE FÖRENADE NATIONERNAS FOLK, BESLUTNA

att rädda kommande släktled undan krigets gissel, som två gånger under vår livstid tillfogat mänskligheten outhärliga lidanden,

att ånyo betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde, på lika rättigheter för män och kvinnor samt för stora och små nationer

att skapa de villkor, som äro nödvändiga för upprätthållande av rättvisa och aktning för förpliktelser, härrörande ur fördrag och andra källor till den internationella rätten,

att främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet,

OCH ATT I DESSA SYFTEN

öva fördragsamhet och leva tillsammans i fred med varandra såsom goda grannar,

förena våra krafter till upprätthållande av internationell fred och säkerhet,

godtaga grundsatser och införa metoder, som giva säkerhet för att vapenmakt icke kommer till användning annat än i gemensamt intresse, samt

anlita internationella verksamhetsformer för att främja sociala och ekonomiska framsteg för alla folk;

HAVA ÖVERENSKOMMIT ATT FÖRENA VARA ANSTRÄNGNINGAR FÖR ATT FÖRVERKLIGA DESSA SYFTEMÅL.

I enlighet härmed hava våra regeringar genom sina i San Francisco församlade ombud, vilka företett fullmakter, som befunnits i god och behörig form, enats om föreliggande Förenta Nationernas stadga och upprätta härmed en internationell organisation, som skall bära namnet Förenta Nationerna.

KAPITEL I. ÄNDAMÅL OCH GRUNDSATSER.

Artikel 1.

Förenta Nationernas ändamål äro:

1. att upprätthålla internationell fred och säkerhet och att i detta syfte dels vidtaga verksamma kollektiva åtgärder för att förebygga och undanröja hot mot freden samt för att undertrycka angreppshandlingar eller andra fredsbrott, dels genom fredliga medel och i överensstämmelse med rättvisans och den internationella rättens principer tillrättalägga eller lösa internationella tvister eller saklägen, som kunna leda till fredsbrott;
2. att mellan nationerna utveckla vänskapliga förbindelser, grundade på aktning för principen om folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt samt vidtaga andra lämpliga åtgärder för att befästa världsfreden;
3. att åstadkomma internationell samverkan vid lösande av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell eller humanitär art samt vid befordrande och främjande av aktningen för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion;
4. att utgöra en medelpunkt för samordnande av nationernas verksamhet för dessa gemensamma syften.

Artikel 2.

Organisationen och dess medlemmar skola vid fullföljandet av de i artikel 1 angivna ändamålen handla i överensstämmelse med följande grundsatser:

1. Organisationen grundar sig på principen om samtliga medlemmars suveräna likställdhet.
2. Alla medlemmar skola för att samtliga skola komma i åtnjutande av de rättigheter och förmåner, som följa av medlemskapet, ärligt fullgöra de förpliktelser, som de åtagit sig enligt denna stadga.

KAPITEL IX. INTERNATIONELLT EKONOMISKT OCH SOCIALT SAMARBETE.

Artikel 55.

I syfte att skapa de stadgade förhållanden och det välstånd, som äro nödvändiga för fredliga och vänskapliga, på aktning för principen om folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt grundade förbindelser mellan nationerna, skall Förenta Nationerna främja:

- a. högre levnadsstandard, full sysselsättning samt framåtskridande och utveckling i ekonomiskt och socialt avseende;
- b. lösandet av internationella ekonomiska, sociala, hälsovårds- och närbesläktade problem; internationellt samarbete i kultur- och uppfostringsfrågor; samt
- c. allmän aktning för och respekterande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

Artikel 56.

Alla medlemmar förbinda sig att såväl samfällt som var för sig vidtaga åtgärder i samarbete med organisationen för att uppnå i artikel 55 angivna ändamål.